

ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับความไว้วางใจต่อรัฐ
ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

นักสิทธิ์ ตักดาพัฒน์

การศึกษางานวิชาการค้นคว้าอิสระเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการพัฒนาสังคม)
คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

2558

หัวข้อวิชาการค้นคว้าอิสระ : ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับความไว้วางใจต่อรัฐ
ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

โดย : นักสิทธิ์ สักดาพัฒน์

คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ อนุมัติให้
วิชาการค้นคว้าอิสระ (3 หน่วยกิต) ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต (การบริหารการพัฒนาสังคม)

รองศาสตราจารย์.....
(ดร.ดุจเดือน พันธุนาวิน)
อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์.....
(ดร.พิชาย รัตนดิถ ฤกษ์เกิด)
คณบดีคณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม

วันที่ 22 มิถุนายน 2558

บทคัดย่อ

ชื่องานค้นคว้าอิสระ	ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับความไว้วางใจต่อรัฐของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
ชื่อผู้เขียน	นายนักสิทธิ์ ตักดาพัฒน์
ชื่อปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการพัฒนาสังคม)
ปีการศึกษา	2557

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะที่สำคัญกับความไว้วางใจต่อรัฐของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสถานการณ์ที่สำคัญกับความไว้วางใจต่อรัฐของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 3) เพื่อแสวงหาตัวทำนาย และปริมาณการทำนายของจิตลักษณะและสถานการณ์ ที่มีต่อความไว้วางใจต่อรัฐของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และเพื่อป้องกันนักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่มีความไว้วางใจต่อรัฐต่ำและแสวงหาปัจจัยสนับสนุน ในตัวอย่างที่เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 600 คน

ตัวแปรในงานวิจัยนี้ประกอบด้วย 1) ตัวแปรตาม 1 ตัวแปร คือ ความไว้วางใจต่อรัฐ 2) ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย 4 ตัวแปร คือ กลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะเดิม ประกอบด้วยตัวแปรที่สำคัญ 2 ตัวแปร คือ การสร้างเอกลักษณ์แห่งตน การเปิดรับประสบการณ์ใหม่ กลุ่มตัวแปรด้านสถานการณ์ ประกอบด้วยตัวแปรที่สำคัญ 2 ตัวแปร คือ อบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล ปทัสถานทางสังคม และ 3) กลุ่มย่อย คือ ชิวสังคมภูมิหลัง เพศ เกรดเฉลี่ย อายุ รายรับต่อเดือนจากผู้ปกครอง

แบบวัดโดยส่วนใหญ่ในงานวิจัยนี้เป็นแบบวัดชนิดมาตรการประเมินรวมค่า ซึ่งมีการหาคูณภาพรายข้อของแบบวัดแต่ละชุด ตลอดจนการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดแต่ละชุดในงานวิจัยนี้มีสมมติฐานรวม 3 ข้อ ซึ่งข้อมูลถูกทดสอบด้วยสถิติหลายประเภท ทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย

ผลการวิจัยที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะหรือสถานการณ์กับความไว้วางใจต่อรัฐ พบว่า 1) การสร้างเอกลักษณ์แห่งตน หรือ การเปิดรับประสบการณ์ใหม่ มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความไว้วางใจต่อรัฐ 2) การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล หรือ ปทัสถานทางสังคม มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความไว้วางใจต่อรัฐ

ประการที่สอง จิตลักษณะเดิม คือ การสร้างเอกลักษณ์แห่งตน การเปิดรับประสบการณ์ใหม่ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล และปทัสถานทางสังคม ความไว้วางใจต่อรัฐ รวมตัวทำนายทั้ง 5 ตัวแปร สามารถทำนายความไว้วางใจต่อรัฐในกลุ่มรวมได้ 23.4% มีตัวทำนายที่สำคัญคือ ปทัสถานทางสังคม และการเปิดรับประสบการณ์ใหม่ ส่วนกลุ่มที่ทำนายสูงสุดคือ กลุ่มนักเรียนเพศชายได้ 30.2% มีตัวทำนายที่สำคัญคือ การสร้างเอกลักษณ์แห่งตนและปทัสถานทางสังคม

ประการสุดท้าย กลุ่มเสี่ยงได้แก่ นักเรียนเพศหญิงเกรดเฉลี่ยสูง ซึ่งเป็นผู้ที่มีความไว้วางใจต่อรัฐต่ำ

ข้อเสนอแนะในกลุ่มรวมควรพัฒนาปทัสถานทางสังคมและการเปิดรับประสบการณ์ใหม่ เพื่อเป็นการเสริมสร้างให้นักเรียนมีความไว้วางใจต่อรัฐมากยิ่งขึ้น ส่วนในกลุ่มเสี่ยงที่เป็นนักเรียนเพศหญิงที่มีเกรดเฉลี่ยสูง ให้พัฒนาทั้งสองตัวนี้เช่นเดียวกันและถ้าเป็นไปได้ควรพัฒนา การสร้างเอกลักษณ์แห่งตน ส่วนงานวิจัยต่อไปในอนาคตควรศึกษาเรื่อง ปทัสถานทางสังคมให้ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้นว่าอะไรคือ สาเหตุที่ทำให้เกิดปทัสถานทางสังคมตลอดจน ควรนำตัวแปรด้านการเปิดรับประสบการณ์ใหม่เข้ามาเกี่ยวข้องกับงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการยอมรับนวัตกรรมใหม่ๆ

ABSTRACT

Title of Thesis	Psycho-Social as Correlates of Trust in the Government of the Secondary School Students
Author	MR. NAKSIT SAKDAPAT
Degree	Master of Arts (Social Development Administration)
Year	2014

The objectives of this research were 1) to study the influence of psychological and situational factors on the trust in government of high-school students 2) to investigate the predictive percentage and important predictors in term of psychological and situational factors of the trust in government of high-school students and 3) to diagnose groups of at-risk students that might have low trust in the government and protective factors.

Variables used in this research were 1) the trust in government as on dependent variable 2) four independent variables, divided into two groups including two psychological factors ego-identity and openness to experience and two external factors love and reason-oriented child rearing practices and social norms. The data were analyzed in the total sample and other subgroup categories by family backgrounds, e.g., genders, GPA, ages, and family incomes.

The result of in the study was based on quantitative methodology by using set of questionnaires. Item quality and reliability of each questionnaire were examined. The statistic testing were conducted in total sample as well as in subgroup each division. The statistic testing provided three significant results on the trust in government.

First, There were three important findings. It was found that ego identity and openness to new experiences had significantly positive relation to the trust in government. In addition, love and reason-oriented child rearing practices and social norms also had significantly positive relation to the trust in government.

Secondly results from MRA indicated that, four variables in term of psychological and situational factors, could account the trust in government for 23.4 percent of accuracy, the two important predictors were social norms and openness to new experiences. Among subgroups, male-

(6)

students had the highest predicting percentage of 30.2 percent with the same important predictors as total sample

Lastly, the group with the lowest trust in government was female-student with min GPA.

In order to increase trust in the government in the min school students, perspectives on social norms and openness to new experiences should be focused. Furthermore vulnerable group was female-student with min GPA needed urgent attention, For future research, there should be a deeper investigation on social norms, to find out causes behind this predictions. Furthermore, openness to new experience should be studied in depth since this study found the reverse results.

กิตติกรรมประกาศ

ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.คุณเดือน พันธุมนาวิน อาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้กรุณาใช้เวลาในการให้คำปรึกษา และคำแนะนำในงานวิจัยเรื่อง ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับความไว้วางใจต่อรัฐของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตลอดจนชี้แนะแนวทางที่เป็นประโยชน์ ในการแก้ไขปัญหาต่างๆ

ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์หลักสูตรการบริหารการพัฒนา คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม แห่งสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ทุกท่าน ที่ให้การอบรม สั่งสอน ตลอดจนความเมตตาในการถ่ายทอดความรู้ในเนื้อหา ทฤษฎี และประสบการณ์ต่างๆที่เป็นประโยชน์ เพื่อให้ผู้ศึกษามีความเข้าใจในบทเรียนและสามารถนำไปใช้ประโยชน์และพัฒนาต่อไป

ขอขอบคุณ เพื่อนสมาชิกคณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม ภาคพิเศษ กทม. รุ่นที่ 23 ทุกคน สำหรับความสุข ความทุกข์ และประสบการณ์ต่างๆ ร่วมกัน ตลอดระยะเวลา 2 ปี ของการศึกษาในสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อมทุกท่านที่กรุณาให้ความช่วยเหลือในทุกด้าน ตลอดจนขอขอบคุณเจ้าของผลงานวิจัยทุกท่านที่ผู้ศึกษาได้หยิบยกเข้ามาในงานวิจัยนี้ ๐

นักสิทธิ์ ศักดาพัฒน์

มิถุนายน 2558

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
ABSTRACT	(5)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญ	(8)
สารบัญตาราง	(10)
สารบัญภาพ	(11)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหาวิจัย	1
1.2 จุดมุ่งหมายในการวิจัย	2
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
1.4 การประมวลเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย	3
1.4.1 ความไว้วางใจต่อรัฐ ตัวแปร ความหมาย และวิธีการวัด	3
1.4.2 ปัจจัยเชิงเหตุของความไว้วางใจต่อรัฐ	17
1.4.3 ปัจจัยด้านจิตลักษณะเดิม กับความไว้วางใจต่อรัฐ	20
1.4.3.1 การสร้างเอกลักษณ์แห่งตนกับความไว้วางใจต่อรัฐ	21
1.4.3.2 การเปิดรับประสบการณ์ใหม่กับความไว้วางใจต่อรัฐ	27
1.4.4 ปัจจัยเชิงเหตุด้านสถานการณ์ กับความไว้วางใจต่อรัฐ	34
1.4.4.1 อบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล กับความไว้วางใจต่อรัฐ	34
1.4.4.2 ปทัสถานทางสังคมกับความไว้วางใจต่อรัฐ	41
1.5 ตัวแปรที่ใช้ในงานวิจัย	44

2.2 เครื่องมือวัดตัวแปร	49
2.3 การหาคุณภาพเครื่องมือ	54
2.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	55
2.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	55
บทที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	57
3.1 ลักษณะเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง	57
3.2 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในงานวิจัย	59
3.3 ผลการทำนายความไว้วางใจต่อรัฐ โดยใช้กลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะเดิม และกลุ่มตัวแปรด้านสถานการณ์เป็นตัวทำนาย	60
3.4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนความไว้วางใจต่อรัฐ	62
บทที่ 4 การสรุปและอภิปรายผล	65
4.1 การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐาน	65
4.1.1 การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐานที่ 1	65
4.1.2 การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐานที่ 2	67
4.1.3 การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐานที่ 3	68
4.2 กลุ่มเสี่ยงและปัจจัยสนับสนุน	69
4.3 ข้อดีและข้อจำกัดในการวิจัย	70
4.3.1 ข้อดีของงานวิจัย	70
4.3.2 ข้อจำกัดของงานวิจัย	71
4.4 ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข	72
4.4.1 ข้อเสนอแนะในการจัดการความไว้วางใจต่อรัฐของนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาตอนปลายอย่างเหมาะสม	72
4.4.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป	73
บรรณานุกรม	74
ภาคผนวก	78
ภาคผนวก ก แบบวัด	79
ภาคผนวก ข ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ของตัวแปรต่างๆ	80
ประวัติผู้เขียน	

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า	
2.1	คุณภาพของเครื่องมือวัดตัวแปรในงานวิจัย	54
3.1	จำนวนร้อยละและลักษณะเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง	59
3.2	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ของตัวแปรต่างๆ ในกลุ่มรวม	60
3.3	ผลการทำนายของความไว้วางใจต่อรัฐ โดยใช้กลุ่มตัวแปรทางด้าน จิตลักษณะเดิมกับกลุ่มตัวแปรด้านสถานการณ์เป็นตัวทำนาย	61
3.4	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนความไว้วางใจต่อรัฐ จำแนกตามเพศ เกรดเฉลี่ย และรายรับที่ได้รับจากผู้ปกครองที่แตกต่างกัน	63
3.5	ตารางเปรียบเทียบระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของคะแนนความไว้วางใจต่อรัฐ จำแนกตามเพศ และเกรดเฉลี่ย	64

สารบัญญภาพ

ภาพที่	หน้า	
1.1	รูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม	18
1.2	ต้นไม้จริยธรรม แสดงจิตลักษณะพื้นฐานและองค์ประกอบ ทางจิตใจของพฤติกรรมทางจริยธรรม	20
1.3	ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (ตามทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม)	45
4.1	การสรุปผลและอภิปรายผลตามสมมติฐานที่ 1	66
4.2	การสรุปผลและอภิปรายผลตามสมมติฐานที่ 2	67
4.3	การสรุปผลและอภิปรายผลตามสมมติฐานที่ 3	68

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหาวิจัย

ในสังคมปัจจุบันความไว้วางใจต่อรัฐถือเป็นพื้นฐานสำคัญสิ่งแรกๆ ของการยอมรับการทำงานของรัฐบาล เพราะเมื่อใดที่ประชาชนยอมรับการทำงานของรัฐบาล แสดงว่ารัฐบาลนั้นได้ทำในสิ่งที่ถูกต้องและประชาชนเห็นชอบให้ทำขึ้น จึงทำให้การดำเนินการต่างๆ ของรัฐบาลเป็นไปได้อย่างราบรื่นและเป็นสิ่งที่ตอบสนองความต้องการของสังคมอย่างแท้จริง แต่เมื่อใดที่ความไว้วางใจที่เริ่มสั่นคลอนประชาชนเริ่มไม่ยอมรับการทำงานของรัฐบาลและสังคมเริ่มขาดความไว้วางใจรัฐจะส่งผลกระทบต่อกิจกรรมต่างๆ ที่รัฐต้องการทำ ขาดการสนับสนุนของประชาชน ขาดการมีส่วนร่วม เพราะประชาชนคิดว่าสิ่งที่รัฐทำ เป็นการทำให้ประโยชน์ของกลุ่มธุรกิจตัวเอง และความไม่ไว้วางใจดังกล่าวจะสะท้อนให้เห็นถึงความกลางแกลงใจในการแก้ไขปัญหาต่างๆ เช่น ปัญหารายได้ไม่พอรายจ่ายของรัฐบาล การไม่ไว้วางใจการมีธรรมาภิบาลในการดำเนินนโยบายของภาครัฐ โดยเฉพาะการใช้อำนาจในการบริหาร การไม่ไว้วางใจความมั่นคงของรัฐบาล การไม่ไว้วางใจความมั่นคงของสถาบันการเงิน

ถ้าเรามองในมุมมองของความไว้วางใจในระดับมหภาคระหว่างประชาชนและรัฐจะเกิดขึ้นได้นั้น หากรัฐระมัดระวังการใช้อำนาจเพื่อประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม ระมัดระวังการใช้งบประมาณ ตลอดจนการสร้าง ธรรมเนียมของระบบให้เป็นการทำงานในเชิงประจักษ์ สามารถตรวจสอบได้ มีความโปร่งใสที่สูง ซึ่งความไว้วางใจโดยทั่วไปในสังคมจะทำให้สามารถคาดคะเนสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ สร้างชุมชนที่มีความยั่งยืนและทำให้สมาชิกชุมชนสามารถทำงานร่วมกันได้ รัฐมีบทบาทสำคัญในการเป็นตัวแทนของประชาชนสร้างสังคมที่น่าอยู่ ดังนั้นจึงหลีกเลี่ยงไม่พ้นที่จะต้องสร้างเชื่อมั่นในทุกลักษณะให้ปรากฏแก่ใจของประชาชน ถึงแม้ความไว้วางใจจะเป็นนามธรรมที่จับต้องไม่ได้ แต่ประชาชนรู้สึกเสมอว่ามันมีอยู่จริงเสมอ (วรากรณ์ สามโกเศศ, 2556)

ความไว้วางใจถือเป็นทุนทางสังคมอย่างหนึ่ง คือ เกิดจากการรวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำ บนฐานของความไว้นับถือเชื่อใจ สายใยความผูกพัน และวัฒนธรรมที่ดีงามของสังคมไทยผ่านระบบความสัมพันธ์ในองค์ประกอบหลัก ได้แก่ คน สถาบัน วัฒนธรรม และ องค์ความรู้

ซึ่งจะเกิดเป็นพลังในชุมชนและสังคม ซึ่งในที่นี้ คน ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีบทบาทหลักในการพัฒนาประเทศ ที่ต้องได้รับการพัฒนาในทุกมิติทั้งด้านสุขภาพ ที่มุ่งให้คนมีร่างกายแข็งแรงสามารถดูแลตนเองได้ ด้านจิตใจ ให้เป็นคนที่มีจิตใจดี มีน้ำใจ เอื้ออาทร เคารพกฎเกณฑ์ของสังคม และรักชาติ ด้านสติปัญญา ให้มีศักยภาพและมีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองและเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มอย่างต่อเนื่อง (สุพรรณิ ไชยอำพร, 2550)

ถ้าเรามองในมุมมองของกลุ่มของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเราจะเห็นได้ชัดเจนว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเริ่มมีความคิดและความสามารถที่จะแยกแยะความถูกต้องหรือสิ่งที่ดีงามของรัฐได้ เหตุผลข้างต้นนี้ถือเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้เราถึงสนใจที่จะวัดความไว้วางใจต่อรัฐ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่ได้รับสมญานามว่า “ปัญญาชน” ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่เป็นกำลังสำคัญของชาติ ทางผู้วิจัยจึงสนใจกลุ่มตัวอย่างนี้ เพราะถ้านักเรียนมีความไว้วางใจต่อรัฐแสดงว่านโยบายและกิจกรรมต่างๆของรัฐได้ตอบสนองความต้องการของนักเรียน หลักการนี้จึงถือเป็นการทำหน้าที่ในการตรวจสอบรัฐและทำหน้าที่เรียกร้องสิทธิประโยชน์แทนประชาชนรวมทั้งถ่วงดุลอำนาจของนักการเมืองในประเด็นปัญหาต่าง ๆ อีกทั้งเป็นตัวแทนของประชาชนในการเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศและประชาธิปไตยที่ยั่งยืนต่อไป

จากที่มาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาถึงปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับความไว้วางใจต่อรัฐของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย รวมทั้งศึกษาชีวสังคมภูมิหลังของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีผลต่อความไว้วางใจรัฐอย่างไร ซึ่งเป็นมิติที่น่าสนใจทางสังคม และกลุ่มตัวอย่างนักเรียนก็เป็นกลุ่มที่สำคัญต่อไปในการพัฒนาประเทศ ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ที่สำคัญต่อการพัฒนาสังคมไทยให้ก้าวไปสู่การปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์มากยิ่งขึ้นในอนาคตต่อไป

1.2 จุดมุ่งหมายในการวิจัย

- 1.2.1 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะที่สำคัญกับความไว้วางใจต่อรัฐของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

- 1.2.2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสถานการณ์ที่สำคัญกับความไว้วางใจต่อรัฐของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
- 1.2.3 เพื่อแสวงหาตัวทำนาย และปริมาณการทำนายของจิตลักษณะและสถานการณ์ ที่มีต่อความไว้วางใจต่อรัฐของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
- 1.2.4 เพื่อบ่งชี้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่มีความไว้วางใจต่อรัฐต่ำและแสวงหาปัจจัยสนับสนุน

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.3.1 ทำให้ทราบถึงปัจจัยเชิงเหตุด้านจิตลักษณะและสถานการณ์ที่มีความเกี่ยวข้องกับ ความไว้วางใจต่อรัฐของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
- 1.3.2 เพื่อเป็นองค์ความรู้พื้นฐานให้กับงานวิจัยที่จะศึกษาเกี่ยวกับความไว้วางใจต่อรัฐของ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในอนาคต
- 1.3.3 ทำให้ทราบนักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่มีความไว้วางใจต่อรัฐต่ำและทราบถึงปัจจัยสนับสนุนและเสนอแนะแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาเรื่องความไว้วางใจต่อรัฐ

1.4 การประมวลเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

ในการประมวลเอกสารเพื่อดำเนินการวิจัยเรื่อง ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับความไว้วางใจต่อรัฐของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 เป็นการประมวลเพื่อกำหนดตัวแปรเกี่ยวกับความไว้วางใจต่อรัฐของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตลอดจนการประมวลเพื่อกำหนดนิยามของตัวแปรตามที่จะศึกษา และส่วนที่ 2 เป็นการประมวล ทฤษฎีและผลงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศเกี่ยวกับปัจจัยเชิงเหตุของความไว้วางใจต่อรัฐ ซึ่งประกอบด้วย 2 ปัจจัย ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านจิตลักษณะ และ 2) ปัจจัยด้านสถานการณ์ ทั้งนี้เพื่อจุดมุ่งหมายของการกำหนดตัวแปรนิยามปฏิบัติการและสมมติฐานของการวิจัย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.4.1 ความไว้วางใจต่อรัฐ ตัวแปร ความหมาย และวิธีการวัด

ความหมายของความไว้วางใจ คือ เป็นแนวคิดที่มีนักวิชาการสนใจศึกษาในหลายสาขาวิชา ดังนั้น ความหมายของความไว้วางใจจึงมีความแตกต่างและคล้ายคลึงกัน ดังนี้ เช่น Rotter

(1971) ได้ให้ความหมายของคำว่าความไว้วางใจว่า เป็นความคาดหวังของ บุคคลหรือ กลุ่มคนต่อ คำพูด คำสัญญา ทั้งที่เป็นภาษาพูดหรือภาษาเขียนของบุคคลอื่นหรือกลุ่มบุคคลอื่นว่าเชื่อถือได้ ส่วน Mayer, Davis and Schoorman (1995) ได้ให้ความหมายของความไว้วางใจว่า เป็น ความสมัครใจของกลุ่มบุคคลที่จะยอมทำตามการกระทำของกลุ่มบุคคลอื่น ด้วยความคาดหวังว่า กลุ่มบุคคลอื่นนั้นจะกระทำสิ่งที่เป็นประโยชน์โดยไม่ต้องคำนึงถึงการควบคุม ตรวจสอบ

นอกจากนี้ Robbins (2005) ได้ให้ความหมายความไว้วางใจว่า เป็นความคาดหวังในทางบวก ต่อบุคคลอื่น ไม่ว่าจะเป็นคำพูด การกระทำหรือการตัดสินใจที่จะกระทำตามสมควรแล้วแต่โอกาส รวมทั้ง Marshall (2000) กล่าวว่า ความไว้วางใจ หมายถึง ผลสะท้อนของความเชื่อมั่น ความเลื่อมใสศรัทธาของบุคคลที่มีต่อคุณลักษณะ และความสามารถของบุคคลอื่น

แนวคิดเกี่ยวกับความไว้วางใจได้รับความสนใจจากนักวิชาการที่ทำการศึกษา มา ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1980 โดยศึกษาในระดับสังคม ชุมชน และการตอบสนองของชุมชนต่อลัทธิ ความนิยมทางด้านวัตถุตลอดจนความใส่ใจต่อสังคม Creed and Miles (1996 cited in Kramer R.M. and Tyler T.R., 1996) ส่วนนักวิชาการทางด้านองค์กร ได้ศึกษาความไว้วางใจทางด้านการเป็นกลไกควบคุมองค์กร ตั้งแต่ ค.ศ. 1989 ต่อมาได้ศึกษาความไว้วางใจในระดับของความเชื่อ ปรัชญา การจัดการ และรูปแบบขององค์กร นอกจากนี้ยังมีการศึกษาความไว้วางใจในอีกหลายแง่มุม อาทิ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล องค์กร และประสิทธิผลขององค์กร เป็นต้น ความไว้วางใจเป็นแนวคิดที่มีความแตกต่างกันทั้งทางด้านสังคม จิตวิทยา การเมือง เศรษฐกิจ มนุษยวิทยา ประวัติศาสตร์ และชีววิทยาสังคม ซึ่งความแตกต่างของมุมมองเหล่านี้สามารถรวบรวมออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้คือ

1. มุมมองของนักทฤษฎีบุคลิกภาพ (The Views of Personality Theorists) เป็นมุมมองที่มุ่งเน้น ถึงความแตกต่างทางบุคลิกภาพ ส่วนบุคคลที่มีความพร้อมต่อความไว้วางใจ ซึ่งความพร้อมต่อความไว้วางใจนั้นจะถูกสร้างและพัฒนาขึ้นมาจากบริบททาง สังคม ความไว้วางใจในแนวคิดของนักทฤษฎีบุคลิกภาพ จึงเป็นแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความ เชื่อ ความคาดหวัง หรือความรู้สึกที่หยั่งรากลึกในลักษณะของบุคลิกภาพซึ่งก่อเกิดจากการ พัฒนาทางด้านจิตสังคมของบุคคลในวัยทารก

2. มุมมองของนักสังคมวิทยาและนักเศรษฐศาสตร์ (The View of Sociologists and Economists) เป็นมุมมองที่มุ่งเน้นว่า ความไว้วางใจเป็นปรากฏการณ์หนึ่งที่เกิดขึ้นใน องค์กรหรือสถาบัน (Institutional Phenomenon) ดังนั้น ความไว้วางใจจึงเป็นแนวคิดที่เป็น ทั้งปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นภายในและระหว่างองค์กร และเป็นความไว้วางใจของบุคคลใน สถาบันหรือองค์กรเหล่านั้น

3. มุมมองของนักจิตวิทยาสังคม (The View of Social Psychologists) เป็นมุมมองที่มุ่งเน้นการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งก่อให้เกิดการสร้างหรือการทำลายความไว้วางใจในระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ดังนั้น ความหมายของความไว้วางใจในมุมมองของ นักจิตวิทยาสังคมจึงเป็นความคาดหวังของกลุ่มบุคคลอื่นในการดำเนินงานร่วมกัน เป็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามความคาดหวังและเป็นส่วนประกอบในบริบทที่ ช่วยเสริมสร้าง หรือ ยับยั้งการพัฒนาและคงไว้ซึ่งความไว้วางใจแนวคิดเกี่ยวกับความ ไว้วางใจ มีความหลากหลายขึ้นอยู่กับบริบทและการนำไปใช้

นอกจากนั้นยังพบว่ามีแนวคิดความ ไว้วางใจอยู่อีกหนึ่งแนวคิดคือ แนวคิดเกี่ยวกับรัฐที่มุ่งเน้นที่ผลลัพธ์และระดับความมีประสิทธิภาพของรัฐ ซึ่ง John (1996) ได้พัฒนารูปแบบแนวคิดเกี่ยวกับความไว้วางใจ ทางด้านกระบวนการและผลลัพธ์

1. ความไว้วางใจเป็นกระบวนการ (Trust as Process) ซึ่งแสดงให้เห็นระยะเวลา ของการเกิดความไว้วางใจ โดยแบ่งเป็น 4 ระยะ คือ

1.1 การรวบรวมข้อมูล (Assimilation of Information) ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่ได้รับความไว้วางใจ (Trustee) ส่วนประกอบของข้อมูลที่สำคัญอันดับแรกในการสร้างความไว้วางใจ คือการรับรู้ถึงความเสี่ยง (Risk) ที่อาจจะเกิดขึ้น ถ้าผู้ได้รับความไว้วางใจ ไม่ปฏิบัติตามความคาดหวังของผู้ให้ความไว้วางใจ (Truster) นอกจากนี้ ยังใส่ใจต่อความสามารถ ความเชื่อถือได้ และประสบการณ์ในอดีตของผู้ได้รับความไว้วางใจ รวมทั้งผลประโยชน์ตามสิทธิของผู้ให้ความไว้วางใจ ซึ่งอาจจะเป็นทางด้านอารมณ์ สังคม และสิ่งสัมผัสได้หรืออื่น ๆ

1.2 การตัดสินใจ (Decision Making) จะเกี่ยวข้องกับกระบวนการรวบรวม ข้อมูล ถ้าผลของการรวบรวมข้อมูล ทำให้ผู้ให้ความไว้วางใจเชื่อว่า ผู้ที่ได้รับความไว้วางใจ มีความน่าไว้วางใจ ก็จะนำไปสู่การสร้างสัมพันธภาพ

1.3 สัมพันธภาพของความไว้วางใจ (Trust Relationship) เป็นความสัมพันธ์ของผู้ให้ความไว้วางใจว่าจะยอมทำตาม และเชื่อว่าผู้ได้รับความไว้วางใจจะปฏิบัติตามที่คาดหวังไว้สัมพันธภาพของความไว้วางใจ มีคุณลักษณะเฉพาะ เป็นพลวัตและมีการพัฒนา ตามธรรมชาติระดับความไว้วางใจอาจจะมั่นคงเป็นเวลานาน เพิ่มขึ้นหรือลดลง

1.4 ผลที่ตามมาของความไว้วางใจ (Consequences of Trusting) จะมีความเฉพาะขึ้นอยู่กับบริบทหรือสถานการณ์ อย่างไรก็ตามแนวคิดสำคัญของความไว้วางใจจะครอบคลุมถึงการทำให้ผล

ประโยชน์ที่คาดหวังเป็นจริงในระดับสูงกว่า ต่ำกว่า หรือเท่ากัน ผลที่เกิดขึ้นโดยไม่ได้คาดการณ์ไว้ล่วงหน้า ความมั่นคง หมายถึง การเพิ่มขึ้น หรือลดลงของระดับความไว้วางใจ ผลที่ตามมาของสัมพันธภาพที่ต่อเนื่อง และจะมีการประเมินย้อนกลับเข้าระยะแรก ของกระบวนการสร้างสัมพันธภาพอีกครั้ง

2. ความไว้วางใจเป็นผลลัพธ์ (Trust as Outcome) ความไว้วางใจที่เป็นกระบวนการจะเป็นลำดับการเกิดความไว้วางใจ และการประเมินย้อนกลับ ส่วนความไว้วางใจที่เป็นผลลัพธ์จะเป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในกระบวนการเกิดความไว้วางใจ โดยให้ความสำคัญกับเวลา ซึ่งอาจจะเป็นลักษณะคงที่ แตกสลายง่าย และเกิดขึ้นชั่วคราวแต่ความไว้วางใจผู้อื่นจะเกิดขึ้นได้นั้น บุคคลต้องมีความไว้วางใจตนเองก่อน ความไว้วางใจของบุคคลจึงเกิดขึ้นตามแนวคิด 3 ประการ (Marshall, 2000) ดังนี้

2.1 ความไว้วางใจเป็นหลักสำคัญที่บุคคลเลือกในการดำรงชีวิต และใช้เป็นเครื่องมือประเมินการกระทำของตนเองและผู้อื่น

2.2 ความไว้วางใจเป็นเครื่องมือวัดการรับคุณค่าแห่งตน (Self Esteem) ถ้าบุคคลมีการรับรู้คุณค่าแห่งตนสูง จะรู้สึกมีความมั่นคง และสามารถให้ความไว้วางใจผู้อื่น

2.3 ความไว้วางใจเกิดจากภายในจิตใจ บุคคลต้องมีความน่าไว้วางใจเป็นสิ่งแรก นั่นคือบุคคลต้องมีความกระตือรือร้นในคุณค่าแห่งตน มีการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพื่อค้ำจุนการมีคุณค่าแห่งตน และมีพฤติกรรมที่เหมาะสมเป็นการพัฒนาความสามารถในการไว้วางใจ

นอกจากนี้ Misha (1996) ได้ให้แนวคิดความไว้วางใจว่าความไว้วางใจเป็นแนวคิดที่มีหลายมุมมอง ซึ่งการไว้วางใจระหว่างบุคคลจะประกอบด้วยปัจจัย 4 ด้าน ที่มีพื้นฐานจากความคาดหวังหรือความเชื่อใจ (Expectation or Belief) และการยอมตามบุคคลอื่น (The Notion of Vulnerability) ดังนั้น Misha จึงได้ให้ความหมายของความไว้วางใจว่า เป็นความสมัครใจของบุคคลที่จะยอมตามบุคคลอื่นด้วยความเชื่อมั่นว่า บุคคลอื่นนั้นมีความสามารถ เปิดเผย ให้ความหวังใจ และเชื่อถือได้ ซึ่งในความหมายนี้ ความไว้วางใจจึงเป็นความสมัครใจหรือความเชื่อใจที่เกิดขึ้นภายใต้องค์ประกอบ ทางด้านความคิด (Cognitive) อารมณ์ (Emotional) และพฤติกรรม (Behavioral) และผลที่ตามมาของความไว้วางใจจะทำให้เกิดพฤติกรรมความร่วมมือร่วมใจ (Cooperation) หรือการมอบหมายงาน (Delegation) เมื่อบุคคลเริ่มให้ความไว้วางใจบุคคลอื่น

หลักสำคัญของการเกิดความไว้วางใจ (Aspects of Trust) Mink, Owen and Mink (1993) กล่าวว่าจากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสำคัญของ ความไว้วางใจในระยะเวลา 30 ปีที่ผ่านมา พบว่า ความไว้วางใจเกิดขึ้นจากหลักเกณฑ์ 3 ประการคือ

1. ความไว้วางใจตามพันธสัญญา (Contract Trust) หมายถึง ความไว้วางใจที่เป็นความคาดหมายล่วงหน้าอย่างมั่นใจว่า บุคคลจะทำในสิ่งที่พูด ซึ่งเป็นมิติที่สำคัญของความไว้วางใจ บุคคลต้องการความสามารถในการคาดคะเน และควบคุมสภาพแวดล้อมของตนเอง ดังนั้น ถ้าผู้นำกระทำในสิ่งที่พูด จะทำให้บุคคลากรเชื่อมั่นว่า สัมพันธภาพระหว่าง ผู้นำ และบุคคลากรสามารถคาดคะเนได้ บุคคลที่รู้สึกว่าคุณภาพแวดล้อมทางสังคม ของตนเองมีความปลอดภัยจะปฏิบัติภารกิจได้อย่างมั่นคง ความไว้วางใจตามพันธสัญญาสามารถสร้างให้เกิดขึ้นได้โดยทำการตกลงร่วมกัน อาทิ การทำตารางและการนัดหมาย โดยการประชุมทางโทรศัพท์นัดหมาย และการกำหนดเส้นตาย ตลอดจน การกำหนดแนวทางการประชุมเพื่อให้ทราบบทบาทและสิ่งที่เกี่ยวข้อง พร้อมติดตามการปฏิบัติเป็นต้น

2. ความไว้วางใจจากการเปิดเผยตนเอง (Self Disclosure Trust) หมายถึง ความสมัครใจที่จะตกลงร่วมกันในการเปิดเผยและแบ่งปันข้อมูลข่าวสารซึ่งกันและกัน การสร้างความไว้วางใจให้เกิดขึ้น บุคคลจะต้องแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจ และความสามารถที่จะเปิดเผยและแบ่งปันข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เพื่อบรรลุความต้องการของบุคคลกลุ่มบุคคลและรัฐ

3. ความไว้วางใจทางกายภาพ (Physical Trust) หมายถึง บุคคลชอบที่จะรู้สึกว่าคุณภาพแวดล้อมทางด้านร่างกาย และจิตใจมีความปลอดภัย เมื่อบุคคลรู้สึกถึงความไม่แน่นอน ในความปลอดภัยของสภาพแวดล้อม บุคคลจะเริ่มรู้สึกไม่มั่นคง วิตกกังวล เกี่ยวกับความปลอดภัยในตนเองและในงาน และถ้าบุคคลรู้สึกว่าจำเป็นต้องใช้เวลามากมายในการควบคุมสภาพแวดล้อมเพื่อดำรงความรู้สึกผาสุกของตนเอง บุคคลก็จะใช้เวลาน้อยลงในการสร้างและสร้างสรรค์วิธีการแก้ปัญหา นั่นคือ ภายใต้หลักเกณฑ์ในการสร้างความไว้วางใจ ยังมีสิ่งสำคัญ 2 ประการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสร้างความไว้วางใจ ได้แก่

3.1 ความตั้งใจ (Intention) บุคคลากรในรัฐจะให้ความไว้วางใจผู้นำ เมื่อบุคคลากรเข้าใจถึงสาเหตุของใจในการกระทำของผู้นำ เชื่อว่าผู้นำจะเป็นคนซื่อตรงและจริงใจ ต่อบุคคลากร โดยการไม่ปิดบังข้อมูลที่เป็นจริงและให้ความสนใจต่อบุคคลากรในฐานะของบุคคลอย่างแท้จริง

3.2 ความสามารถ (Competence) บุคลากรจะให้ความไว้วางใจผู้นำ เมื่อรับรู้ว่ามี ความสามารถที่จะทำในสิ่งที่พูด และเชื่อมั่นว่าผู้นำมีทักษะที่จะประสบความสำเร็จ ตามเป้าหมาย นอกจากนี้ Marshall (2000) ยังกล่าวอีกว่า ความไว้วางใจผู้อื่นจะเกิดขึ้นได้ บุคคลต้องไว้วางใจ ตนเองก่อนเพราะความไว้วางใจเกิดขึ้นจากภายในจิตใจของบุคคล โดยเริ่มต้นที่ภายในจิตใจของ ตนเอง เห็นคุณค่าในตนเองอย่างชัดเจน จนกลายเป็นความเชื่อมั่น ในตนเอง และกล้าแสดงออก ความไว้วางใจตนเองประกอบด้วยค่านิยม 5 ประการ คือ

3.2.1 ค่านิยมของการเคารพตนเอง (Self-Respect) เป็นค่านิยมซึ่งบุคคลมีต่อตนเองเป็น ความรู้สึกที่ชัดเจนเชื่อถือได้ว่าตนเองมีคุณค่า เป็นที่ยำเกรงของคนอื่น ความรู้สึกนี้จะทำให้บุคคล สามารถให้ความเคารพผู้อื่นด้วยเช่นกัน บุคคลจะมีความเคารพตนเองในระดับสูง ถ้าได้รับการ ยอมรับตั้งแต่ในวัยทารก โดยได้รับการตอบสนองทางด้านร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ บุคคลที่มี ความเคารพในตนเองสูง จะเป็นผู้ที่ยอมรับฟัง มีความซื่อสัตย์ เปิดเผย และสามารถเรียนรู้ทุกสิ่ง ในทางกลับกัน บุคคลที่ความเคารพตนเองใน ระดับต่ำ จะมีความรู้สึกไม่ปลอดภัย และรู้สึกว่า ตนเองเป็นเหยื่อของสังคม และเรียนรู้ว่าโลกนี้ไม่มีอะไรที่น่าไว้วางใจ บุคคลจะกลายเป็นคนขี้อาย ก้าวร้าว หรือต่อต้านในรัฐ ซึ่งบุคคลมีความเคารพตนเองในระดับสูง บุคลากรจะมีค่านิยมในการ สร้างสัมพันธภาพ มีความรู้สึกมั่นคง และมีความเชื่อว่าปัญหาทุกอย่างสามารถแก้ไขได้ ในการ บริหารรัฐให้มีประสิทธิผล ผู้นำจะต้องมุ่งเน้นการสร้างวิสัยทัศน์ใหม่ พันธกิจ และการบริหาร จัดการเชิงกลยุทธ์ ส่วนรัฐที่บุคลากรมีความเคารพตนเองระดับต่ำ บุคลากรจะมีแต่ความก้าวร้าว แยกตัว และมุ่งเน้นที่จะทำงานอย่างเดียว พฤติกรรมการต่อสู้และต่อต้านจะเกิดขึ้นเสมอใน สภาพแวดล้อมแบบนี้ ดังนั้นการเคารพตนเองจึงเป็นความสำคัญเปรียบเสมือนกุญแจที่จะเปิดทาง นำไปสู่ความสามารถในการให้ความไว้วางใจผู้อื่น

3.2.2 ค่านิยมของความรับผิดชอบและความพร้อมรับผิดชอบ (Full Responsibility and Accountability) ความรับผิดชอบ (Full Responsibility) เป็นความรับผิดชอบในค่านิยม ความเชื่อ พฤติกรรมของบุคคล ส่วนความพร้อมรับผิดชอบ (Full Accountability) เป็นการยอมรับผลที่เกิด จากพฤติกรรมที่จะทำในสิ่งที่ถูกต้องของบุคคล ความรับผิดชอบและความพร้อมรับผิดชอบ เป็นข้อ บังคับระดับความไว้วางใจตนเองของบุคคล บุคคลที่มีความไว้วางใจตนเองสูง จะทำงานด้วย ความรู้สึกเป็นเจ้าของ เข้าใจจุดอ่อน จุดแข็งของตนเอง และสามารถทำให้บุคคลอื่นดำเนินงานต่อ ได้ ถ้ามีปัญหาเกิดขึ้น บุคคลจะยอมรับผลการกระทำ และเรียนรู้จากประสบการณ์ที่เกิดขึ้น ส่วน บุคคลที่ขาดความรับผิดชอบและความพร้อมรับผิดชอบ จะไม่ได้รับความไว้วางใจ ถ้าเป็นผู้นำของ รัฐจะทำให้เกิดภาวะวิกฤติความขัดแย้ง และการปฏิบัติงานล้มเหลว

3.2.3 ค่านิยมของความมีศักดิ์ศรีและความสง่างาม (Honor and Dignity) ความมีศักดิ์ศรีเป็น ลักษณะเฉพาะของบุคคล เป็นชื่อเสียงและเป็นสิ่งที่บุคคลอื่นรับรู้ ส่วนความสง่างามจะเป็นสิ่งที่ติด

ตัวบุคคลที่มีศักดิ์ศรี บุคคลที่มีศักดิ์ศรีและความสง่างาม จะเป็นบุคคลที่มีความไว้วางใจตนเองในระดับสูง และได้รับความไว้วางใจจากบุคคลอื่น

3.2.4 ค่านิยมของความซื่อตรง (Integrity) เป็นเครื่องพันธนาการในรัฐ ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของค่านิยมทางศีลธรรม บุคคลที่มีศักดิ์ศรี มีความสง่างาม มีความรับผิดชอบสูง และมีความเคารพตนเอง จะเป็นผู้ที่มีความซื่อตรง และผู้ที่มีความซื่อตรงสูง จะเป็นผู้ที่มีการกระทำสอดคล้องกับคำพูด ความรู้สึกไม่ซื่อตรงจะเกิดขึ้นกับบุคคล กลุ่มบุคคลหรือรัฐ เมื่อเกิดความเชื่อไม่ได้พูดความจริง บุคคลที่ขาดความซื่อตรง จะขาดความไว้วางใจทั้งต่อตนเองและผู้อื่น และถ้าปราศจากความไว้วางใจแล้ว การสร้างสัมพันธภาพจะไม่เกิดขึ้น

3.2.5 ค่านิยมของความเชื่อถือได้ (Credibility) แบ่งออกเป็นความเชื่อถือได้จากภายนอก ซึ่งเป็นสิ่งที่บุคคลมอบให้ผู้อื่น และความเชื่อถือได้จากภายในจะเป็นความเชื่อถือได้ในตนเอง ความเชื่อถือได้จากภายในและภายนอก เกิดจากภายในตัวบุคคลที่แสดงออกถึงความเชื่อมั่นและการเคารพตนเอง ความเชื่อถือได้จากภายนอก (External Credibility) เป็นความเชื่อใจหรือความมั่นใจของบุคคลต่อความมั่นคง และความตั้งใจที่ดีของบุคคลอื่น เป็นความศรัทธาของบุคคล ซึ่งมอบให้กับบุคคลที่เชื่อว่าจะทำในสิ่งที่ถูกต้อง และมีความรับผิดชอบ บุคคลที่มีความเชื่อถือได้ จะเป็นผู้ที่มีการกระทำสอดคล้อง กับคำพูดของตนเองอยู่เสมอ ความเชื่อถือได้จากภายใน (Internal Credibility) เป็นความเชื่อใจและมั่นใจในตนเอง คิดว่าตนเองมีความสามารถทำงานต่อไปได้ แต่ไม่เชื่อมั่นในบุคคลอื่น ความเชื่อถือได้ในตนเองเป็นความรับผิดชอบต่อตนเอง โดยเฉพาะเมื่อต้องเผชิญกับความทุกข์บุคคลจะประสบความสำเร็จได้ถ้าได้รับความเชื่อถือ แต่จะต้องใช้เวลาในการสร้างให้เกิดขึ้น เพราะความเชื่อถือ เกิดจากความสม่ำเสมอของพฤติกรรม และมีค่านิยมในทางบวก ซึ่งแสดงออกเป็นระยะเวลายาวนาน ถ้าผู้นำมีความน่าเชื่อถือในระดับสูง จะสามารถจูงใจบุคลากรให้ปฏิบัติงานนอกเหนืองานประจำ เกินความคาดหวังของผู้นำ และได้รับความไว้วางใจ ความเชื่อถือได้จะถูกทำลายได้ง่ายกว่าการสร้าง ถ้าสูญเสียไปแล้วจะไม่มีโอกาสสร้างขึ้นได้ใหม่ เพราะความไว้วางใจมีพื้นฐานจากความเชื่อถือได้

ความสำคัญของความไว้วางใจ (The Trust Imperative) เป็นการศึกษาที่บุคคลส่วนใหญ่ต้องการ ได้รับความไว้วางใจในคำพูดและได้รับการยอมรับในคุณค่าของงานที่เขากระทำ พร้อมทั้งต้องการที่จะสามารถให้ความไว้วางใจผู้อื่น เพราะความไว้วางใจเป็นเสมือนเครื่องยึดเหนี่ยวบุคคลให้อยู่ร่วมกันด้วยความผูกพัน Marshall (2000) กล่าวว่า ความไว้วางใจเป็นความสำคัญ เนื่องจากความไว้วางใจเป็นธรรมชาติของมนุษย์ซึ่ง เป็นกฎแห่งธรรมชาติ และเป็นข้อเท็จจริงที่ช่วยปกป้องชีวิตมนุษย์ความไว้วางใจจึงเป็นความจำเป็น เป็นความปรารถนาของมนุษย์ในการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน

และเป็นหลักเกณฑ์ ที่สำคัญในการดำรงอยู่ร่วมกัน ความสำคัญของความไว้วางใจสามารถแยกย่อย เป็น 5 ปัจจัย ดังนี้

1. ความต้องการทางด้านชีววิทยา (A Biological Need) เมื่อบุคคลกำเนิดขึ้นมา บนโลก ความไว้วางใจบุคคลอื่นเป็นความจำเป็นทางด้านชีววิทยา เนื่องจากเมื่อแรกเกิด ร่างกายเปราะบาง ไม่มีสิ่งปกคลุมร่างกายและมีความเสี่ยง บุคคลยังไม่รับรู้ถึงความเปราะบางนั้น แต่บุคคลจะให้ความไว้วางใจกับบุคคลอื่น 2 คน ที่ให้การดูแลด้วยความจริงใจ และเมื่อเจริญเติบโตขึ้น ความไว้วางใจจะยังคงอยู่ แต่ระดับของความไว้วางใจ จะชัดเจนขึ้นจากประสบการณ์ในวัยทารก และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงชีวิตต่อมา

2. ความต้องการด้านจิตใจ (A Psychological Requirement) ในทางจิตวิทยาบุคคลต้องการมีความสามารถในการคาดคะเน มีความมั่นคงยั่งยืน และมีความรู้สึกปลอดภัย บุคคลต้องการรู้ว่า สถานที่ไหนที่สามารถยืนหยัดร่วมกับผู้อื่น อะไรที่สามารถคาดเดาได้ สิ่งเหล่านี้จะทำให้บุคคลทำงานได้ดีขึ้น ในสถานที่ทำงานซึ่งมีระดับความไว้วางใจสูงจะมีการติดต่อสื่อสารอย่างเปิดเผยและมีการปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างยุติธรรม นั่นคือ ความรู้สึกมั่นคง ทางด้านจิตใจจะช่วยเสริมสร้างความผาสุกทางอารมณ์

3. การมีสุขภาวะทางอารมณ์ (Emotional Well Being) บุคคลส่วนใหญ่ทำงานเพื่อต้องการความผาสุกในชีวิต ซึ่งเป็นเครื่องวัดความรู้สึกเกี่ยวกับตนเอง การมีสุขภาวะทางอารมณ์ในระดับสูง บุคคลจะรู้สึกถึงความสมดุลตามสภาพของตนเอง ส่วนการมีสุขภาวะ ทางอารมณ์ในระดับต่ำ บุคคลจะรู้สึกถูกกีดกันไม่สามารถควบคุมตนเองได้ และรู้สึกเป็น เหยื่อของบุคคลอื่นในสถานที่ทำงานที่ซึ่งมีความรู้สึกไม่แน่นอน กลัว หรือไม่ยอมรับนับถือกันจะมีระดับความผาสุกต่ำ สถานที่ซึ่งมีความมั่นคง ปลอดภัย ความต้องการของบุคลากร ได้รับการยอมรับ ความรู้สึกของความผาสุก จะอยู่ในระดับสูง ทำให้บุคลากรสามารถไว้วางใจผู้อื่น ผลผลิตจะเพิ่มขึ้น ทำให้บุคคลมีความสามารถในการต่อสู้กับสภาวะกดดัน และการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ความสำคัญของการเคารพตนเอง (A Cornerstone of Self Respect) การเคารพ ในตนเอง เป็นพื้นฐานของบุคคลในการดำรงอยู่ในแต่ละวัน บุคคลจะมีความรู้สึกต่อตนเอง ในทางที่ดี ถ้าได้รับความไว้วางใจและสามารถให้ความไว้วางใจบุคคลอื่น ส่วนบุคคลที่มี ความเคารพตนเอง ในระดับต่ำ คูเหมือนจะต้องพึ่งพาศบุคคลอื่นในการชี้แนะ และมีความต้องการที่จะยอมทำตามบุคคลอื่น

ในระดับสูง ดังนั้น ระดับของการเคารพตนเอง จะทำให้ เกิดสัมพันธภาพในการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

5. พื้นฐานของสัมพันธภาพ (The Foundation for Relationship) บุคคลยึดเหนี่ยว กันด้วยสัมพันธภาพ ถ้าปราศจากความไว้วางใจ สัมพันธภาพจะเป็นเพียงการแลกเปลี่ยน ดังนั้น สัมพันธภาพที่เกิดขึ้นเป็นระยะเวลายาวนาน จะสะท้อนให้เห็นถึงระดับความไว้วางใจ ที่บุคคลมีให้แก่กัน บุคคลบางคนเริ่มต้นสัมพันธภาพด้วยความไว้วางใจ ซึ่งเป็นความเชื่อใจ ในความน่าเชื่อถือและความซื่อสัตย์ ในขณะที่บุคคลบางคนเริ่มต้นความไว้วางใจด้วยความคาดหวังว่าการกระทำของบุคคลอื่นจะสอดคล้องกับคำพูด บุคคลบางกลุ่มเริ่มต้นสัมพันธภาพด้วยความไม่ไว้วางใจและต้องการการพิสูจน์ว่าสามารถไว้วางใจได้ อย่างไรก็ ตามสัมพันธภาพเริ่มต้นที่ความไว้วางใจบุคคลจะต้องสร้างขึ้นและทะนุบำรุงให้ดำรงอยู่ เหมือนกับวัฒนธรรมในการทำงาน สถานที่ทำงานที่มีระดับความไว้วางใจต่ำ สัมพันธภาพระหว่างกันจะไม่ดี มีความขัดแย้งสูง และผลผลิตต่ำ ส่วนสภาพแวดล้อมในที่ทำงานที่มีระดับความไว้วางใจสูง จะมีบรรยากาศของความซื่อสัตย์เปิดเผยจริงใจและยอมรับนับถือ ซึ่งกันและกันทำให้เพิ่มผลผลิตของงานการรับรู้คุณค่าของตนเอง และการริเริ่มสร้างสรรค์ นวัตกรรมใหม่ ๆ เกิดขึ้น

หลักการขั้นพื้นฐานของความไว้วางใจ (Basic Principles of Trust) Robbins (2005) ได้กล่าวถึงหลักการขั้นพื้นฐานของความไว้วางใจที่ผู้นำควรทราบไว้ดังนี้

1. ความไม่ไว้วางใจทำให้สูญเสียความไว้วางใจ (Mistrust Drives Out Trust) บุคคลที่มีความไว้วางใจต่อบุคคลอื่นจะแสดงออก โดยการเปิดเผย ร่วมแสดงความคิดเห็น ในเรื่องที่เกี่ยวข้อง เพราะมีความตั้งใจจริง ส่วนบุคคลที่ไม่มีความไว้วางใจต่อบุคคลอื่น แสดงออกโดยการไม่เปิดเผยข้อมูลหรือแสดงความคิดเห็น มีพฤติกรรมฉวยโอกาสหาประโยชน์ให้กับตนเอง บุคคลเหล่านี้จะมีผลทำให้บุคคลที่มีความไว้วางใจ เกิดความรู้สึกไม่ไว้วางใจขึ้น ดังนั้นบุคลากรที่ไม่มีความไว้วางใจจำนวนเล็กน้อย ก็อาจจะเป็นพิษภัยต่อทั้งรัฐได้

2. ความไว้วางใจก่อให้เกิดความไว้วางใจ (Trust begets Trust) การแสดงออกถึง ความไว้วางใจของบุคคลจะก่อให้เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ผู้นำที่มีศรัทธาจะเพิ่มความไว้วางใจให้เกิดขึ้นทีละน้อย โดยการกำหนดขอบเขตการลงโทษหรือไม่มีการลงโทษ เลยเมื่อเกิดความไว้วางใจขึ้นแล้วในรัฐ

3. ตำแหน่งที่สูงขึ้นมักเป็นโอกาสให้ทำในสิ่งที่ไม่น่าไว้วางใจ (Growth Offer Makes Mistrust) ตำแหน่งงานที่สูงขึ้น ทำให้ผู้นำฉวยโอกาสในการแสวงหาอำนาจและ ความรับผิดชอบ เพื่อส่งเสริมตำแหน่งของตนเอง ในสภาพแวดล้อมเช่นนี้ ผู้นำมักแก้ปัญหา แบบตายตัวอย่างรวดเร็ว เพื่อหลีกเลี่ยงการตรวจพบจากผู้นำระดับสูงกว่า และมักทิ้งปัญหา จากความไม่น่าไว้วางใจให้กับผู้สืบทอดตำแหน่ง ดังนั้น ผู้นำจึงควรอยู่ในตำแหน่งเป็นวาระสั้น เพื่อหลีกเลี่ยงผลที่ตามมาจากการตัดสินใจซึ่งเกิดจากการกระทำที่ไม่น่าไว้วางใจของผู้นำ

4. การลดขนาดรัฐจะทดสอบระดับความไว้วางใจ (Decline or Downsizing Tests the Highest Levels of Trust) การลดคนหรือลดขนาดของรัฐ มักทำลายสภาพแวดล้อมที่มีความไว้วางใจ เพราะการปลดบุคลากรขององค์กรออกไปมีผลทำให้บุคลากรที่เหลืออยู่เกิดความสับสนในมั่นคงในงาน สูญเสียความจงรักภักดี และระดับความ ไว้วางใจต่อผู้นำลดลง

5. ความไว้วางใจเสริมสร้างความสามัคคี (Trust Increases Cohesion) ความไว้วางใจจะยึดเหนี่ยวบุคคลให้อยู่ร่วมกันด้วยความเชื่อมั่นว่า บุคลากรมีความเชื่อถือซึ่งกันและกัน ถ้าบุคคลเกิดปัญหาต้องการความช่วยเหลือ เขามั่นใจได้ว่าจะได้รับความช่วยเหลือ ทันที และเมื่อพบกับความยากลำบาก สมาชิกในกลุ่มจะร่วมมือกันทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายของกลุ่มร่วมกัน

6. ความไม่ไว้วางใจ ทำลายกลุ่มของตนเอง (Mistrusting Groups Self Distrust) เมื่อสมาชิกกลุ่มไม่ไว้วางใจบุคคลในกลุ่ม พวกเขาจะไม่ยอมรับและตีตัวออกห่าง และเริ่มสนใจกับความ ต้องการของตนเองมากกว่าความต้องการของกลุ่มสมาชิก ดังนั้น สมาชิกในกลุ่มที่เกิดความไม่ไว้วางใจมักเกิดความเคลือบแคลงสงสัยสมาชิกอื่นๆ ในกลุ่มแต่ละบุคคลจะปกป้องผลประโยชน์ของตนเอง และไม่เปิดเผยข้อมูลให้กับสมาชิกในกลุ่ม ปฏิกริยา เหล่านี้จะทำลายกลุ่มสมาชิกเหล่านี้ในที่สุด

7. ความไม่ไว้วางใจลดผลผลิต (Mistrust Generally Reduces Productivity) ไม่อาจกล่าวได้ว่า ความไว้วางใจเป็นสิ่งจำเป็นในการเพิ่มผลผลิต แต่ความไม่ไว้วางใจมัก ก่อให้เกิดการลดผลผลิต อยู่เสมอ ความไม่ไว้วางใจจะมุ่งเน้นที่ความสนใจที่แตกต่างกันของ แต่ละบุคคล ทำให้เกิดความยุ่งยากในการสร้างเป้าหมายร่วมกัน บุคลากรในองค์กรเหล่านี้ จะตอบสนองโดยการปกปิดกักข้อมูลข่าวสาร และเมื่อต้องเผชิญกับปัญหา เขาจะหลีกเลี่ยงการขอความช่วยเหลือเพราะกลัวว่าบุคคลอื่นจะได้ประโยชน์จากเขา บรรยากาศของความไม่ไว้วางใจ จะทำให้เกิดความขัดแย้งและการประสานงานล่าช้า

การพัฒนาความไว้วางใจ เป็นความไว้วางใจเป็นวิถีทางหนึ่งในการสะท้อนสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลกับรัฐและสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล ที่อาจเป็นความสำเร็จหรือความล้มเหลวของสัมพันธ์ภาพ ซึ่ง Reynolds (1997) ได้เสนอแนวทางพัฒนาความไว้วางใจไว้ ดังนี้

1. ความไว้วางใจต้องใช้เวลาในการพัฒนา (Trust Take Time) การสร้างความไว้วางใจหรือการคงไว้ซึ่งความไว้วางใจ จะต้องใช้เวลาเป็นต้นทุนในการสร้างและพัฒนา แม้สัมพันธ์ภาพความไว้วางใจจะเกิดขึ้นแล้ว แต่การลงทุนก็ยังคงต้องมืออย่างสม่ำเสมอ ระยะเวลาในการพัฒนาความไว้วางใจอาจจะสั้นหรือ ยาวนาน ก็ไม่สำคัญเท่ากับการบำรุงรักษาความไว้วางใจให้คงอยู่ แต่ความไว้วางใจอาจจะพัฒนาให้เกิดขึ้นได้ในระยะเวลา อันสั้น ถ้าผู้นำเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและความรับผิดชอบร่วมกัน

2. ความไว้วางใจต้องการความเข้มแข็งอดทน (Trust has to be Tough) รัฐที่มีระดับความไว้วางใจสูง บุคลากรจะทำงานเพื่อให้ประสบความสำเร็จ ตามมาตรฐานที่สูง ของรัฐ และทำงานอย่างรวดเร็ว ด้วยความเข้มแข็ง อดทน เพื่อความก้าวหน้าใน ตำแหน่งหน้าที่ ส่วนรัฐที่มีระดับความไว้วางใจต่ำ บุคลากรจะปฏิบัติงานเท่าที่จะทำได้ และมีผลผลิตต่ำ

3. ความไว้วางใจต้องมีการปฏิบัติ (Trust must be Practiced) การพัฒนาความไว้วางใจก็เช่นเดียวกับนักกีฬาที่จะต้องใช้ทักษะ การฝึกปฏิบัติ และกำลังใจมากมาย จึงจะถึงเป้าหมายที่ต้องการได้ ดังนั้น การสร้างความไว้วางใจรัฐ จึงต้องพัฒนาทั้งทักษะและจิตใจเช่นกัน

รูปแบบของความไว้วางใจ (Types of trust) Lewicki and Bunker (1996 cited in Kramer and Tyler, 1996) ได้แบ่งชนิดของ ความไว้วางใจไว้ดังนี้ คือ

1. ความไว้วางใจที่มีพื้นฐานจากการคาดคะเน (Calculus-Based Trust) เป็นความไว้วางใจที่มีพื้นฐานจากการคำนึงถึงการลงทุน (Costs) และผลประโยชน์ (Benefits) ที่บุคคลจะได้รับที่เป็นชนิดหนึ่งของความไว้วางใจที่มีพื้นฐานจากการป้องกัน (Deterrence- Based Trust) ซึ่ง Shapiro, Sheppard and Cheraskin (1992 cited in Lewicki and Bunker, 1996) ได้กล่าวไว้ว่าเป็น ความไว้วางใจที่มีพื้นฐาน จากความสม่ำเสมอของพฤติกรรม ซึ่ง บุคคลจะกระทำในสิ่งที่ตนได้พูดไว้ โดยที่ความสม่ำเสมอของพฤติกรรมที่เกิดขึ้น เกิดจากมาตรการการลงโทษที่ได้กำหนดไว้และเชื่อว่า มาตรการการลงโทษ จะเป็นสิ่งจูงใจที่สำคัญ มากกว่าการจูงใจโดยการให้รางวัล ส่วน Lewicki และ

Bunker เชื่อว่า ความไว้วางใจที่มี พื้นฐานจากการป้องกันนั้น แท้ที่จริงแล้ว ไม่ใช่เกิดจากความกลัว การลงโทษเท่านั้น แต่การจงใจโดยการให้รางวัล ทำให้ความไว้วางใจยังคงอยู่ จึงเรียกความไว้วางใจชนิดนี้ว่า Calculus-based trust

2. ความไว้วางใจที่มีพื้นฐานจากความคุ้นเคย (Knowledge-Based Trust) เป็น ความไว้วางใจที่มีพื้นฐานจากการรู้จักผู้อื่นอย่างดี เพียงพอที่จะทำนายพฤติกรรมของบุคคล นั้นได้ รูปแบบความไว้วางใจชนิดนี้ จะให้ความเชื่อมั่นต่อข้อมูลข่าวสารมากกว่ามาตรการป้องกัน ซึ่งข้อมูลที่ได้รับเกิดจากประสบการณ์ในการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน และพัฒนาเป็นความเชื่อมั่นใน ความน่าไว้วางใจ และสามารถทำนายได้

3. ความไว้วางใจที่มีพื้นฐานจากความมีเอกลักษณ์ (Identification-Based Trust) เป็นความไว้วางใจที่มีพื้นฐานจากความเห็นอกเห็นใจในความตั้งใจและความปรารถนาของบุคคลอื่นรูปแบบ ความไว้วางใจชนิดนี้เกิดจากความเข้าใจอย่างถ่องแท้ และชื่นชมกับความ ปรารถนาของบุคคลอื่น ความเข้าใจซึ่งกันและกัน จะทำให้บุคคลสามารถกระทำกิจกรรม อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อบุคคลอื่น โดยไม่ต้องมีการควบคุมตรวจสอบ และด้วยความจงรักภักดี

รูปแบบความไว้วางใจทั้ง 3 ชนิด ความไว้วางใจที่มีพื้นฐานจากการคาดคะเน จะเป็น รูปแบบความไว้วางใจที่มีความเปราะบาง แดกสลายได้ง่ายที่สุดจากการละเมิดสัญญา หรือผลจาก วิธีการลงโทษที่เกิดจากการละเมิดสัญญา และเป็นรูปแบบความไว้วางใจที่ พัฒนา และดำรงรักษา ไว้ได้ยากที่สุด ส่วนรูปแบบความไว้วางใจที่มีพื้นฐานจาก ความคุ้นเคย จะมีความมั่นคงมากกว่า ความไว้วางใจที่มีพื้นฐานจากการคาดคะเน เพราะมีการพัฒนาความไว้วางใจอยู่ตลอดเวลา และ ความไว้วางใจที่มีพื้นฐานจากความมีเอกลักษณ์ จะเป็นรูปแบบความไว้วางใจที่มีความเข้มแข็งที่สุด เพราะความมีเอกลักษณ์เฉพาะตนของ แต่ละบุคคลที่จะไม่กระทำความผิดต่อกัน (McShane and Glinow, 2000) ความไว้วางใจจึง เป็นสัมพันธภาพที่มีความสำคัญ และสะท้อนให้เห็นถึงความผูกพันทางด้านจิตใจของบุคคลกับรัฐ

องค์ประกอบของความไว้วางใจในแนวคิดของ Mishra (Dimension of Trust) Mishra (1996) ได้ให้แนวคิดความไว้วางใจว่า ความไว้วางใจเป็นแนวคิดที่มีหลายมุมมอง ซึ่งการไว้วางใจระหว่างบุคคลจะประกอบด้วยปัจจัย 4 ด้าน ที่มีพื้นฐานจากความคาดหวังหรือความเชื่อใจ (Expectation or Belief) และการยอมตามบุคคลอื่น (The Notion of Vulnerability) ดังนั้น Mishra จึงได้ให้ความหมายของความไว้วางใจว่า เป็นความสมัครใจ ของบุคคลที่จะยอมตามบุคคลอื่นด้วย

ความเชื่อมั่นว่า บุคคลอื่นนั้นมีความสามารถ เปิดเผย ให้ความหวังใจและเชื่อถือได้ซึ่งในความหมายนี้ ความไว้วางใจจึงเป็นความสมัครใจหรือ ความเชื่อใจที่เกิดขึ้นภายใต้องค์ประกอบทางด้านความคิด (Cognitive) อารมณ์ (Emotional) และพฤติกรรม (Behavioural) ผลที่ตามมาของความไว้วางใจจะทำให้เกิดพฤติกรรมการ ร่วมมือร่วมใจ (Cooperation) หรือการมอบหมายงาน (Delegation) เมื่อบุคคลเริ่มให้ความไว้วางใจบุคคลอื่น โดยความไว้วางใจตามแนวคิดของ Mishra มีองค์ประกอบด้วยกัน 4 ด้าน ดังนี้

1. มิติความสามารถ (Competence Dimension) หมายถึง ความสามารถที่เป็นพื้นฐานของความไว้วางใจ บุคคลจะให้ความไว้วางใจผู้นำ ด้วยความเชื่อว่า ผู้นำมีความสามารถในการทำงานได้ดี และมีความสามารถในการตัดสินใจได้ถูกต้องเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ Gabarro (1987) ที่กล่าวว่าผู้นำจะต้องมีความรู้ ทักษะ ความชำนาญ และ ความสามารถในการตัดสินใจ ที่เกี่ยวข้องกับความสามารถทางด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ความสามารถเฉพาะในวิชาชีพ (Specific Competence) เป็นความสามารถในการใช้ความรู้ ทักษะ เทคนิค และอุปกรณ์ที่จำเป็นในการทำงานในวิชาชีพ

1.2 ความสามารถทางด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Competence) เป็นความสามารถและการตัดสินใจในการทำงานร่วมกับบุคคลอื่น มีกลยุทธ์ใน การสร้างแรงจูงใจในการทำงานร่วมกับบุคคลอื่น ๆ ในองค์กรได้ดี

1.3 ความสามารถเชิงธุรกิจ (Business Sense) หมายถึง ความสามารถที่ นอกเหนือจากความชำนาญในงานอาชีพ อาทิ ประสิทธิภาพ ความคิดทางด้านธุรกิจ จิตสำนึกที่ฉับไวมีความเฉลียวฉลาด และมีความเข้าใจในบริบทขององค์กรเป็นอย่างดี

2. มิติความเปิดเผย (Openness Dimension) หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้สึก เชื่อมั่นและไว้วางใจในตัวผู้นำว่า เป็นบุคคลที่มีความเปิดเผยต่อบุคลากรและปฏิบัติต่ บุคลากรด้วยความจริงใจ (Honesty) ซึ่งการเปิดเผยจะต้องเป็นการเปิดเผยความจริงของ ปัญหาและความสำเร็จที่ได้รับ นอกจากนี้ บุคคลยังต้องการการประเมินผลการทำงานอย่าง ยุติธรรมในเรื่องการปฏิบัติงาน ค่าจ้าง และอนาคตการทำงาน (Ouchi, 1981) ดังนั้น ความเปิดเผยและจริงใจของผู้นำจึงเป็นพื้นฐานของการสร้างความไว้วางใจในตัวผู้นำ (Nanus, 1989) และผู้นำจะต้องมีทักษะที่มีประสิทธิผลในการโน้มน้าวและดึงดูดใจบุคลากร และส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ

ผู้นำที่มีความจริงใจ และเปิดเผย จะมีเหตุผลในการพูดความจริงอย่างตรงไปตรงมา ทั้งความสำเร็จของงานและข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้น มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนข้อมูล ประสพการณ์ระหว่างบุคคล และสร้างบรรยากาศในการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น (Kouzes and Posner, 1993)

3. มิติความห่วงใย (Concern Dimension) หมายถึง การที่บุคคลให้ความไว้วางใจว่า ผู้นำจะไม่ฉกฉวยผลประโยชน์อย่างไม่เป็นธรรมจากบุคลากร แต่จะยึดถือผลประโยชน์ของบุคลากรเป็นสิ่งสำคัญ และให้ความสนใจและห่วงใยต่อความผาสุกของบุคลากรเท่า ๆ กัน ความผาสุกของตนเองนั้นหมายความว่าผู้นำจะสนใจและตอบสนองกับความต้องการและ ปัญหาของบุคลากรในองค์กรทุกคนอย่างสม่ำเสมอ ให้การยอมรับซึ่งกันและกัน ด้วยความ เข้าใจและให้คุณค่ากับสัมพันธภาพที่เกิดขึ้นเหมือนครอบครัวเดียวกัน (Ouchi, 1981) ทำให้บุคลากรเชื่อมั่นว่า ผู้นำจะให้ความสนใจและห่วงใยต่อความมั่นคงในงาน (Employee's Job Security)

4. มิติความเชื่อถือได้ (Reliability Dimension) หมายถึง บุคคลคาดหวังให้ผู้นำมีความสม่ำเสมอ (Consistency) ในการพูดและการกระทำ นั่นคือ พูดในสิ่งที่ทำและทำในสิ่งที่พูดความไม่สม่ำเสมอในคำพูดและการกระทำของผู้นำ จะทำให้ความไว้วางใจในตัวผู้นำ ลดลง (McGregor, 1967 cited in Ouchi, 1981) นอกจากความสม่ำเสมอของพฤติกรรมแล้ว การตัดสินใจของผู้นำ (Judgement) ที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพในการทำงาน ซึ่งเกิดจากการ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เหตุการณ์ผิดปกติ ปัญหาหรือเหตุการณ์ใน ชีวิตประจำวันก็มีผลต่อความไว้วางใจในตัวผู้นำเช่นกัน เนื่องจากเหตุการณ์ผิดปกติที่เกิดขึ้น บุคคลหรือผู้นำอาจมีเจตนาที่จะปิดบังข้อมูลสำคัญไว้ ก่อให้เกิดความเคลือบแคลงสงสัย ต่อ ความรู้สึกไว้วางใจที่กำลังดำเนินอยู่

อย่างไรก็ตามเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในรัฐ ที่มีผลกระทบต่อความไว้วางใจ ผู้นำมากที่สุดคือ เหตุการณ์ที่เกิดจากการปฏิสัมพันธ์ในการทำงานประจำ (Gaborro, 1987) ดังนั้น พฤติกรรมของผู้นำที่แสดงออกจึงควรมีความสม่ำเสมอแน่นอน เป็นที่น่าเชื่อถือ เพราะ ไม่มีอะไรที่น่าห่วงใยและสำคัญมากไปกว่าความขัดแย้งระหว่างคำพูดและการกระทำ ของผู้นำ (Nanus, 1989) ทั้งนี้ Kouzes & Posner (1989) กล่าวว่า บุคคลต้องการผู้นำที่ สามารถทำให้เกิดความเชื่อมั่นว่าคำพูดของผู้นำไว้วางใจได้ ผู้นำจะพูดในสิ่งที่จะทำและจะ กระทำในสิ่งที่ได้พูดเอาไว้ และเชื่อว่าผู้นำมีความรู้ ทักษะ และความกระตือรือร้นในการเป็นผู้นำ ดังนั้น ผู้นำจึงควรจะต้องเรียนรู้ว่าจะทำอย่างไรจึงจะเกิดความสมดุลระหว่างความ ปรารถนาของผู้นำที่ต้องการ ได้รับความสำเร็จตามเป้าหมายกับความ

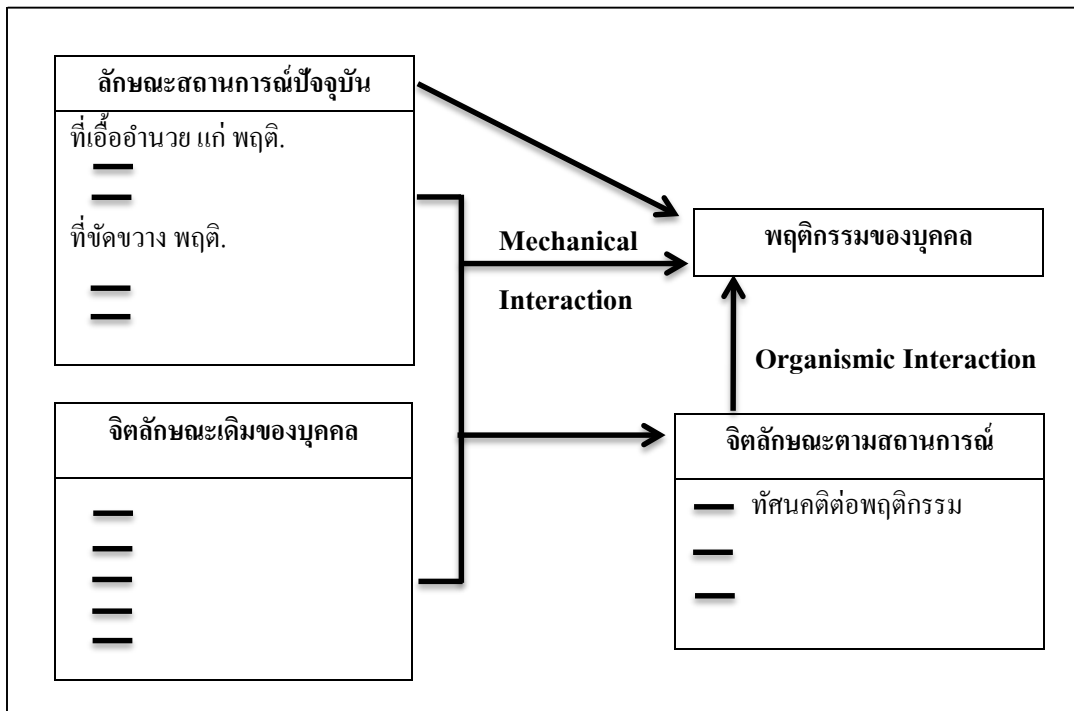
ปรารถนาของบุคลากร ที่ต้องการความเชื่อมั่นว่า ผู้นำจะให้ผลประโยชน์ที่ดีที่สุดกับบุคลากรด้วยความจริงใจทั้งนี้ ผู้นำจะต้องมีความเฉลียวฉลาดที่จะรักษาภาพลักษณ์ ความเชื่อถือได้ (Credible) โดยที่ผู้นำ จะต้องมีความสามารถในการชี้นำบุคลากร ทำให้บุคลากรรู้สึกถึงความสามารถในการพึ่งพา ได้ และมีความมั่นคงในพฤติกรรมของตนเอง

การที่ผู้นำมีพฤติกรรมกระทำในสิ่งที่ตนได้สัญญาไว้ จะทำให้บุคลากรเกิด ความเชื่อมั่น และไว้วางใจในผู้นำ เพราะพฤติกรรมของผู้นำสามารถคาดการณ์ล่วงหน้าได้ (Predictability) และบุคลากรจะมีความรู้สึกภาคภูมิใจที่จะบอกใครๆว่าเป็นส่วนหนึ่งของ องค์กร มีจิตวิญญาณในการทำงานเป็นทีม มองเห็นคุณค่าในตนเอง มีความยึดมั่นผูกพันกับ องค์กร และรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร แต่ถ้าบุคคลรับรู้ว่า ผู้นำไม่น่าเชื่อถือบุคคลจะ ทำงานเฉพาะที่ได้รับมอบหมาย การจงใจในการทำงานจะต้องใช้เงินเป็นเบื้องต้น จะพูดถึงองค์กรในแง่ดี เฉพาะในที่ชุมชน และจะช่วยดูแลงานอื่น ต่อเมื่อองค์กรประสบปัญหา เท่านั้น นอกจากนี้บุคคลยังรู้สึกไม่ได้รับการสนับสนุน และเกิดความไม่พึงพอใจ

จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง แนวคิดความไว้วางใจของ Mishra ซึ่งกล่าวถึงองค์ประกอบของความไว้วางใจไว้ 4 มิติ ได้แก่ มิติความสามารถ มิติความเปิดเผย มิติความห่วงใย และมิติความเชื่อถือได้ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่ามีมิติต่างๆ เป็น มิติที่มีความชัดเจนสามารถวัดได้จากความรู้สึกของบุคคล และมีขอบเขตที่ความครอบคลุม กับเนื้อหาที่ต้องการศึกษา ผู้วิจัยจึงเลือกใช้แนวคิดนี้ มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดใน การศึกษาครั้งนี้

1.4.2 ปัจจัยเชิงเหตุของความไว้วางใจต่อรัฐ

ในการศึกษาปัจจัยเชิงเหตุของความไว้วางใจต่อรัฐนั้น ได้นำทฤษฎีต่างๆที่สำคัญ เพื่อใช้ในการอธิบายสาเหตุของพฤติกรรมต่างๆที่เกิดขึ้นในตัวบุคคล ซึ่งได้มีการนำเอากระบวนการวิเคราะห์ และพัฒนาพฤติกรรมมาใช้ โดยใช้รูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model) ดังเช่น คูจเดียน พันธุมนาวิน (2551: 61-63) กล่าวถึง รูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม คือ ตัวบ่งชี้ถึงสาเหตุของพฤติกรรมต่างๆ ซึ่งมี 4 สายหลัก (ภาพที่ 1.1) ดังนี้

ภาพที่ 1.1 รูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Magnusson & Endle, 1977; Tett & Burnett, 2003; ดวงเดือน พันธุนาวิน, 2541)

แหล่งที่มา : ดวงเดือน พันธุนาวิน , 2551: 62

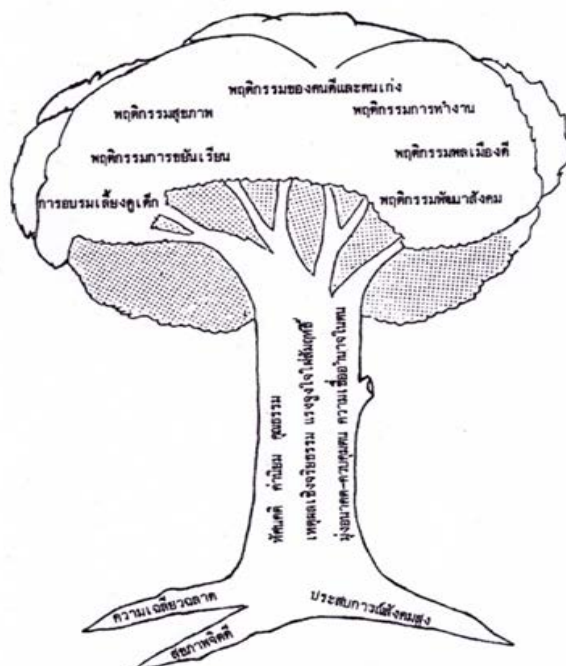
1) ฝ่ายสถานการณ์ (situational factor) เป็นสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวบุคคล หรือการรับรู้ของบุคคลที่เกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งรอบตัวของเขา เช่น ปทัสถานทางสังคม การสนับสนุนจากคนรอบข้าง สถานการณ์ชั่วขณะ การอบรมเลี้ยงดู เป็นต้น สถานการณ์เหล่านี้แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ หนึ่ง สถานการณ์ที่เอื้ออำนวยในการเกิดพฤติกรรมที่น่าปรารถนา เช่น การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลมาก การเห็นแบบอย่างที่ดีในการกระทำพฤติกรรมที่น่าปรารถนา เป็นต้น และสอง สถานการณ์ที่ขัดขวางมิให้เกิดพฤติกรรมที่น่าปรารถนา เช่น อยู่ใกล้แหล่งชั่วๆ สภาพแร้นแค้นในการทำงาน ภาระงานหนักเกินไป เป็นต้น

2) ฝ่ายจิตลักษณะเดิม (psychological traits) เป็นจิตลักษณะหรือบุคลิกภาพที่ติดตัวมา อาจเกิดจากการถ่ายทอดทางสังคม เช่น สุขภาพจิต ประสบการณ์ทางสังคม สติปัญญา ค่านิยม เป็นต้น ซึ่งทฤษฎีต่างๆ ที่กล่าวถึงเป็นสาเหตุพฤติกรรมของบุคคล สามารถนำตัวแปรในทฤษฎีเหล่านั้นมาใช้ได้ ทฤษฎีทางจิตลักษณะที่สำคัญของไทย เช่น ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม (ดวงเดือน พันธุนาวิน

, 2548) (ภาพที่ 2) มีส่วนประกอบ 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นดอกและผล ส่วนที่ 2 เป็นส่วนของลำต้น และส่วนที่ 3 เป็นส่วนของราก โดยทั้ง 3 ส่วน สามารถอธิบายได้ว่า ส่วนแรกคือ ดอกและผล จะแสดงถึงพฤติกรรมของคนดีและคนเก่ง ซึ่งประกอบไปด้วย พฤติกรรมต่างๆที่น่าปรารถนา โดยมีสาเหตุทางจิตใจ 2 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มแรก คือ สาเหตุทางจิตใจ จะเป็นส่วนลำต้นของต้นไม้ ประกอบด้วย จิตลักษณะ 5 ด้าน คือ 1) เหตุผลเชิงจริยธรรม 2) ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเอง 3) ความเชื่ออำนาจในตน 4) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และ 5) ทศนคติ คุณธรรม ค่านิยม และส่วนสุดท้ายเป็นส่วนของราก ที่อธิบายถึงจิตลักษณะ 3 ด้าน คือ 1) สติปัญญา 2) ประสบการณ์ทางสังคม และ 3) สุขภาพจิต (ภาพที่ 1) (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2543)

3) ฝ่ายสถานการณ์และจิตลักษณะเดิม ซึ่งเรียกว่า ปฏิสัมพันธ์แบบกลไก (Mechanical interaction) เช่น พฤติกรรมของบุคคล เกิดจากการที่มีสุขภาพจิตไม่ดี กำลังอยู่ในสถานการณ์ที่ย่ำแย่ จึงทำให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าวได้

4) ฝ่ายจิตลักษณะตามสถานการณ์ หรือที่เรียกว่า ปฏิสัมพันธ์ภายในตน (organismic interaction) เป็นจิตลักษณะที่เปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ เช่น ทศนคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือความเครียดเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ เช่น ในช่วงมัธยมตอนต้นนักเรียนจะเริ่มแสดงพฤติกรรมการสร้างเอกลักษณ์แห่งตน โดยเริ่มรู้ว่าตัวเองเป็นใคร มีความสามารถอะไร เริ่มเรียนรู้คนอื่นๆ หรือแม้แต่การเปิดรับประสบการณ์ใหม่ ที่ต้องพร้อมที่จะปรับตัวจากวัยเด็กไปสู่วัยรุ่น เป็นต้น

ภาพที่ 1.2 ต้นไม้จริยธรรม แสดงจิตลักษณะพื้นฐานและองค์ประกอบทางจิตใจของพฤติกรรมทางจริยธรรม

แหล่งที่มา : คู่มือเดือน พันธมนาวิน, 2551

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้ใช้รูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model) เป็นกรอบความคิดในการกำหนดกลุ่มตัวแปรในงานวิจัย โดยจะได้ทำการศึกษาปัจจัยเชิงเหตุของความเครียดในการเตรียมตัวสอบข้อสอบพิศดาร ใน 2 ปัจจัย คือ 1) ปัจจัยด้านจิตลักษณะเดิม และ 2) ปัจจัยด้านสถานการณ์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.4.3 ปัจจัยด้านจิตลักษณะเดิม กับความไว้วางใจต่อรัฐ

ในส่วนนี้ได้ทำการประมวลเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวกับการแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรจิตลักษณะเดิม 2 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การสร้างเอกลักษณ์แห่งตน 2) การเปิดรับประสบการณ์ใหม่ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.4.3.1 การสร้างเอกลักษณ์แห่งตนกับความไว้วางใจต่อรัฐ

ความหมายของเอกลักษณ์แห่งตนคือ อิริคสัน (Erikson 1968,104) ให้ความหมายเอกลักษณ์แห่งตนว่า เป็นกระบวนการ ในการปรับตัวของบุคคล และช่วงวัยรุ่นเป็นช่วงที่มีความสำคัญที่สุดในการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตน เป็นช่วงการเรียนรู้ว่าตนเองเป็นใคร มีอำนาจอย่างไร มีความสามารถเท่าใด มีโอกาสอย่างไร มีความรู้สึก และความแสดงออกทางสังคมอย่างไร

นอกจากนี้แฟดแมน และแฟรเกอร์ (Fadiman and Frager 1976,159) ได้สรุปความหมาย และปัจจัยในการสร้างเอกลักษณ์แห่งตน คือ เอกลักษณ์แห่งตนเป็นการให้คุณค่า และการฝึกความอดทนสร้างจากพื้นฐานทางสังคม การสนับสนุนจากคนรอบข้าง มีความแตกต่างกันไปในแต่ละสังคม ส่วน มาร์เซีย (Marcia 1980, 159 อ้างถึงใน ศิริอร นพกิจ 2545, 12) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับเอกลักษณ์แห่งตนว่า หมายถึง ผลของความต้องการจากภายใน ความสามารถการยอมรับตนเอง รวมทั้งเป็นความเชื่อ และการ รวบรวมสิ่งต่าง ๆ จากอดีตที่ผ่านมา

ดูเซค (Dusek 1987,141) ได้กล่าวว่า เอกลักษณ์แห่งตน คือ การพัฒนาตนเอง ตลอดจนเป็นการเปลี่ยนแปลงระบบความคิด ทศนคติ และความเชื่อ ซึ่งการสร้างเอกลักษณ์แห่งตนนั้น จะเป็นขบวนการที่ทำไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งสามารถค้นพบตนเอง ได้สำเร็จว่าตนเองมีความแตกต่างหรือเหมือนกับคนอื่นอย่างไร มีความสามารถหรือมี จุดด้อยอย่างไร รวมทั้ง ไรซ์ (Rice 1999, 36) ได้สรุป ความคิดของนักจิตวิทยาหลายท่าน และเสนอว่า เอกลักษณ์แห่งตน เป็นผลรวมของการรับว่าตนเองเป็นอย่างไร มีบทบาท ทางสังคมอย่างไร ผู้ที่มีความสำเร็จในการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตน จะมีการยอมรับ ตนเองสูง และเอกลักษณ์แห่งตน เกิดได้จากการพัฒนาทางด้านร่างกาย เพศ สังคม อาชีพ จริยธรรม อุดมคติ และบุคลิกภาพ

เสวภา เบ็ญจพันธ์ทวี (2540, 9) ได้สรุปว่า เอกลักษณ์แห่งตน หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด และการรับรู้เกี่ยวกับตนเองว่า ตนเองเป็นใคร มีร่างกาย นิสัย อารมณ์ ค่านิยม ความเชื่อ และในการแสดงออกของตน แตกต่าง หรือเหมือนกับบุคคลอื่นใน เรื่องใด และถ้าบุคคลมีโครงสร้างแห่งตนที่พัฒนาดีจะทำให้บุคคลปรับตัวได้และบรรลุเอกลักษณ์ ส่วน โครงสร้างแห่งตนที่พัฒนาไม่ดีทำให้บุคคลปรับตัว ไม่ได้ก็จะเกิดความสับสนในเอกลักษณ์ซึ่ง เนาวรัตน์ เหลืองรัตน์เจริญ (2541, 17) กล่าวว่า เอกลักษณ์แห่งตน เป็นผลจากการที่วัยรุ่นสามารถรวบรวมปัจจัยภายใน คุณค่าทางสังคม และ ประสบการณ์ที่ได้รับตั้งแต่วัยเด็ก พัฒนาเป็นการตระหนักรู้ ในความเป็นตัวของตัวเองในวัยรุ่น รู้ว่าตนเองเป็นใคร มาจากไหน มีอำนาจมีความสามารถมากแค่ไหน มีความรู้สึก และควรมีการแสดงออกทางสังคมอย่างไร

ดังนั้น จากความหมายของเอกลักษณ์แห่งตน สามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่า เอกลักษณ์แห่งตน หมายถึง การที่บุคคลมีการพัฒนาความสามารถในการเข้าใจตนเอง เป้าหมายในชีวิตของตนเอง เห็นคุณค่าในตนเอง มีความคิดความเชื่อ และตระหนักรู้ในบทบาทหน้าที่ของตนอย่างมีเหตุมีผล

การพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตน ตามทฤษฎีจิตสังคม ของอีริกสัน (Erikson 1968, 9M41) ได้แบ่งขั้นพัฒนาการ ตามทฤษฎีจิตสังคม ออกเป็น 8 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 ขั้นพัฒนาการความรู้สึกไว้วางใจพื้นฐาน (Sense of basic trust) ตรงข้ามกับ ความรู้สึกไม่ไว้วางใจพื้นฐาน (Sense of basic mistrust) ขั้นที่ 2 ขั้นพัฒนาการความรู้สึกเป็นตัวของตัวเอง (Sense of autonomy) ตรงข้ามกับ ความรู้สึกไม่แน่ใจ และความรู้สึกละอาย (Sense of doubt and shame) ขั้นที่ 3 ขั้นพัฒนาการความรู้สึกของความคิดริเริ่ม (Sense of initiative) ตรงข้ามกับ ความรู้สึกผิด (Sense of guilt) ขั้นที่ 4 ขั้นพัฒนาการความรู้สึกขยันหมั่นเพียร (Sense of industry) ตรงข้ามกับ ความรู้สึกเป็นปมด้อย (Sense of inferior) ขั้นที่ 5 ขั้นพัฒนาการความรู้สึกใน ความเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง (Sense of identity) ตรงข้ามกับ ความรู้สึกสับสนใน บทบาท (Sense of role confusion) ขั้นที่ 6 ขั้นพัฒนาการความรู้สึกใกล้ชิดผูกพัน (Sense of intimacy) ตรงข้ามกับความรู้สึกโดดเดี่ยวอ้างว้าง (Sense of isolation) ขั้นที่ 7 ขั้นพัฒนาการความรู้สึกที่จะเป็นผู้ให้กำเนิด และสร้างสรรค์สังคม (Sense of generativity) ตรงข้ามกับ ความรู้สึกที่คำนึงถึงแต่ตนเอง (Sense of self-absorption) ขั้นที่ 8 ขั้นพัฒนาการความรู้สึกมั่นคงสมบูรณ์ในชีวิต (Sense of integrity) ตรงกันข้ามกับความรู้สึกสิ้นหวังที่ถ้อยในชีวิต (Sense of despair)

ซึ่งจะเป็นพัฒนาการตั้งแต่เกิด จนตาย สำหรับการพัฒนาเอกลักษณ์ได้ อยู่ในขั้นที่ 5 ซึ่งในช่วงวัยรุ่นเป็นช่วงที่เป็นภาวะวิกฤติของการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตน โดยอีริกสันให้ความสำคัญกับเอกลักษณ์ แห่งตน เนื่องจากพบว่าผู้ที่มีปัญหาในสังคมที่ไม่สามารถปรับตัวได้จะเกิดจากความล้มเหลวของการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตน ทำให้มีความสับสน ไม่รู้จักตนเอง ไม่รู้ว่าตัวเองเป็นอย่างไร ต้องการอะไร บางคนมีพฤติกรรมที่เกเร ลักษณะความล้มเหลวนี้อันตรายแต่ขัดขวางต่อการพัฒนาไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ได้ ซึ่งพัฒนาการขั้นที่ 5 นี้อยู่ในช่วงอายุ 12-18 ปี ช่วงวัยรุ่นเป็นช่วงที่มีการเจริญเติบโตของร่างกายอย่างรวดเร็ว มีลักษณะทางเพศปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัด วัยรุ่นต้องการหลุดพ้น จากการควบคุมของผู้ใหญ่ เพื่อค้นหาเอกลักษณ์ของตนเอง ค้นหาบทบาทของตนเอง โดยอาศัยการรวบรวมประสบการณ์จากการเรียนรู้ที่ผ่านมา ซึ่งพัฒนาการในขั้นนี้ เป็นระยะที่วัยรุ่นจะต้องพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตน เพื่อตอบคำถามที่ว่า ฉันคือใคร ต้องการอะไร มีความสามารถเพียงใด ความเป็นตัวของตัวเอง หากพัฒนาการในช่วงนี้ เป็นไปในแนวทางที่ไม่เหมาะสมเด็กจะเกิดความสับสนในบทบาท เช่น วัยรุ่นจะรู้สึก กังวลใจ ไม่มีเป้าหมายในชีวิต วัยรุ่นจะสับสนในบทบาทของตนเอง ไม่รู้ว่าตัวเองเป็นใคร ต้องการอะไร เกิดความสับสนในเอกลักษณ์แห่งตน

อีริกสันเชื่อว่า การพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนนี้จะเกิดขึ้นเร็ว หรือช้าขึ้นอยู่กับพัฒนาในขั้นต้น ๆ มาด้วยดี จะมีส่วนช่วยให้เด็กค้นพบเอกลักษณ์ของตนเองได้เร็ว ในทางตรงกันข้าม ถ้าเด็กมีพื้นฐานการพัฒนาในระยะวัยต้น ๆ ไม่ดีก็จะเกิดความสับสน ในบทบาทของตนเอง

องค์ประกอบสำคัญของการสร้างความรู้สึกรับเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง และผ่านพ้นความรู้สึกลับสนในตนเอง มีดังนี้

1. การเลือกและการสับสนในบทบาท (Role selection and role diffusion)

การเข้าใจในเอกลักษณ์ของตนเองช่วยให้เด็กวัยรุ่นเกิดความเข้าใจในปัญหาต่าง ๆ และช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับอนาคต เช่น การเลือกอาชีพ การเลือกคู่ครอง เป็นต้น ความรับผิดชอบถือว่าเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญของวัยนี้ ซึ่งความรับผิดชอบมีรากฐานมาจากการอบรมของพ่อแม่ ความรู้สึกไว้วางใจ และความมั่นใจในตัวเอง ในวัยนี้เด็กวัยรุ่นจะเกิดความสงสัยในตัวเอง เช่น เกิดปัญหาถามตัวเองว่า “ฉันคือใคร” หรือ “ฉันทำอะไรดี” เนื่องจากวัยรุ่นเป็นระยะที่มีความสับสนขาดความมั่นใจเพราะมีการเปลี่ยนแปลงทั้ง ร่างกาย และจิตใจ เพื่อเตรียมตัวเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ ปัญหาของเด็กวัยนี้มักเป็นทำนองที่ว่า “ฉันไม่รู้ว่าฉันจะไปทางไหน และฉันไม่รู้ว่าฉันเป็นใคร” ดังนั้น กลุ่มเพื่อนวัยเดียวกัน การยอมรับจากกลุ่มจึงมีผลต่อการปรับตัวอย่างยิ่ง

2. การแสวงหาสถานภาพทางสังคม (Acquisition of social status) เด็กวัยรุ่นจะค่อย ๆ พัฒนาความเป็นตัวเองอย่างช้า ๆ เพื่อพัฒนาเป็นระดับมาตรฐานของตนเอง เขาจะแสวงหาตามอุดมคติ และค้นหาเอกลักษณ์ของตนเอง เพื่อบทบาทใหม่ในสังคม อีริกสัน กล่าวว่า มีเด็กวัยรุ่นตอนปลายจำนวนมากที่ยังไม่เป็นตัวของตัวเอง และยังไม่พบเอกลักษณ์ในตัวเอง ซึ่งวัยรุ่นเหล่านี้มีปัญหาจะแก้ปัญหาแบบ “หนีเสือปะจระเข้” หรือ หลบปัญหานั้นไป อย่งไรก็ตาม วัยรุ่นแต่ละคนย่อมต้องการเวลาในการปรับตัวเอง เพื่อเข้าสู่การเป็นผู้ใหญ่ และให้สังคมยอมรับ

อีริกสัน (Erikson 1968, 181-188) ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของความสำเร็จใน การพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตน ดังนี้

1. การรับรู้เวลา ตรงข้ามกับ ความสับสนในเวลา (Temporal perspective vs. Time confusion) หมายถึง เป็นการจัดสรรเวลาที่ผ่านไป เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการเรียนรู้มารวบรวม

แยกแยะ และเชื่อมโยงเข้าด้วยกันได้ เพื่อให้เกิดการกระทำที่เหมาะสม หากเป็นไปในทางตรงกันข้าม จะแสดงออกในรูปของการสับสนในเวลา ไม่สามารถกำหนด และประสานสิ่งที่ดีเหมาะสมให้กับตนเอง

2. ความมั่นใจในตนเอง ตรงข้ามกับ ความหมกมุ่นแต่ตนเอง (Self-certainty vs. Self-consciousness) ความมั่นใจในตนเอง เป็นการแสดงความเป็นตัวของตนเอง มีอิสระ ในการคิด และการกระทำ สามารถใช้สิทธิของตนเองอย่างถูกต้องโดยไม่ละเมิดสิทธิ ของผู้อื่น สามารถวิเคราะห์ แยกแยะสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมกับอายุ และมีการปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม ตรงกันข้าม หากล้มเหลวในการพัฒนาความมั่นใจในตนเองก็ จะหมกมุ่น เป็นความไม่มั่นใจ ความละอายในการแสดงพฤติกรรมที่ถูกต้อง

3. การเรียนรู้ในบทบาท ตรงกันข้ามกับ การชะงักงันในบทบาท (Role experimentation vs. Role fixation) เป็นความสามารถในการแยกแยะบทบาทของตนเอง การแสดงบทบาทที่ถูกต้องเหมาะสมตามความเป็นจริง และจินตนาการของตนเอง โดยที่วัยรุ่นต้องมีโอกาสได้ทดลองบทบาทต่าง ๆ และเลือกบทบาทที่เหมาะสมให้กับตนเอง โดยต้องคำนึงถึงความพึงพอใจของตนเอง และของผู้อื่นตลอดจนมีความสามารถในการปรับตัวอย่างเหมาะสม ตรงกันข้าม หากล้มเหลวในการพัฒนาการเรียนรู้บทบาทคือ ชะงักงันในการแสดงบทบาทที่เหมาะสมได้

4. ความสามารถในการทำงาน ตรงกันข้ามกับ ความชะงักงันในการทำงาน (Apprenticeship achievement vs. Work paralysis) เป็นความต้องการที่จะให้งานนั้น ประสบความสำเร็จ โดยมีความตั้งใจ มีเป้าหมาย และมีการวางแผนในการทำงาน กล้าที่จะเผชิญกับอุปสรรคเพื่อความสำเร็จ ตรงกันข้าม หากล้มเหลวในการพัฒนาความสามารถในการทำงาน คือ ความชะงักงันในการทำงาน เป็นความรู้สึกของความ ไม่สำเร็จ ความไม่พอใจ

5. การตระหนักในบทบาทเพศ ตรงข้ามกับ ความสับสนทางเพศ (Sexual polarization vs. Bisexual confusion) การที่วัยรุ่นสามารถตระหนักถึงความแตกต่าง ของเพศชายและหญิง มีความต้องการที่จะแสดงลักษณะ และบทบาททางเพศของตนได้ ถูกต้องเป็นที่ยอมรับของสังคม ขณะเดียวกัน ก็ต้องการเป็นเพื่อนกับเพศตรงข้าม และมีความสามารถในการสร้างสัมพันธ์กับเพศ

ตรงข้ามได้ ตรงกันข้ามหากล้มเหลวในการพัฒนาการตระหนักในบทบาททางเพศที่ตนเป็นอยู่ไม่สามารถสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อน ต่างเพศหรือแสดงบทบาทตามเพศที่ตนเป็นอยู่

6. ความเป็นผู้นำ ตรงข้ามกับ ความสับสนในอำนาจ (Leader and followership VS. Authority diffusion) หมายถึง การรู้จักอำนาจของตนเองที่จะเป็นผู้นำโดยมีอุดมคติ แนวคิดที่สร้างสรรค์ประโยชน์ สามารถคาดการณ์ล่วงหน้าได้ มีความเป็นตัวของตัวเอง มั่นใจในตัวเอง ขณะเดียวกัน ก็สามารถเป็นผู้ตามได้ และเคารพในความคิดเห็นของ คนอื่นได้ หากล้มเหลวในการพัฒนาความเป็นผู้นำ พัฒนาการจะเป็นในทางตรงกันข้าม คือสับสนในอำนาจ มีการแยกตัว หลีกเลี่ยงการเป็นผู้นำในทางสร้างสรรค์

7. การมีอุดมคติยึดถือปฏิบัติ ตรงกันข้ามกับ ความสับสนในอุดมคติ (Ideological commitment vs. Confusion of values) การที่วัยรุ่น จะเลือกปรัชญา หรือมีอุดมคติเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ที่จะเป็แนวทางในการดำเนินชีวิต แนวทางนี้เกิดจากอุดมคติ หรือปรัชญาที่สั่งสม และรวบรวมจากประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ผ่านมาในชีวิต ซึ่งจะนำทางให้ วัยรุ่นอยู่ในสังคมได้ ตรงกันข้ามหากวัยรุ่นขาดอุดมคติยึดถือในการปฏิบัติ สับสนในอุดมคติ ขาดระเบียบแบบแผนในการดำรงชีวิต อยู่ในสังคม

ขั้นตอนที่ 7 ขึ้นดังกล่าวนี้ จะมีผลต่อพัฒนาการความเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง และมีประโยชน์ต่อตัววัยรุ่นเองโดยตรง เป็นการได้เผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้ อย่างค่อยเป็นค่อยไป ได้เปรียบเทียบสังคมของผู้ใหญ่กับของตัวเอง ซึ่งทำให้วัยรุ่นเกิดความพร้อม ถ้าเด็กวัยรุ่นไม่พร้อมหรือปรับตัวไม่ได้ หรือประสบความล้มเหลวจะเกิดความรู้สึกรุนแรง และมีผลต่อบุคลิกภาพ

จากพัฒนาการทั้ง 8 ขั้น อีริคสันให้ความสำคัญขั้นที่ 5 มากที่สุด เนื่องจากช่วงที่ 5 เป็นช่วงระยะเวลาของวัยรุ่นที่เป็นเวลาของการเปลี่ยนแปลงจากวัยเด็กสู่วัยรุ่นพบกับ ความเปลี่ยนแปลงมากมาย ทั้งการเปลี่ยนแปลงภายในตน และจากกลุ่มสังคมที่ต่าง ความคาดหวังว่าวัยรุ่น ความรับผิดชอบ และมีบทบาทเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ เป็นระยะเวลาที่วัยรุ่น มีความสนใจเกี่ยวกับเรื่องของตนเอง ต้องการหาหนิยามให้คำจำกัดความสำหรับตนเอง วัยรุ่นจะนิยามตัวเองได้ด้วยการตอบคำถามว่าตัวเองนี่คือใครต้องการอะไร มีสาระสำคัญคือ อุดมคติ ค่านิยม และทัศนคติ สำหรับการดำเนิน

ชีวิตต่อไปได้อย่างไร คำนิยามเกี่ยวกับตัวเอง ของวัยรุ่นนี้ ต้องประกอบขึ้นจากความหมายของตน ในปัจจุบัน ร่วมกับความต้องการที่จะเป็นในอนาคต และในขณะเดียวกัน ต้องการความคาดหวัง ของกลุ่มสังคมอีกด้วย ซึ่งกลุ่มสังคม หมายถึง ทั้งครอบครัว สถาบันการศึกษา ประเทศชาติ เพื่อน และบุคคลที่มีความหมายความสำคัญต่อตัววัยรุ่น

ผลการศึกษาของ เสาวภา เบ็ญจพันธุ์ทวี (2540, 55-59) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง การอบรมเลี้ยงดูกับเอกลักษณ์แห่งตนของเด็กนักเรียนชั้น ม.3 จำนวน 200 คน ผลการศึกษาพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก - น้อย มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับเอกลักษณ์แห่งตนของเด็กวัยรุ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 กล่าวคือ นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู แบบรักสนับสนุนมาก จะมีเอกลักษณ์แห่งตนสูงกว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา พึ่งเนตร (2537, 51) ที่ได้ทำการศึกษาศึกษาสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลกับเอกลักษณ์แห่งตนของวัยรุ่น ทั้งชายและหญิงที่มีอายุ ระหว่าง 12 - 18 ปี ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัด พิษณุโลก จำนวน 293 คน ผลการวิจัยพบว่า วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก จะมีเอกลักษณ์แห่งตนสูงกว่าวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากงานวิจัยที่เกี่ยวกับเอกลักษณ์แห่งตนดังกล่าว ข้างต้นสามารถกล่าวได้ว่า การอบรมเลี้ยงดูเป็นปัจจัยหนึ่งในครอบครัวที่มีความสำคัญต่อพฤติกรรมของมนุษย์เป็นอย่างมาก รวมถึงความไว้วางใจต่อผู้อื่น กล่าวคือ การที่พ่อแม่ผู้ปกครองได้อบรมเลี้ยงดูบุตรด้วยความรัก สนับสนุน ดูแลเอาใจใส่ ซึ่งจะเป็พื้นฐานสำคัญของเด็ก เมื่อโตขึ้นจะรักใคร่ไว้วางใจผู้อื่น มีความคิดแบบเป็นเหตุผลที่ได้รับจากการถ่ายทอดและมีสุขภาพจิตที่ดี มีความสุขกับชีวิต โดยเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนนั้น จะเป็นบุคคลที่มี คุณธรรม และจริยธรรมสูง มีความมุ่งมั่นอนาคตสูง ไม่ทำผิดกฎระเบียบ หรือกฎหมายของบ้านเมือง และเด็กเหล่านี้จะมีความสัมพันธ์อันดีกับครอบครัว เพราะอยู่บนพื้นฐานของ ความรัก ความเอาใจใส่ของครอบครัว ซึ่งเป็นภูมิคุ้มกันจากจิตตาสภาพดีของเยาวชนอีกทางหนึ่งด้วย

ในขณะเดียวกันการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนจัดได้ว่าเป็นงานพัฒนาการที่สำคัญอย่างหนึ่งของวัยรุ่น วัยรุ่นที่ยังสับสนในเอกลักษณ์แห่งตน จะมีความสับสนในตนเอง ไม่เข้าใจในตนเอง และผลที่ตามมาการที่เขาไม่ได้รับความไว้วางใจจากผู้อื่น และก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ไม่สามารถรับรู้ได้

ว่าในเวลาขณะนั้นตัวเองควรจะทำตัวอย่างไร ปฏิบัติตัวอย่างไรในสังคม และจะมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาต่อความเดือดร้อนให้กับตนเอง รวมถึงสังคม ซึ่งวัยรุ่นที่ประสบความสำเร็จในการแสวงหาเอกลักษณ์แห่งตนนั้น จะเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพดีสามารถปรับตัวได้ดี มีการตัดสินใจที่เป็นระบบตัดสินใจได้ถูกต้องมากขึ้น โดยรู้ว่าตนเองเหมาะสมกับอะไรในแต่ละสถานะ ได้รับการยอมรับและความไว้วางใจจากผู้อื่น ซึ่งจะทำให้เขาสามารถคิดเองได้โดยไม่คล้อยตามผู้อื่น โดยง่าย เป็นตัวของตัวเอง มีความสุขในชีวิต ไม่ว่าจะเป็นในด้าน การเรียน การทำงาน หรือการปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างผาสุก และเป็นบุคคลที่ จัดได้ว่าเป็นทรัพย์สินที่มีค่าของประเทศชาติในการพัฒนาชาติสืบต่อไปเพราะอนาคตเป็นของพวกเขา

1.4.3.2 การเปิดรับประสบการณ์ใหม่กับความไว้วางใจต่อรัฐ

ความหมายของการเปิดรับประสบการณ์ใหม่ คือ การที่คนเราได้เรียนรู้ในสิ่งใหม่ๆ สิ่งที่แปลกตา และเราพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เพื่อการพัฒนาตนเอง โดยการเปิดรับประสบการณ์ใหม่เกี่ยวข้องกับจิตวิทยาอย่างมากดังนี้ บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะเฉพาะของบุคคลทั้งภายในและภายนอกที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการแสดงออก ตามแนวของ R.R. Macare และ P.T. Costa (1992) บุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ (The Big Five Personality) ซึ่งได้แก่ บุคลิกภาพแบบหวงใจ (Neuroticism or Emotional Stability) บุคลิกภาพแบบแสดงออก (Extraversion) บุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ (Openness to experience) บุคลิกภาพแบบการเห็นพ้อง (Agreeableness) บุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก (Conscientiousness)

ทฤษฎีลักษณะนิสัยบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ (The Big Five Personality) (P.T. Costa and R.R. Macare, 1992) องค์ประกอบแต่ละด้านของบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ จะมีลักษณะเป็นกลุ่มของคุณลักษณะประจำตัวของมนุษย์ที่มักจะเกิดด้วยกัน การให้คำจำกัดความขององค์ประกอบทั้งห้าเป็นความพยายามที่จะอธิบายส่วนสำคัญร่วมกันของคุณลักษณะเหล่านี้ ซึ่งคำอธิบายที่เป็นที่ยอมรับร่วมกันมากที่สุด คือ การสร้างและพัฒนาแบบทดสอบคอสด้าและแมคเคอร์ (P.T. Costa and R.R. Macare, 1992) ซึ่งแบ่งเป็นบุคลิกภาพ 5 บุคลิกภาพ ดังนี้

1. บุคลิกภาพแบบหวัดไหว (Neuroticism or Emotional Stability) คือ บุคลิกภาพของบุคคลในด้านอารมณ์ในการตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่างๆ ประกอบด้วย 6 คุณลักษณะย่อย คือ ความวิตกกังวล ความรู้สึกโกรธเคือง ความรู้สึกซึมเศร้า ประหมา ขาดความยับยั้งชั่งใจ และอารมณ์แปรปรวน

2. บุคลิกภาพแบบแสดงออก (Extraversion) คือ บุคลิกภาพของบุคคลในด้านสัมพันธภาพของบุคคลกับบุคคลอื่น ประกอบด้วย 6 คุณลักษณะย่อย คือ การเป็นผู้มีความอบอุ่น การชอบเข้าสังคม การแสดงออกอย่างเหมาะสม การชอบทำกิจกรรม การชอบความตื่นเต้น และการมีอารมณ์ดี

3. บุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ (Openness to experience) คือ บุคลิกภาพของบุคคลในด้านการสนองตอบต่อสิ่งรอบๆตัวของบุคคลเพื่อรับประสบการณ์ใหม่ๆ ประกอบด้วย 6 คุณลักษณะย่อย คือ การเป็นคนช่างฝัน ความสุนทรีย์ มีอารมณ์ความรู้สึก ชอบทำกิจกรรมแปลกใหม่ มีความคิดแปลกใหม่ และ การยอมรับค่านิยม

4. บุคลิกภาพแบบการเห็นพ้อง (Agreeableness) คือ บุคลิกภาพของบุคคลในด้านการกำหนดบรรทัดฐานหรือต้นแบบในแต่ละส่วนของการดำเนินชีวิตของบุคคล ประกอบด้วย 6 คุณลักษณะย่อย คือ การเป็นผู้ไว้ใจผู้อื่น ความตรงไปตรงมา ความรู้สึกเอื้อเฟื้อ การยอมตามผู้อื่น การถ่อมตน และความมีจิตใจอ่อนโยน

5. บุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก (Conscientiousness) คือ บุคลิกภาพของบุคคลในด้านการมุ่งสู่เป้าหมายที่ต้องการ ประกอบด้วย 6 คุณลักษณะย่อย คือ การมีความสามารถ ความเป็นระเบียบ มีความซื่อสัตย์ มีมานะพยายาม ความมีวินัยในตนเอง และความรอบคอบ

Centered Therapy : Its Current Practices, Interpretation and Therapy (ค .ศ .1951) ใน ปี ค.ศ.1967 สมาคมนักจิตวิทยามนุษยนิยมได้ตีพิมพ์เรื่องของจิตวิทยามนุษยนิยม (Buhler and Allen, ค.ศ.1972) ได้นำเสนอไว้

1. จิตวิทยามนุษยนิยมให้ความสนใจกับประสบการณ์ของแต่ละบุคคลเป็นสิ่งแรก เหตุการณ์อื่นการอธิบายทฤษฎีและพฤติกรรมเป็นลำดับที่สองต่อจากประสบการณ์และมีความหมายต่อแต่ละคน

2. เน้นในเรื่องของคุณภาพของมนุษย์ เช่น ทางเลือก ความคิดสร้างสรรค์ การประเมินและการเข้าใจตนเองแทนการมองว่ามนุษย์เป็นผลผลิตหรือเครื่องจักร

3. เน้นให้ความสำคัญกับการเลือกปัญหาที่จะศึกษาเครื่องมือการวิจัยเป็นสิ่งที่ไม่เห็น ด้วยที่จะใช้ในฐานะเป็นเครื่องมือในการศึกษาประสบการณ์ที่สำคัญ ๆ

4. ให้คุณค่ากับเกียรติของความเป็นมนุษย์และสนใจการพัฒนาศักยภาพที่มีมาแต่กำเนิดของแต่ละบุคคล

The Organism and the Self แนวคิดของโรเจอร์สเกี่ยวกับ organism แปลความค่อนข้างยาก เพราะในขณะที่ทั่วไปในความหมายทางจิตวิทยา จะใช้คำนี้โดยหมายถึงลักษณะทางชีววิทยาของมนุษย์ที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่เกิดขึ้นในสิ่งแวดล้อม แต่สำหรับโรเจอร์สคำว่า organism หมายถึงประสบการณ์ ทั้งหมดที่เกิดขึ้นในแต่ละบุคคล ณ เวลาหนึ่ง (totality of experiences going on in the whole individual at a particular time) ซึ่งประสบการณ์นี้ประกอบกันขึ้นเป็น phenomenal field ซึ่งเป็นประสบการณ์ที่เกิดขึ้นภายในของคน ๆ นั้นและคนภายนอกไม่สามารถที่จะรับรู้ได้ สิ่งนี้กลายเป็นความจริงที่เป็นนามธรรม ประสบการณ์ที่มีอยู่นี้อาจมาจากทั้งภายในและภายนอกของคน ๆ นั้น และจากประสบการณ์ทั้งหมด (totality of experiences) นี้ทำให้ “self” เกิดขึ้น ซึ่งโรเจอร์สให้คำจำกัดความของ self เอาไว้ว่า “เป็นลักษณะรวมทั้งหมดของลักษณะการรับรู้” I หรือ me และการรับรู้ความสัมพันธ์ของ I หรือ me ที่มีต่อผู้อื่นและรวมทั้งชีวิตและคุณค่าที่มากับการรับรู้นั้น อะไรเป็นความสัมพันธ์ระหว่าง organism กับ self เกิดขึ้นใน organism โดยปกติแล้วคนที่มีการปรับตัวดี ประสบการณ์ที่มีหรือเกิดขึ้นใน self จะเป็นเช่นเดียวกับประสบการณ์ของ organism ด้วย อย่างไรก็ตาม ถ้าทั้ง 2 อย่างเข้ากันไม่ได้ผลที่เกิดคือความกระวนกระวายใจและสิ่งไม่ดีต่าง ๆ จะเกิดขึ้น เกิดพฤติกรรมต่อต้านขึ้น และอาจจะเป็นไปได้ ที่เกิดความไม่เหมาะสมระหว่าง organism (phenomenal field) และความเป็นจริงในโลกของประสบการณ์ไม่ใช่ว่าทุกสิ่งจะอยู่ในจิตสำนึก ในจิตใต้สำนึกจะมีการประเมินประสบการณ์ว่าเป็นสิ่งที่ดีหรือไม่ดีด้วย ในเด็กทารกจะให้คุณค่าของอาหารในฐานะที่เป็นสิ่งที่ดี ถ้าเด็กคนนั้นหิว แต่ประสบการณ์ที่เกี่ยวความเจ็บปวดหรือความรู้สึกไม่สบายตัว จะถูกมองว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดี ในกระบวนการในการตัดสินใจ (organismic valuing process) นี้ในส่วนของจิตใต้สำนึกจะประเมินหรือตัดสินใจประสบการณ์ทั้งหมดที่เกิดขึ้น รวมทั้งประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในจิตสำนึกด้วย ซึ่งคุณค่าเหล่านี้จะเป็นตัวบอก “self-actualization” ซึ่งโรเจอร์ส เชื่อในประสบการณ์นี้มากกว่าที่ได้จากการตัดสินใจที่เกิดขึ้นในจิตสำนึก ซึ่งโรเจอร์สยอมรับว่ามันอาจจะผิดพลาดได้แต่โรเจอร์สเชื่อว่าความผิดพลาดที่เกิดขึ้นนี้จะน้อยกว่าที่เกิดจากการตัดสินใจของจิตสำนึกของเราเอง

Self-Actualization เป็นเรื่องที่นักจิตวิทยามนุษยนิยมส่วนใหญ่มีความเห็นร่วมกัน โรเจอร์สเชื่อว่าคนแต่ละคนจะมีแนวโน้มที่จะทำตามศักยภาพเฉพาะของตนเอง ซึ่งจะรวมถึงการพัฒนาศักยภาพเพื่อที่จะดำรงและเพิ่มคุณค่าแก่ตนเอง self-actualization เป็นเหมือนกับตัวบังคับที่

เกิดขึ้นในพันธุกรรมของมนุษย์ให้มีการเจริญเติบโต เหมือนกับมาสโลว์ ในกระบวนการเจริญเติบโตของมนุษย์ (human growth) self-actualization จะเริ่มจากง่ายไปสู่สิ่งที่ซับซ้อนขึ้น ซึ่งส่วนของการเจริญเติบโตจะรวมถึงความคิดสร้างสรรค์ด้วย เริ่มแรกนั้น self จะต้องสร้างและกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในรูปของศิลปะ การประดิษฐ์ การเขียนหนังสือ นวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อธุรกิจ การเมืองและกลุ่มสังคมต่าง ๆ ยิ่งคนมีประสบการณ์มากเท่าไร self จะกระทำได้ดีขึ้นเท่านั้น นั่นคือมีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้นไปอีก จะเห็นว่า self-actualization จะเหมือนกับของจิตวิเคราะห์ในรูปของแรงขับ (dynamic force) คนไม่ควรที่จะหยุดนิ่งแต่เดินหน้าตลอดเวลา ซึ่งจะไม่เหมือนฟรอยด์ซึ่งมองหรือให้ความสำคัญกับอดีตของมนุษย์ โรเจอร์สมีความรู้สึกว่าการเติมเต็มตัวเอง (self-fulfillment) ไม่ใช่เป็นผลที่เกิดขึ้นจากอดีตเท่านั้น และมนุษย์ไม่ใช่หุ่นยนต์เหมือนที่พวกพฤติกรรมนิยมเชื่อ แต่มนุษย์มีอิสระที่จะดำเนินกระบวนการของ self-actualization นอกจากนั้นแล้วโรเจอร์สยังเชื่ออีกว่า “มนุษย์เราแต่ละคนที่เกิดมาพร้อมกับความฉลาดซึ่งทำให้สามารถที่จะแยกระหว่างประสบการณ์ที่ดีหรือประสบการณ์ที่ไม่มีศักยภาพ (ไม่ดี) ได้” สิ่งนี้เข้ามาเกี่ยวข้องกับกระบวนการ self-actualization คือ positive regard และ positive self-regard ซึ่งสิ่งนี้จะพัฒนาขึ้นในเด็กในฐานะของ self-concept ซึ่งจะเกี่ยวข้องอย่างยิ่งกับการยอมรับและความรักที่ให้โดยคนสำคัญ ๆ ในชีวิต เช่น พ่อ-แม่ คนสำคัญอื่น ๆ เพราะต้องการที่จะถูกรักและสัมผัสแต่ต้องโรเจอร์สได้แยกระหว่าง conditioned และ unconditioned regard ใน unconditioned positive regard เป็นการยอมรับทุกอย่างทั้งหมดจากสมมุติฐาน พ่อแม่และคนสำคัญอื่น ๆ จะตอบสนองต่อเด็กในลักษณะของ conditioned positive regard นั่นคือการที่พ่อแม่ให้ความรักความสนใจ และยอมรับเฉพาะถ้าเด็กมี self-concept ตามแบบที่พ่อแม่ต้องการ เด็กจะเสี่ยงกับการไม่ได้รับการยอมรับจากบุคคลเหล่านี้ ถ้าเด็กมีพฤติกรรมต่างจากที่บุคคลเหล่านี้คาดหวัง โดยปกติแล้วความต้องการที่จะได้รับการยอมรับ (positive regard) เป็นสิ่งสำคัญมากจนเด็กจะเลือกที่จะทำตามความคาดหวังของคนเหล่านี้และแน่นอนเด็กจะรับ มาตรฐานเหล่านี้เข้ามาเป็น self-concept ของตัวเองพัฒนาการสุดท้ายคือสิ่งที่โรเจอร์สเรียกว่า fully functioning person คือผู้ที่มีประสบการณ์และมี unconditional positive self regard ซึ่งเป็นเหมือนความคิดของ self-acceptance ทั้งหมด ซึ่งถ้าเป็นความคิดหรือทฤษฎีเป็นสิ่งที่เป็นไปได้เพราะเป็นผลมาจาก unconditioned

ความแตกต่าง ระหว่าง Organism และ Self เมื่อคนเราเติบโตขึ้นจะมีการพัฒนาความแตกต่างระหว่างประสบการณ์จริง (organism) กับ self นั้นหมายความว่าประสบการณ์ที่ได้รับจะแตกต่างจาก self-concept สิ่งเข้ามาหรือได้รับมา (ประสบการณ์) อาจจะผิดปกติหรือไม่เป็นที่

ยอมรับ ซึ่งประสบการณ์นี้จะเข้ามาสู่การรับรู้ของคน ๆ นั้น เมื่อความแตกต่างระหว่าง organism และ self เกิดมากขึ้น ผลที่จะเกิดคือเกิดความกระวนกระวายใจ รวมทั้งสิ่งไม่ปกติต่าง ๆ กลไกป้องกันตนเองที่จะเกิดขึ้น ได้แก่ การปฏิเสธ หรือ denial ซึ่งทำให้ self-concept ผิดไปและมีผลหรืออิทธิพลต่อความสัมพันธ์ของคน ๆ นั้นกับคนอื่น ซึ่งจะนำไปสู่การปรับตัวที่ผิดปกติ ถ้าความแตกต่างระหว่าง organism และ self มีมากขึ้นเท่าใดการใช้กลไกป้องกันตนเอง เช่น denial จะไม่ได้ผล self-concept จะเกิดอารมณ์และอาจควบคุมไม่ได้ผลคือทำให้เกิดพฤติกรรมที่ผิดปกติ พอถึงตรงนี้ต้องนำเอาจิตบำบัดเข้ามาช่วย

ผู้ใช้ศักยภาพของตนเองอย่างเต็มความสามารถ (The Fully Functioning Person) คนที่มีลักษณะของ fully functioning person หมายถึงคนที่ไม่ต้องใช้กลไกป้องกันตนเอง เช่น การปฏิเสธ (denial) การเก็บกด (repression) และอื่นๆ เป็นคนที่สามารถที่จะแสดงออกถึง positive self-regard ตัวตนของคน ๆ นั้นจะเป็นคนที่มีหรือรับประสบการณ์ของตนเองอย่างเต็มที่ จะไม่มีความกระวนกระวายใจ (anxiety) ไม่จำเป็นต้องมีกลไกป้องกันตนเอง ประสบการณ์สามารถเข้ามาสู่ตนเองได้โดยตรง กระบวนการทั้งหลายจะไม่มีคำว่า “ควรจะ” และ “อาจจะ” สิ่งใดที่คิดจะถูกแก้ไขทันที ยอมรับความผิดพลาดต่าง ๆ โดยใช้ศักยภาพของตนเองตามที่มีอยู่ในตัวเองอย่างเต็มที่ ในคนที่มีความคิดสร้างสรรค์จะไม่ซ่อนตัวเองอยู่ภายใต้การยอมรับของสังคม จะเชื่อถือประสบการณ์ของตนเองและอยู่ด้วยการมองเห็นคุณค่าของตนเอง กล้าที่จะแสดงออกหรือประพฤตินลักษณะเฉพาะของตนเองและยอมรับตนเอง

สรุปได้ว่าลักษณะของคนที่ใช้ศักยภาพของตนเองอย่างเต็มความสามารถ (fully function person) มีลักษณะที่สำคัญ 5 ประการ คือ

1. เปิดรับประสบการณ์ทุกอย่าง (open to experience) หมายถึง ยอมรับอารมณ์ (ทั้งที่เป็นส่วนที่ดีและไม่ดี) ทุกประเภทที่เกิดขึ้นโดยไม่มี การปฏิเสธ ไม่มี การใช้กลไกป้องกันตนเอง ไม่ปฏิเสธประสบการณ์ต่าง ๆ รับประสบการณ์สิ่งต่าง ๆ เข้ามาสู่ชีวิตอย่างเต็มที่
2. มีชีวิตชีวา (existential living) รับประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เข้ามาใช้ชีวิตตามที่เกิดขึ้นจริงๆ หลีกเลี่ยงการมอดิตต่าง ๆ หรือไม่ตัดสินใจต่าง ๆ ไปล่วงหน้าถ้าสิ่งนั้นยังไม่เกิดขึ้น

3. เชื่อในสัญชาตญาณ หรือความคิดของตนเอง (trust their intuition) เป็นคนที่เชื่อในความรู้สึกของตนเองไม่เกี่ยวกับสัญชาตญาณและทำไปตามอะไรก็ตามที่รู้สึกว่าจะถูกต้อง แทนที่จะเสียเวลาในการวิเคราะห์หรือคิดแล้วคิดอีก

4. ความคิดสร้างสรรค์ (creativity) มีบทบาทสำคัญในชีวิตและกล้าที่จะเสี่ยงในการกระทำหรือตัดสินใจ ปรับตัวเพื่อเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมและมองหาประสบการณ์ใหม่ ๆ ที่ท้าทายมีอิสระจากความกดดันและมั่นใจในการแสดงศักยภาพสูงสุดของตนเอง

5. มีความเป็นอิสระ (Experiential freedom) ในการที่จะทำให้ชีวิตของตนเองดีขึ้น รวมถึงความสุข ความสนุกสนานและพร้อมที่จะเผชิญกับความเสี่ยงต่าง ๆ ที่อาจจะประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลวมากกว่าที่จะวิ่งหนีและถูกคาดหวังว่าจะเป็นผู้รับผิดชอบต่อการตัดสินใจในการกระทำของตนเองด้วย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปิดรับประสบการณ์ใหม่

เพ็ญพัฒน์ สร้อยน้อย (2547) วิจัยเรื่อง การศึกษาความคิดเห็นด้านการรับสื่อโฆษณาผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของผู้ใช้บริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดที่ดีต่อสินค้าที่โฆษณาผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สินค้าที่ได้รับความสนใจมากที่สุด คือ เครื่องมือสื่อสาร และรูปแบบโฆษณาที่น่าสนใจมากที่สุด คือ แผ่นป้ายโฆษณาภาพเคลื่อนไหว รองลงมาคือ แผ่นป้ายโฆษณาภาพเคลื่อนไหวพร้อมมีเสียงประกอบ สินค้าที่สั่งซื้อมากที่สุดคือ หนังสือ นิตยสาร รองลงมาคือ อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ แต่มีผู้ชมโฆษณาไม่มากนักที่สนใจสั่งซื้อสินค้า ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เนื่องจากไม่แน่ใจในความปลอดภัย และชอบการเดินซื้อสินค้าเองมากกว่า

นงนุช จันทร (2549) วิจัยเรื่อง การยอมรับนวัตกรรมเครือข่ายเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย พบว่า กระบวนการยอมรับของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับขั้นสนใจ (Interest stage) ซึ่งเป็นขั้นที่ 2 ของกระบวนการยอมรับนวัตกรรม โดยกลุ่มตัวอย่างให้การยอมรับเครือข่าย เว็บไซต์ในเรื่องการพัฒนา ผู้การค้าระหว่างประเทศ ความสามารถอำนวยความสะดวกในการจัดหาผลิตภัณฑ์ได้ทั่วทุกมุมโลก และเป็นแหล่ง ข้อมูลที่มีมากมายทั่วทุกมุมโลก เรียงตามลำดับจากมากไปน้อย โดยการยอมรับเรื่องระบบความปลอดภัยในการทำธุรกรรมการเงินผ่านเว็บไซต์ได้รับการยอมรับน้อยที่สุด

ธัญนันท์ สีลาวพัฒนานันท์ (2549) วิจัยเรื่อง อิทธิพลของสื่อโฆษณาแบบออนไลน์ที่มีผลต่อการรับรู้สื่อของผู้ใช้อินเทอร์เน็ต โดยสื่อออนไลน์ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 3 ประเภท ได้แก่ เครื่องมือสืบค้นข้อมูล จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ และแถบป้ายโฆษณา พบว่า เครื่องมือสืบค้นข้อมูล มีอิทธิพลต่อการรับรู้สื่อโฆษณาแบบออนไลน์มากกว่าแถบป้ายโฆษณาและจดหมายอิเล็กทรอนิกส์

หทัยกาญจน์ วรรณสิทธิโชค (2551) วิจัยเรื่องการยอมรับบริการซื้อขายกองทุนรวมทางอินเทอร์เน็ตของผู้ลงทุน ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 31-40 ปี สถานภาพโสด การศึกษาระดับปริญญาตรี อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001-40,000 บาท และเคยใช้บริการซื้อขายกองทุนรวมทางอินเทอร์เน็ต พบว่า ผู้ลงทุนที่มีอายุ อาชีพ สถานภาพ ระดับการศึกษา และรายได้ต่างกัน มีระดับขั้นของกระบวนการยอมรับต่างกัน ส่วนเพศต่างกันมีการยอมรับบริการในภาพรวมและขั้นเกิดความสนใจต่างกัน ความสามารถและ ทักษะทางคอมพิวเตอร์ รวมทั้งคุณลักษณะของนวัตกรรม มีผลต่อกระบวนการยอมรับบริการซื้อขาย กองทุนรวมทางอินเทอร์เน็ต

วิวัฒน์ อมรรัตนพันธ์ (2546) ศึกษาเรื่อง การศึกษาบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ “The Big Five” กับพฤติกรรมการเผชิญปัญหา : ศึกษาเฉพาะกรณีพนักงานระดับปฏิบัติการ บริษัทหลักทรัพย์ แห่งหนึ่ง พบว่า บุคลิกภาพแบบแสดงตัวและแบบเปิดรับประสบการณ์ใหม่ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการเผชิญปัญหาแบบมีประสิทธิภาพในด้านมุ่งเน้นอารมณ์ที่สนับสนุนการแก้ไขปัญหา และมีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมการเผชิญปัญหาแบบด้อยประสิทธิภาพด้านหลีกเลี่ยงปัญหา บุคลิกภาพแบบประนีประนอมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการเผชิญปัญหาแบบมีประสิทธิภาพในด้านมุ่งเน้นอารมณ์ที่สนับสนุนการแก้ไขปัญหา บุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการเผชิญปัญหาแบบมีประสิทธิภาพในด้านมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหา

นอกจากนี้ยังพบในงานวิจัยของ สุภาวดี นวลเนตร (2549) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพและความสามารถในการฟันฝ่าและเผชิญอุปสรรคต่อการขาดงาน : กรณีศึกษา รัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่ง พบว่า บุคลิกภาพแบบแสดงตัว บุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ใหม่ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค

และวรรณวิภา ดิวงนันทกร (2548) ศึกษาเรื่อง ลักษณะของบุคลิกภาพและปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค : กรณีศึกษาเฉพาะนักธุรกิจอิสระใน

องค์กรแห่งหนึ่ง พบว่าบุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ใหม่ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรค

จากงานวิจัยเกี่ยวกับการเปิดรับประสบการณ์ใหม่ดังกล่าว ช่างค้นแสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมของผู้บริโภคที่มีการยอมรับนวัตกรรมใหม่หรือเทคโนโลยีสมัยใหม่มีความไว้วางใจและเชื่อถือเทคโนโลยีสมัยใหม่ พร้อมทั้งเปิดใจที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ และเปลี่ยนแปลงความคิดของตนไปสู่ความทันสมัย

1.4.4 ปัจจัยเชิงเหตุด้านสถานการณ์ กับความไว้วางใจต่อรัฐ

ในส่วนนี้ได้ทำการประมวลเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวกับการแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสถานการณ์ ประกอบไปด้วย 2 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) อบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล 2) ปทัสถานทางสังคม โดยทั้ง 2 องค์ประกอบนี้มีความเกี่ยวข้องกับความไว้วางใจต่อรัฐ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.4.4.1 อบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล กับความไว้วางใจต่อรัฐ

ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูมีลักษณะดังนี้ มุสเซน (Mussen 1963, 71-72) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูในระยะต้นของชีวิต ควรมีพื้นฐานของความรัก และความอบอุ่นเป็นสำคัญ โดยการเรียนรู้ทางสังคมครั้งแรก ของเด็กจะเกิดขึ้นจากการมีความสัมพันธ์กับสมาชิกภายในครอบครัว ดังนั้น สภาพแวดล้อมวิธีการอบรมเลี้ยงดู ทัศนคติ และค่านิยมของพ่อแม่จึงมีผลโดยตรงต่อพัฒนาการด้านต่าง ๆ รวมทั้งลักษณะนิสัยของเด็กในอนาคตต่อไปด้วย

นอกจากนั้นเซียร์ และคณะ (Sears et. 1957,450-457) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การปฏิบัติสัมพันธ์กันระหว่างบิดามารดากับบุตร ซึ่งหมายรวมถึงการแสดงออกถึงทัศนคติ ค่านิยม ความสนใจ ความเชื่อ ควบคุมไปกับการเลี้ยงดู และฝึกพฤติกรรมต่าง ๆ การอบรมเลี้ยงดูเป็นกระบวนการที่ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องทุกขณะที่เด็กใช้ชีวิตร่วมกับบิดามารดา มีผลต่อพฤติกรรมในปัจจุบัน และสะสมเป็นศักยภาพที่จะแสดงออกในอนาคต

ส่วน ดวงเดือน พันธุมนาวิน, อรพินทร์ ชูชม และงามตา วณิชานนท์ (2528, 28) ได้ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูว่า หมายถึง การที่ผู้ใกล้ชิดเด็กมีการติดต่อเกี่ยวข้องกับเด็กทั้งทางด้าน

คำพูด และการกระทำ ซึ่งเป็นการสื่อความหมายต่อเด็ก ทั้งทางด้านความรู้สึก และอารมณ์ของผู้กระทำ ตลอดจนเป็นทางให้ผู้เลี้ยงดูสามารถจะให้รางวัล และลงโทษเด็กได้ นอกจากนี้ ยังเป็นโอกาสให้เด็กได้ดูแบบอย่างการกระทำ ของผู้เลี้ยงดูด้วย ในขณะที่ สายัญญาติ เพ็ญเขมร (2541, 51) สรุปการอบรมเลี้ยงดูว่า หมายถึง การที่ผู้เลี้ยงดูปฏิบัติต่อ เด็กด้วยวิธีการต่าง ๆ ทั้งโดยตั้งใจ และไม่ตั้งใจ เพื่อตอบสนองความต้องการที่จำเป็นของเด็กมีการให้รางวัล และลงโทษเพื่อควบคุมพฤติกรรมให้เหมาะสม

นุชชลา โรจนประภาพรรณ (2541,45) ได้สรุปว่า การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การที่ผู้ปกครองมีหน้าที่ดูแลเอาใจใส่บุตรให้เจริญเติบโตทางด้านร่างกาย และสั่งสอนทักษะต่าง ๆ ในการดำรงชีวิต ซึ่งการสั่งสอนนี้จะมีผลต่อบุคลิกภาพของเด็ก การที่บุตรจะมีบุคลิกภาพในทางบวก หรือทางลบ ก็ขึ้นอยู่กับวิธีการ ความรู้ ทักษะของผู้ปกครอง ที่จะให้กับบุตร ซึ่งสอดคล้องกับ ฌ็อง-ฌัก ลูคองส์ (2544,25) กล่าวโดยสรุปไว้ว่า การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง สิ่งที่ผู้ปกครองมีหน้าที่ดูแลเอาใจใส่บุตรให้เจริญเติบโตทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา รวมทั้งถ่ายทอดทักษะด้านต่าง ๆ ในการดำรงชีวิต

จากความหมายของ การอบรมเลี้ยงดูทั้งหมดที่กล่าวมา อาจกล่าวสรุปได้ว่า การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง ลักษณะวิธีการต่าง ๆ ที่พ่อแม่ผู้ปกครองเด็กใช้ในการเลี้ยงและดูแลเด็ก อบรมสั่งสอนรวมถึงมีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก นอกจากนี้ ยังเป็นโอกาสให้เด็กได้ดูเป็นแบบอย่างการกระทำของผู้อบรมเลี้ยงดูอีกด้วย ซึ่งสถาบันครอบครัวจัดได้ว่า เป็นสถาบันแรกที่สอนให้เด็กรู้จักความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ถ่ายทอดความเชื่อ ค่านิยม ทักษะ รวมทั้งลักษณะนิสัยให้กับเด็ก โดยวิธีการอบรมเลี้ยงดูซึ่งจะส่งผลกระทบต่อจิตใจ และพฤติกรรมของเด็กวัยรุ่น ให้เข้าใจบทบาทของตนเอง และสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้ อย่างมีความสุข

ลักษณะและรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็กมีดังต่อไปนี้ ดวงเดือน พันธุมนาวิน, อรพินทร์ ชูชม และงามดาว นนินทานนท์ (2528,3-15) ได้จำแนกรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูไว้ในงานวิจัยปัจจัยทางจิตวิทยา นิเวศที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กของมารดาไทย ออกเป็น 5 แบบ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน หมายถึง การที่บิดามารดาปฏิบัติต่อบุตร ด้วยความรักใคร่เอาใจใส่ทุกข์สุขของบุตรมาก มีความใกล้ชิดกับบุตร โดยตนได้กระทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับบุตร การอบรมเลี้ยงดูแบบนี้ เป็นการให้ในสิ่งที่เด็กต้องการ

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล หมายถึง การที่บิดามารดาได้อธิบายเหตุผล ให้แก่บุตร ในขณะที่มีการส่งเสริม หรือขัดขวางการกระทำของบุตร มีการให้รางวัล และ ลงโทษอย่างเหมาะสมมากกว่าการใช้ อารมณ์ ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูแบบนี้จะทำให้บุตร ทราบถึงสิ่งใดควรทำสิ่งใดไม่ควรทำ

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตหรือทางกาย หมายถึง การที่บิดามารดาใช้ วิธีการลงโทษ ทางกาย หรือทางจิตอย่างจงใจ การลงโทษทางกายเป็นการปรับพฤติกรรม ที่บิดามารดาใช้อย่างจงใจ ใช้ มากกว่า และใช้บ่อยครั้งกว่าการให้รางวัล การลงโทษทางกายมีประโยชน์น้อยยับยั้งพฤติกรรมได้ชั่วคราว ทำให้เด็กก้าวร้าวชอบรังแกแม่เหม่ง ผู้ที่อ่อนแอกว่า ส่วนการลงโทษทางจิตช่วยเสริมจริยธรรมเด็ก

4. การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม หมายถึง การที่บิดามารดาออกคำสั่งให้บุตร ปฏิบัติตามมีการ ตรวจตราอย่างใกล้ชิด ถ้าไม่ทำตามจะลงโทษบุตร ถ้าควบคุมน้อยจะปล่อยให้บุตรคิด และตัดสินใจเองว่า ควรทำหรือไม่ ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้บุตรเป็น ตัวของตัวเองมากขึ้น ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม น้อยนี้จะใช้ได้เหมาะสมในช่วงวัยรุ่น และเหมาะสมกับเด็กชาย ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมากจะ ใช้ได้อย่างเหมาะสมในระยะก่อนวัยรุ่น และเหมาะสมกับเด็กหญิง

5. การอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองเร็ว หมายถึง การที่บิดามารดาเปิดโอกาสให้บุตรทำกิจกรรม ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ภายใต้การแนะนำ และการฝึกฝนจากบิดา มารดาหรือผู้เลี้ยงดูอื่น ๆ การอบรมเลี้ยง ดูแบบให้พึ่งตนเองเร็วจะส่งผลทำให้เด็ก สามารถช่วยเหลือตนเองได้เร็ว และไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่นมากและ นานเกินไป

ส่วน กาญจนา พึ่งนคร (2537, 5) ได้แบ่งการอบรมเลี้ยงดูไว้ 4 รูปแบบ ดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน หมายถึง การได้รับการยอมรับ และความสนิทสนมจากบิดา มารดา หรือผู้เลี้ยงดู

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม หมายถึง การถูกออกคำสั่ง และควบคุม พฤติกรรมเสมอโดยบิดา มารดา หรือผู้เลี้ยงดู ไม่เป็นตัวของตัวเอง

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางกายหรือจิต หมายถึง บิดามารดา หรือผู้เลี้ยงดู ใช้วิธีการทำให้ เจ็บกาย ว่ากล่าวตีดุด้วยวาจา และการตัดสิทธิ์ต่าง ๆ เมื่อกระทำผิด

4. การอบรมเลี้ยงดูแบบให้เหตุผล หมายถึง บิดามารดา หรือผู้เลี้ยงดูแจกแจง เหตุผลต่าง ๆ ให้ ทราบ ในการสนับสนุน หรือการห้ามปรามมิให้กระทำ

แต่อย่างไรก็ตาม ในงานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู ความเชื่ออำนาจในตนเอง และความคิดเกี่ยวกับตนเองของเด็กในเมือง และชนบทของ ทศนา ทองภักดี (2539,29) ได้แบ่งรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 4 รูปแบบสามารถ สรุปได้ดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน เป็นวิธีการอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาแสดงความรักใคร่ เอาใจใส่ทุกข์สุขของเด็กมาก
2. การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล เป็นวิธีการอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาส่งเสริม หรือขัดขวางการกระทำของเด็ก มีการให้รางวัล และลงโทษเด็กอย่างเหมาะสมกับการกระทำของเด็ก
3. การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางกายหรือจิต เป็นวิธีการที่บิดามารดาใช้วิธีการ ลงโทษทางกาย และทางจิตอย่างจริงจัง ซึ่งการลงโทษทางกายจะยับยั้งพฤติกรรมได้ชั่วคราวทำให้เด็กก้าวร้าว ซอบรังแก ข่มเหง คนที่อ่อนแอ ส่วนการลงโทษทางจิตจะช่วย ส่งเสริมจริยธรรมของเด็ก
4. การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม เป็นวิธีการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่ออกคำสั่งให้เด็ก ทำตามแล้ว ผู้ใหญ่คอยตรวจตราอย่างใกล้ชิดว่าเด็กทำตามที่ต้องการหรือไม่ ถ้าไม่ทำตาม จะถูกลงโทษ ถ้าควบคุมน้อย จะปล่อยให้เด็กคิด และตัดสินใจเองว่าทำหรือไม่ เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กเป็นตัวของตัวเอง ถ้าควบคุมน้อยจะเป็นการรักสนับสนุน

ผลกระทบที่ได้รับจากการอบรมเลี้ยงดูคือ การที่เด็กจะเติบโตเป็นประชากรที่มีคุณภาพของสังคม และประเทศชาติได้นั้น บิดามารดาเป็นบุคคลที่มีหน้าที่ และบทบาทสำคัญในการอบรมเลี้ยงดู ดังที่ อมราวดี ณ อุบล (2544, 61) กล่าวว่า นักจิตวิทยาพัฒนาการ เชื่อว่า ประสบการณ์ที่เด็กได้รับจากการอบรมเลี้ยงดูมีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางบุคลิกภาพของเด็ก พ่อแม่ส่วนสำคัญให้การปลูกฝังบุคลิกภาพให้แก่เด็ก เป็นผู้อบรมให้เด็กกล้าแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ เหมาะสมตามสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมนั้น ๆ ดังเช่นที่ อีริกสัน (Erikson 1968,128) กล่าวว่า สิ่งแวดล้อมอัน ได้แก่ พ่อ แม่ วัฒนธรรม และสังคมนั้นเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ พัฒนาการทางบุคลิกภาพ การที่บุคคลจะแก้ไขพฤติกรรมได้ดีขึ้นกับวิธีการ อบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่

ในขณะที่ ดวงเดือน พันธุมนาวิน, อรพันธ์ ชูชม และงามตา วนิทนานนท์ (2528, 7) ได้ ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยทางจิตวิทยานิเวศที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กของมารดาไทย และได้ กล่าวถึงผลกระทบที่เกิดจากการอบรมเลี้ยงดูว่า การได้รับ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน เป็นลักษณะการอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาปฏิบัติต่อเด็ก โดยการแสดงความรักใคร่ เอาใจใส่ สนใจทุกข์สุขเด็กมาก มีความใกล้ชิดกับเด็ก ทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับเด็ก มีความสนิทสนม สนับสนุนช่วยเหลือ ให้ความสำคัญ

ต่อเด็กและให้ในสิ่งที่เด็กต้องการ เด็กจะเห็นความสำคัญของบิดามารดา และยอมรับเชื่อฟัง ผลกระทบที่เกิดจากการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนนั้น เป็นพื้นฐานสำคัญของเด็กเมื่อโตขึ้นจะเกิดความรักใคร่ไว้วางใจคนอื่น มีการปรับตัวได้ดี มีสุขภาพจิตดี เมื่อทำผิดจะยอมรับ สารภาพผิด และรู้สึกอายในการทำผิด เด็กมีความก้าวร้าวน้อย และให้ความร่วมมือกับผู้อื่นมาก ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน จะพบได้ในบุคคลที่มีคุณธรรม และจริยธรรมสูง ไม่ทำผิดกฎระเบียบ หรือกฎหมายของบ้านเมือง ซึ่งสอดคล้องกับ การศึกษาของ อรอนงค์ ทรงสกุล (2544, 75) ที่พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัว โดยผู้ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน มากปรับตัวได้ดีกว่าผู้ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย ในขณะที่ ผลการศึกษาของ พัชรินทร์ เสรี (2544, 80) ได้พบว่า เด็กวัยรุ่นที่ติดยาเสพติดได้รับการ อบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย ส่วนเด็กวัยรุ่นที่ไม่ติดยาเสพติดได้รับการอบรมเลี้ยงดู แบบรักสนับสนุนมาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ลาดทอง ใบ ภู อภิรมย์ (2530,166-167) ผลการวิจัยพบว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบสนับสนุนมากแสดงว่าเด็กเหล่านั้นมีความสัมพันธ์อันดีกับครอบครัวโดยมีความรัก ความเอาใจใส่เป็นรากฐานอันจะเป็น ภูมิคุ้มกันจากการติดยาเสพติดของเยาวชน

จากการศึกษาของ ศิริพร นพกิจ (2545,29) ที่พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบรัก สนับสนุนมาก เป็นลักษณะการอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมให้บุตรมีพฤติกรรมที่เป็นปกติ โดยนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติจะมีเอกลักษณ์แห่งตนสูง มีความรับผิดชอบ มีการควบคุม ตนเองสูง ไม่กระทำความผิดกฎระเบียบ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เสาวภา เบ็ญจพันธุ์ทวี (2540,55) ที่พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก-น้อย มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ เอกลักษณ์แห่งตนของวัยรุ่น ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า การอบรมเลี้ยงดูมีผลต่อการพัฒนา เอกลักษณ์แห่งตน โดยส่งผลให้บุคคลมีเอกลักษณ์แห่งตนที่ถูกต้อง หรือมีความสับสนใน เอกลักษณ์แห่งตน ซึ่งการมีเอกลักษณ์ที่แตกต่างกัน จะส่งผลต่อการมีพฤติกรรมปกติ และ พฤติกรรมที่เป็นปัญหาอีกด้วย

ดังนั้น กล่าวโดยสรุปได้ว่า จากรูปแบบของการอบรมเลี้ยงดู และผลกระทบที่ได้รับจากการอบรมเลี้ยงดูตามที่ ได้กล่าวมานั้น แสดงให้เห็นถึงทัศนะของการศึกษา และนักวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูว่า ประกอบด้วยรูปแบบหลายรูปแบบ ด้วยกัน แต่ละรูปแบบก็ส่งผลต่อบุคลิกภาพของเด็กแตกต่างกันออกไป ซึ่งรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนนั้น จัดได้ว่าเป็นพื้นฐานสำคัญในการที่บิดามารดา จะสามารถถ่ายทอดลักษณะต่าง ๆ ไปสู่เด็ก มุ่งส่งเสริมให้เด็กได้มีอิสระในการคิด การตัดสินใจ

และการแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตัวเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนของ ครอบครัวจะมีผลต่อพัฒนาการของบุคคล ไม่ว่าจะเป็นในด้าน การพัฒนาความเป็น ตัวของตัวเอง พัฒนาในด้านการปรับตัวทางสังคม ซึ่งจะเป็นไปในทิศทางใดนั้น ย่อมเกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่ให้แก่บุตรวัยรุ่น ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนนั้น เป็นรูปแบบที่ช่วยในการส่งเสริมให้วัยรุ่นเกิดลักษณะพฤติกรรมที่เหมาะสมได้ดีที่สุด จึงทำให้วัยรุ่นนั้นปรับตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความเชื่อมั่นใน ตนเอง รู้จักตนเอง และมีเอกลักษณ์แห่งตนที่สมบูรณ์ สามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เพื่อช่วยส่งเสริม และสนับสนุนให้วัยรุ่น สามารถค้นพบเอกลักษณ์ แห่งตน และมีพฤติกรรมปรับตัวทางสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด และเป็นพื้นฐาน ของชีวิตในวัยผู้ใหญ่ต่อไป

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์ ของการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนใช้ เหตุผล หมายถึง ประสบการณ์ที่บุคคลเคยได้รับจากบิดามารดา หรือผู้ปกครอง โดยได้รับความรักใคร่ เอาใจใส่ทุกข์สุข ใกล้ชิดสนิทสนม บิดามารดาได้ร่วมทำกิจกรรม ต่าง ๆ ร่วมกัน สนับสนุนช่วยเหลือ ให้ ความสำคัญ และให้นักเรียนวัยรุ่น ได้ทำในสิ่งที่ต้องการและใช้เหตุผลในการอธิบายเหตุการณ์ต่างๆ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน

จากการศึกษาของ อรอนงค์ ทรงสกุล (2544, 75) เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่าง การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน กับการปรับตัวของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนสหศึกษา สังกัด กองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวง ศึกษาธิการ จำนวน 900 คน ผลการศึกษาพบว่า 1) นักเรียน ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบ รักสนับสนุนมาก คิดเป็นร้อยละ 55.6 2) การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน พบความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ ผู้ที่ได้รับการ อบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก ปรับตัวได้ดีกว่าผู้ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบ รักสนับสนุนน้อย และ ยังพบอีกว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนสามารถทำนายการปรับตัวของวัยรุ่น อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05

นอกจากนี้ ผลการศึกษาของ อมราวดี ณ อุบล (2544, 116) เกี่ยวกับสุขภาพจิต และการอบรมเลี้ยงดู ของนักเรียนวัยรุ่น ชั้น ม.3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2543 โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัด สมุทรปราการ จำนวน 400 คน ผลการศึกษาพบว่า 1) นักเรียนได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก คิดเป็นร้อยละ 65.0 2) นักเรียนวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก และแบบ

ใช้เหตุผลมาก มีสุขภาพจิตดีกว่านักเรียนวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบ รักสนับสนุน น้อย และแบบใช้เหตุผลน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นอกจากนี้ สารทิ ยงยีน (2541,42) ทำการศึกษาเรื่องความวิตกกังวลเกี่ยวกับ การอบรมเลี้ยงดูตาม การรับรู้ของนักเรียนชั้น ม.4 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 120 คน โดยใช้แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า วัยรุ่นที่รับรู้ว่าคุณเองได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบ ดูแลเอาใจใส่ มีคะแนนความวิตกกังวลในการสอบต่ำกว่าวัยรุ่นที่รับรู้ว่าคุณเองได้รับการอบรมเลี้ยงดู แบบใช้อำนาจควบคุม แบบรักตามใจ และแบบปล่อยปละละเลย อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 และ วัยรุ่นที่รับรู้ว่าคุณเองได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจ ควบคุม แบบรักตามใจ และแบบปล่อยปละ ละเลยมีคะแนนความวิตกกังวลในการสอบ ไม่ต่างกัน

ส่วน บัมรินด์ (Baumrind 1991 อ้างถึงใน สารทิ ยงยีน 2541, 19) ได้ศึกษารูปแบบการอบรมเลี้ยงดู 4 แบบ คือ แบบดูแลเอาใจใส่ แบบใช้อำนาจควบคุม แบบรักตามใจ และแบบปล่อยปละละเลยกับ พัฒนาการของวัยรุ่น พบว่า รูปแบบของ การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่จะทำให้วัยรุ่นมีพัฒนาการดีที่สุด คือ เด็กจะรู้ความมั่นใจ ในตนเองมากที่สุดมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่สุดและแสดงให้เห็นว่ามีความสามารถ ทางพุทธิปัญญาดีที่สุด โดยเฉพาะพัฒนาการทางสังคม และบุคลิกภาพ วัยรุ่นที่ได้รับการ อบรมเลี้ยงดูแบบดูแลเอาใจใส่สามารถปรับตัวตามสถานการณ์ได้ดี ควบคุมตนเองได้ดี มีลักษณะเป็นมิตร และแม้ว่าวัยรุ่นมักมีปัญหาพฤติกรรมเบี่ยงเบนหลายอย่าง แต่วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ มีปัญหาพฤติกรรมเบี่ยงเบนน้อยที่สุด ตรงกันข้ามกับวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ หรือ แบบใช้อำนาจควบคุม เด็กจะมีความวิตกกังวล และมีลักษณะที่พึ่งพิงสูง ขาดความมั่นใจในตนเอง ตัดสินใจ เองไม่ได้

นอกจากนี้ผลของการอบรมเลี้ยงดูทำให้วัยรุ่นมีพัฒนาการแตกต่างกันในเรื่อง ความสามารถในการ ใช้เหตุผล วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบดูแลเอาใจใส่ทำให้เด็ก รู้จักคิดพิจารณาเหตุการณ์ โดยใช้ เหตุผล สามารถประเมินได้ว่าจะตอบสนองต่อ สถานการณ์ไหนอย่างไร จึงสามารถปรับตัว และใช้ชีวิตทั้ง ด้านส่วนตัว และสังคมได้ดี เพราะการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่เป็นพื้นฐานสอนให้วัยรุ่นเป็นผู้ที่มี ลักษณะการใช้เหตุผล ในการคิด ในขณะที่เด็กซึ่งขาดลักษณะการใช้เหตุผลในการคิดเนื่องจากได้รับการ อบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ นอกจากจะมีพฤติกรรมก้าวร้าวสูงแล้วยังขาดความสามารถ ในการประเมิน สถานการณ์ทำให้ไม่สามารถตอบสนองได้ โดยพิจารณา เหตุผล จึงมักมีความวิตกกังวล และรู้สึกผิด เกี่ยวกับพฤติกรรมที่ขาดโครงสร้างที่มั่นคง ทางบุคลิกภาพ ส่วนวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อย ปละละเลยจะมีปัญหา พฤติกรรมเบี่ยงเบนมากที่สุด รวมทั้ง มีความวิตกกังวลสูงด้วย ทั้งนี้เนื่องจากเด็กขาด

ที่ พึงพาทางด้านจิตใจไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่ใด ๆ แม้แต่ในเรื่องสำคัญ จึงกดดันทำให้เด็ก กลุ่มนี้มีความวิตกกังวลสูงด้วย

จากงานวิจัยเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนดังกล่าว ข้างต้น สามารถกล่าวได้ว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนนั้น จัดได้ว่าเป็นพื้นฐานสำคัญในการที่บิดามารดาจะสามารถถ่ายทอดลักษณะต่าง ๆ ไปสู่วัยรุ่น มุ่งส่งเสริมให้วัยรุ่นได้มีอิสระ ในการคิด ตัดสินใจ และสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง ซึ่งวัยรุ่นที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนนี้ จะมีความไว้วางใจต่อบิดามารดาที่ได้เลี้ยงเขา มา ซึ่งบุคคลนั้น ได้สร้างความไว้วางใจให้กับเขา เด็กก็จะมีการเปิดใจและมีเหตุผลที่พร้อมจะอธิบาย และไว้วางใจผู้อื่น รวมถึงเชื่อฟังคำสั่งสอนเป็นอย่างดี ซึ่งเป็นรูปแบบที่ช่วยส่งเสริมให้วัยรุ่นเกิดลักษณะ พฤติกรรมที่เหมาะสมได้ดีที่สุด วัยรุ่นจะมีความสามารถในการควบคุมตนเองได้ดี ไม่ข้องแวะกับ ยาเสพติด มีพฤติกรรมที่เหมาะสมไม่เป็นปัญหาต่อสังคม ปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นคนมีความเชื่อมั่นในตนเอง รู้จักตนเอง และมีเอกลักษณ์แห่งตนที่ สมบูรณ์ซึ่งจะเป็นเยาวชนที่มีคุณภาพสามารถ ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เป็นกำลังที่สำคัญของชาติสืบต่อไป

1.4.4.2 ปทัสถานทางสังคมกับความไว้วางใจต่อรัฐ

การรับรู้ปทัสถานทางสังคม หมายถึง การรับรู้ของบุคคลว่า ผู้ที่มีความสำคัญต่อเขา คิดว่าเขาควรกระทำ หรือไม่ควรกระทำพฤติกรรมนั้น หากบุคคลรับรู้ว่าผู้ที่เขาให้ความสำคัญคิดว่าเขาควรกระทำมากเท่าใด เขาก็จะมีแรงจูงใจที่จะกระทำพฤติกรรมนั้น ในทางกลับกัน หากบุคคลรับรู้ ว่า ผู้ที่เขาให้ความสำคัญคิดว่า เขาไม่ควรกระทำพฤติกรรมนั้น ก็จะกดดันให้เขาหลีกเลี่ยงที่จะทำ พฤติกรรมนั้น (Ajzen & Fishbein, 1980: 57)

การวัดการรับรู้ปทัสถานทางสังคม Ajzen & Fishbein ได้เสนอการวัดการรับรู้ปทัสถานทางสังคมของกลุ่มไว้ 2 วิธี คือ 1) การวัดการรับรู้ปทัสถานทางสังคมโดยตรง เป็นการประเมินความเชื่อที่มีต่อความคิดเห็นของบุคคลส่วนมากที่มีความสำคัญต่อเขา คิดว่าเขาควรหรือไม่ควร แสดงการกระทำที่ระบุไว้นั้น 2) การวัดการรับรู้ปทัสถานทางสังคมโดยทางอ้อม เป็นการวัดความเชื่อเกี่ยวกับบุคคลใกล้ชิดต่อการกระทำของเขา (Normative Belief) ซึ่งได้มาจากการรับรู้ การคาดหวังของบุคคลต่างๆ ที่แวดล้อมตัวเขา ซึ่งเขาพิจารณาว่าบุคคลที่มีความสำคัญต่อเขาคิดว่าเขาควรกระทำ หรือไม่ควรกระทำพฤติกรรมนั้น เขาจะใช้ข้อมูลนี้ในการตัดสินใจที่จะกระทำตามบุคคลใกล้ชิดที่เขาให้ความสำคัญ (Ajzen & Fishbein, 1980: 83)

ในการอยู่ร่วมกันในสังคมจำเป็นจะต้องมีกฎเกณฑ์บรรทัดฐาน กฎหมายและวัฒนธรรม ในการควบคุมพฤติกรรมของคนในสังคม ซึ่งบุคคลมักจะได้รับรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ทางสังคมเหล่านี้ จากสถาบันครอบครัว และสถาบันการศึกษาไปตามระดับอายุแต่อย่างไรก็ตามปริมาณการรับรู้ ปทัสถานของแต่ละบุคคลจะไม่เท่ากันเนื่องด้วยสภาพแวดล้อมทางสังคม และลักษณะทางจิตของ บุคคลที่แตกต่างกันไป แต่การที่บุคคลจะแสดงพฤติกรรมโดยอัตโนมัติต้องมีการประเมินอยู่ในใจแล้วว่า ควรจะกระทำหรือไม่ควรกระทำ เพียงแต่ว่าเกณฑ์ในการตัดสินใจของแต่ละคนไม่เท่ากันนั่นเอง ดังนั้น บุคคลที่รับรู้ปทัสถานทางสังคมได้ในปริมาณที่มาก ก็น่าจะมีพฤติกรรมในทางที่สังคมเห็นว่าดีแตกต่างไปจากบุคคลที่รับรู้ปทัสถานทางสังคมในปริมาณที่ต่ำ

ทฤษฎีการกระทำเชิงเหตุผลสามารถอธิบายได้ว่า พฤติกรรมของบุคคลอยู่ภายใต้การ ควบคุมของจิตหรือเจตนาของบุคคลนั้น โดยการใช้ข้อมูลที่มีอยู่ ซึ่งประกอบด้วยความเชื่อเกี่ยวกับ กลุ่มบุคคลที่ใกล้ชิดหรือมีอิทธิพลต่อเขา ผ่านการรับรู้ปทัสถานทางสังคม และความเชื่อของผลที่ เกิดจากการกระทำของเขาว่า ควรกระทำหรือไม่ ผลที่เกิดขึ้นดีหรือเสีย ซึ่งเป็นการประเมินค่าต่อสิ่ง นั้นๆ ที่เขาได้พบเห็นทำให้เกิดทัศนคติต่อพฤติกรรมที่เขาเกี่ยวข้องด้วย จากการรับรู้และประเมิน พฤติกรรมผ่านสิ่งแวดล้อมของบุคคล ทำให้ความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับ สถานการณ์ต่างๆ ที่มีต่อพฤติกรรมแตกต่างกัน (Ajzen & Fishbein, 1980; 5-11)

การวัดการรับรู้ปทัสถานทางสังคมโดยทางอ้อม มีความสัมพันธ์กับการวัดการรับรู้ ปทัสถานทางสังคมโดยตรง (Ajzen & Fishbein, 1980: 121-122) และการวัดการรับรู้ปทัสถาน ทางสังคมโดยทางอ้อม นอกจากประเมินความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มใกล้ชิดแล้ว ยังประเมินแรงจูงใจที่จะ คล้อยตามกลุ่มใกล้ชิดด้วย ซึ่งสอดคล้องกับการรับรู้ปทัสถานทางสังคมตามทฤษฎีการกระทำด้วย เหตุผล (A Theory of Reasoned Action) การวัดการรับรู้ปทัสถานทางสังคม ในการศึกษาครั้งนี้ใช้ การวัดการรับรู้ปทัสถานทางสังคมโดยทางอ้อม

การรับรู้ปทัสถานทางสังคมในงานวิจัยนี้ หมายถึง การที่นักเรียนได้รับรู้ว่าบุคคลใกล้ชิดที่มีความ สำคัญต่อนักเรียน คือ ญาติหรือคนในครอบครัว เพื่อนใกล้ชิด และอาจารย์ คิดว่านักเรียนควร กระทำหรือไม่ควรกระทำพฤติกรรมนั้น ซึ่งมีผลต่อตัวนักศึกษาในการกระทำหรือไม่กระทำ พฤติกรรมเช่นกัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปทัสถานทางสังคม

การศึกษาจากงานวิจัยของ สุภชัย สุพรรณทอง (2545: 96) เรื่อง ปัจจัยทางจิต และสถานการณ์ที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลือกตั้งอย่างมีจริยธรรมของนักศึกษาสถาบันราชภัฏ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1-4 ของ สถาบันราชภัฏ 4 แห่ง จำนวน 504 คน นักวิจัยพบว่า ผู้ที่มีการรับรู้ปทัสถานทางสังคมสูง เป็นผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งมากกว่า ผู้ที่มีการรับรู้ปทัสถานทางสังคมต่ำ ผลเช่นนี้พบในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อยที่สำคัญ คือ กลุ่มนักศึกษาชาย กลุ่มนักศึกษาอายุน้อย และกลุ่มนักศึกษาที่เรียนชั้นปีที่ 3-4 ซึ่งผู้ที่มีการรับรู้ปทัสถานทางสังคมสูงก็แสดงว่าเขามีความไว้วางใจและเปิดใจที่จะยอมรับและเชื่อถือต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งอย่างมีจริยธรรมของนักศึกษาสถาบันราชภัฏ

ในงานวิจัยของลินดา สุวรรณดี (2543: 126, 152) เรื่องปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการลดปริมาณขยะของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการรุ่งอรุณ โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 480 คน นักวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีการรับรู้ปทัสถานทางสังคมสูง เป็นผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมากกว่า นักเรียนที่มีการรับรู้ปทัสถานทางสังคมต่ำ ผลเช่นนี้พบในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อยที่สำคัญ คือ กลุ่มนักเรียนหญิง กลุ่มนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ และกลุ่มนักเรียนที่มีฐานะครอบครัวต่ำ นอกจากนี้ นักวิจัยยังพบว่า การรับรู้ปทัสถานทางสังคมเป็นตัวทำนายที่สำคัญ อันดับที่ 5 ของทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะ เมื่อร่วมกับตัวแปรชุดจิตลักษณะเดิมและสถานการณ์ อีก 5 ตัวแปร รวมเป็น 6 ตัวแปร สามารถทำนายทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะได้ 44.3% ในกลุ่มรวม

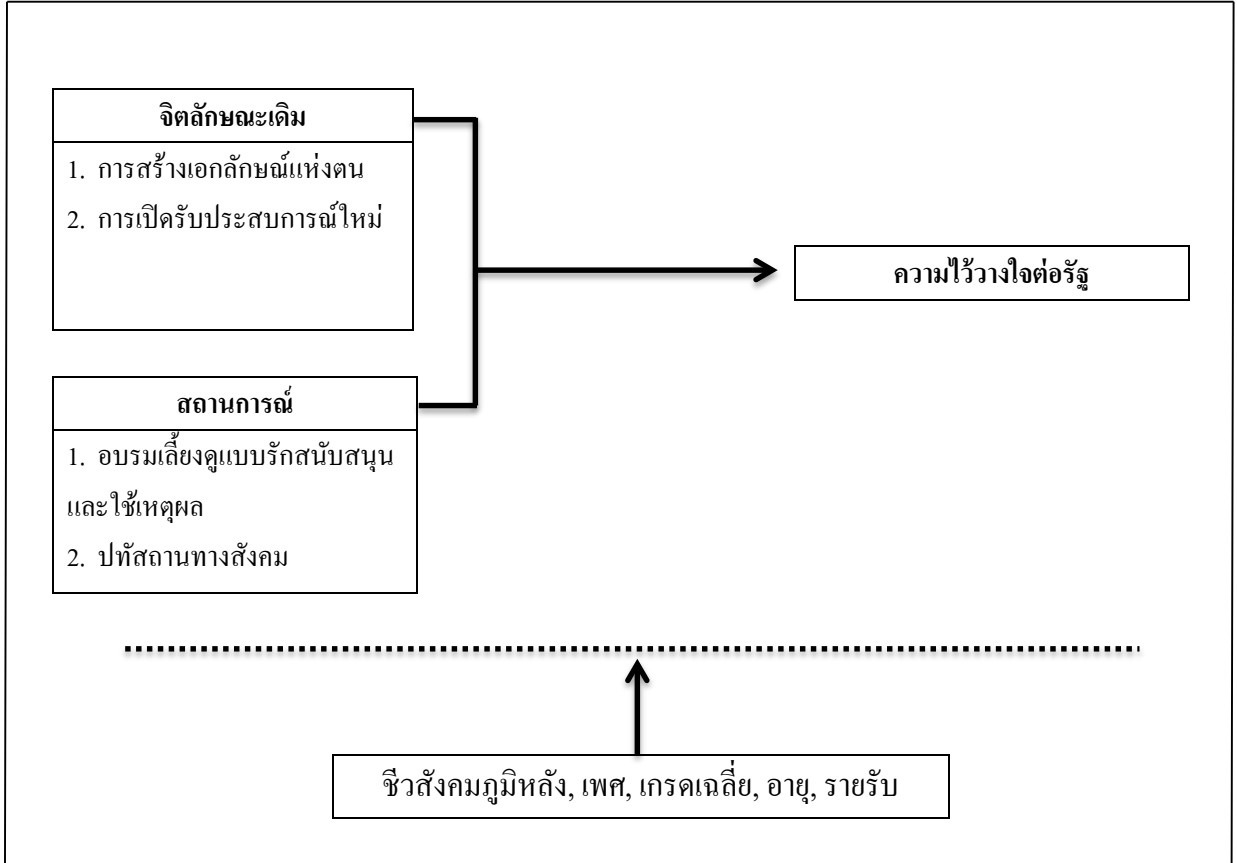
ส่วนในงานวิจัยเชิงทดลองของ บุญทริกา ราชาอาจ (2548: 128) ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยเชิงเหตุที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎระเบียบ พบว่าในการใช้จิตลักษณะเดิมและสถานการณ์ร่วมกันทำนายทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติตามกฎระเบียบ โดยสามารถทำนายได้มากกว่าใช้ชุดใดชุดหนึ่งเพียงชุดเดียวซึ่งมีเปอร์เซ็นต์การทำนายได้มากกว่า 5% โดยพบผลต่างสูงสุดที่ 10.5% ในกลุ่มย่อยที่นักศึกษาเป็นลูกลำดับหลัง โดยมีปทัสถานทางสังคมเป็นหนึ่งในตัวทำนายที่สำคัญขอทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติตามกฎระเบียบ โดยในชุดจิตลักษณะเดิมและสถานการณ์สามารถร่วมกันทำนายได้ 64.5% และในชุดสถานการณ์ได้ 54% และพบผลเช่นนี้ในการร่วมกันทำนายความพร้อมที่จะปฏิบัติตามกฎระเบียบเช่นเดียวกัน คือ พบผลต่างของเปอร์เซ็นต์ที่มากกว่า 5% โดยพบผลต่างสูงสุดที่ 9.8% ในกลุ่มย่อยที่นักศึกษาเป็นลูกลำดับหลัง โดยมีปทัสถานทางสังคมเป็นหนึ่งในตัวทำนายที่

สำคัญของความพร้อมที่จะปฏิบัติตามกฎระเบียบ โดยในชุดจิตลักษณะเดิมและสถานการณ์สามารถร่วมกันทำนายได้ 46.3% และในชุดสถานการณ์ได้ 33.3%

จากการประมวลเอกสารข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ผู้ที่รับรู้ปทัสถานทางสังคมด้านนิวกเลียร์มาก เป็นผู้ที่มิตทัศนคติที่ดีและมีความไว้วางใจต่อรัฐ เชื่อถือการดำเนินการด้านนิวกเลียร์ของรัฐ รวมถึงการมีพฤติกรรมที่น่าปรารถนาและมีความพร้อมในการมีพฤติกรรมที่น่าปรารถนามากกว่าผู้ที่รับรู้ปทัสถานทางสังคมด้านนิวกเลียร์น้อย

1.5 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีกลุ่มตัวแปรที่สำคัญ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ 1) **ตัวแปรตาม (Dependent Variables)** ประกอบด้วย 1 ตัวแปร คือ ความไว้วางใจต่อรัฐ 2) **ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)** ประกอบด้วย 4 ตัวแปร คือ กลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะเดิม ประกอบด้วยตัวแปรที่สำคัญ 2 ตัวแปร คือ การสร้างเอกลักษณ์แห่งตน การเปิดรับประสบการณ์ใหม่ กลุ่มตัวแปรด้านสถานการณ์ ประกอบด้วยตัวแปรที่สำคัญ 2 ตัวแปร คือ อบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล ปทัสถานทางสังคม และ 3) **กลุ่มย่อย** คือ ชิวสังคมภูมิลัษ เพศ เกรดเฉลี่ย อายุ รายรับต่อเดือนจากผู้ปกครอง

ภาพที่ 1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (ตามทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม)

1.6 นิยามปฏิบัติการของตัวแปร

ความไว้วางใจต่อรัฐ หมายถึง ความต้องการที่รัฐต้องการทำเพื่อความตั้งใจกระทำต่อผู้อื่น บนพื้นฐานความคาดหวังเชิงบวกที่เกี่ยวข้องกับ พฤติกรรมของบุคคล ภายใต้เงื่อนไขของความเลื่อมใส และการพึ่งพากัน ความไว้วางใจแสดงถึงความพึ่งพาอาศัยกันหรือความมั่นใจในบางสถานการณ์ที่รัฐกระทำ ความไว้วางใจจะสะท้อนให้เห็นความคาดหวังผลลัพธ์ทางบวก ความไว้วางใจแสดงถึงความเลื่อมใสบางประการต่อความคาดหวังของสิ่งที่ได้รับและความไว้วางใจแสดงถึง บางระดับของความไม่แน่นอนต่อผลลัพธ์ (Mayer, Davis, & Schoorman, 1995)

การสร้างเอกลักษณ์แห่งตน หมายถึง การปรับตัวของวัยรุ่นเป็นพัฒนาการต่อจากวัยเด็ก แต่วัยรุ่นจะต้องเผชิญกับความคาดหวังของผู้อื่นมากกว่าสมัยเมื่อเขายังเด็ก การเปลี่ยนแปลงจากเด็กที่พึ่งพาอาศัยพ่อแม่ไปเป็นคนที่กำลังจะเริ่มเป็นผู้ใหญ่ จะเริ่มรับผิดชอบตัวเองทำให้วัยรุ่นต้องมีการปรับตัวทางอารมณ์และสังคมอย่างมาก มีการสร้างเอกลักษณ์ของตนเอง สร้างทัศนคติ และค่านิยมแห่งชีวิต เมื่อเริ่มห่างจากพ่อแม่มีมิตรภาพระหว่างเพื่อนฝูงก็กลายเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของวัยรุ่น การแสวงหาเอกลักษณ์ของตนเองนี้ Erikson เรียกว่าเป็น Identity Crisis หรือวิกฤตการณ์แห่งการแสวงหาเอกลักษณ์ มีการมองตน และเห็นตนเองตามที่ผู้อื่นเห็น เรียนรู้และยอมรับความสามารถของตน เลือกเอาความเป็นตนเหมือนตัวละคร เลือกสวมหน้ากาก ซึ่งตนจะแสดงบทบาทได้เหมาะสม เช่นเดียวกับการสวมหัวโขนของไทย เรียนรู้และสร้างเอกลักษณ์ของตนขึ้นมา การยอมรับตนขึ้นอยู่กับการใช้สติปัญญาของผู้นั้นด้วย ถ้ามีเหตุผลใช้สติปัญญาก็จะเข้าใจตัวเองตามที่เป็นจริง (realistic) ถ้าใช้อารมณ์อย่างเดียวก็จะมองเห็นตนตามที่ตนอยากจะเป็น (ideal self) ผู้ที่ใช้สติปัญญาย่อมมองเห็นความแตกต่างระหว่างตัวเองจริงๆ กับตัวเองในอุดมคติ การมองเห็นตัวเองนี้ยังได้รับการสนับสนุนจากสังคมวัฒนธรรมที่แวดล้อมตนอยู่ ถ้าพ่อแม่เพื่อนฝูงยอมรับ ก็จะเกิดความมั่นใจในตัวเองถ้าเข้ากับใครไม่ได้ ก็ทำให้เกิดความสงสัยไม่มั่นใจและไม่เชื่อว่าผู้อื่นจะยอมรับตนต่อไป เรียกได้สั้นๆคือ ความเป็นตัวตนของตัวเองหรือของแต่ละบุคคล (บรรจบ บรรณรุจิ, 2532)

การเปิดรับประสบการณ์ใหม่ หมายถึง การที่มนุษย์เรายอมรับการเรียนรู้อันเกิดมาจากความชัดเจนที่เกิดจากการกระทำหรือได้พบเห็นมา และประสบการณ์ก็เป็นสิ่งที่มีคุณค่าในการเรียนรู้ทุก ๆ ด้าน ประสบการณ์ที่มีผลต่อการสร้างสรรค์ มีอยู่ 2 ลักษณะ ดังนี้ 1) ประสบการณ์ตรง เป็นประสบการณ์ที่เราได้ปะทะหรือสัมผัสด้วยตัวเองได้พบเอง กระทำเอง ได้ยินได้ฟังเอง 2) ประสบการณ์รอง หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ประสบการณ์ทางอ้อม เป็นประสบการณ์ที่ได้รับการถ่ายทอดหรือรับรู้มาอีกทอดหนึ่ง

อบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล หมายถึง เป็นการกระทำหรือการแสดงออกของบิดามารดาที่แสดงให้เห็นว่า ตนรัก ห่วงใย ให้การสนับสนุน ตลอดจนแสดงความใกล้ชิดสนิทสนม (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจันปัจฉิม, 2550) รวมทั้งให้เวลาแก่ลูก และปฏิบัติ

ต่อลูกด้วยความอ่อนโยน เอื้ออาทร เมื่อลูกผิดก็ว่ากล่าวตักเตือน โดยการใช้เหตุผล แต่เมื่อลูกถูกก็ชื่นชมลูกแต่พอควร

ปทัสถานทางสังคม หมายถึง ระเบียบ แบบแผน กฎเกณฑ์หรือข้อบังคับที่ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติร่วมกันของสมาชิกในสังคมต่างๆ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยและความสงบสุขในการอยู่ร่วมกันในสังคม หรือหมายถึงมาตรฐานในการปฏิบัติของมนุษย์ในสังคมหนึ่งๆ ปทัสถานทางสังคมจะเกิดขึ้นจากการที่สมาชิกในสังคมมีความคิดเห็นว่าการแสดงพฤติกรรมอย่างใดที่เหมาะสมกับสถานการณ์นั้น ก็จะยอมรับและปฏิบัติกัน แต่ถ้าสมาชิกมีความคิดเห็นว่าการแสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสมกับสถานการณ์นั้น ก็จะไม่นำมาปฏิบัติ และอาจจะเกิดการโต้แย้งคัดค้านกับการปฏิบัติพฤติกรรมนั้นๆ ก็ได้เมื่อมีการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติกันสืบมาเรื่อยๆ ก็จะกลายเป็นมาตรฐานในการปฏิบัติของสมาชิกของสังคม อันถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมสังคมนั้นๆ มีการถ่ายทอดสืบต่อกันมาอย่างคนรุ่นหลัง โดยกระบวนการขัดเกลาทางสังคม ซึ่งทำให้เกิดความรู้สึกนึกคิดและการประพฤติของสมาชิกในสังคม (สัญญา สัญญา วิวัฒน์, 2523:83)

1.7 สมมุติฐานในการวิจัย

สมมุติฐานที่ 1 การสร้างเอกลักษณ์แห่งตน หรือ การเปิดรับประสบการณ์ใหม่ มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความไว้วางใจต่อรัฐ

สมมุติฐานที่ 2 การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล หรือ ปทัสถานทางสังคม มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความไว้วางใจต่อรัฐ

สมมุติฐานที่ 3 การสร้างเอกลักษณ์แห่งตน การเปิดรับประสบการณ์ใหม่ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล และปทัสถานทางสังคม ร่วมกันทำนายความไว้วางใจต่อรัฐได้มากกว่า 30 เปอร์เซ็นต์

บทที่ 2

วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับความไว้วางใจต่อรัฐของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ” เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาความสัมพันธ์เปรียบเทียบ (Correlation Comparative Study) ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อศึกษาตัวแปรเชิงเหตุทางด้านจิตลักษณะเดิมและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความไว้วางใจต่อรัฐ

ในส่วนนี้จะได้นำเสนอเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง วิธีการสุ่มตัวอย่าง เครื่องมือวัดตัวแปร วิธีการหาคุณภาพเครื่องมือวัด วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 กลุ่มตัวอย่างและวิธีการสุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้เป็น การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความไว้วางใจต่อรัฐของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและศึกษาชีวสังคมภูมิหลังของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีผลต่อความไว้วางใจรัฐ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย รวม 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการรัชดา และโรงเรียนสวนกุหลาบ โดยมีตัวแปรในการสุ่มตัวอย่าง คือ 1) โรงเรียนในกรุงเทพมหานคร จำนวน 3 โรงเรียน 2) นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย 3) แผนการเรียน 4 แผน ได้แก่ วิทย์ - คณิต , ศิลป์ - คำนวน , ศิลป์ - ภาษา และศิลป์ – สังคม 4) แผนการเรียนละ 1 ห้อง และ 5) จำนวนนักเรียนโดยเฉลี่ยต่อห้อง เท่ากับ 45 คน รวมเป็นจำนวน 540 คน สำหรับการเก็บตัวอย่างในครั้งนี้ เก็บได้ทั้งหมด 600 คน เมื่อนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องของแบบสอบถามพบว่ามีจำนวนแบบสอบถามที่ใช้ได้จริงในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 551 คน

2.2 เครื่องมือวัดตัวแปร

เครื่องมือที่ใช้วัดตัวแปรในงานวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยแบบวัด 5 ตัวแปร คือ 1) แบบวัดความไว้วางใจรัฐ 2) แบบวัดกลุ่มจิตลักษณะ แบ่งออกเป็น 2 องค์ประกอบ คือ การสร้างเอกลักษณ์แห่งตน การเปิดรับประสบการณ์ใหม่ 3) แบบวัดกลุ่มสถานการณ์ แบ่งออกเป็น 2 องค์ประกอบ คือ อบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล ปทัสถานทางสังคม

2.2.1 แบบวัดความไว้วางใจรัฐ (แบบวัดชุดที่ 1 ฉันทับรัฐ ในภาคผนวก ก) เป็นการแสดงความเชื่อถือและไว้วางใจของนักเรียนเกี่ยวกับการบริหารงานภาครัฐ เพื่อให้ประโยชน์การบริการแก่คนในสังคม ซึ่งมีความมุ่งหวังเพื่อตอบสนองสิ่งที่คนต้องการ เมื่อรัฐได้ทำในสิ่งที่คนต้องการแปลว่า คนก็จะเชื่อถือและรัฐเองก็จะได้รับความไว้วางใจจากคนในสังคมเช่นเดียวกัน เป็นแบบวัดของ Bhanthumnavin and Bhanthumnavin (2011) มีจำนวนทั้งหมด 15 ข้อ มีข้อความทางบวก 6 ข้อ และข้อความทางลบ 9 ข้อ เมื่อนำมาหาคุณภาพของแบบวัดแล้วคัดเลือกข้อที่ผ่านเกณฑ์รวม 15 ข้อ มีค่าพิสัยจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง 2.91 ถึง 9.99 และพิสัยความสัมพันธ์ภายในระหว่าง รายข้อกับแบบวัด อยู่ระหว่าง .24 ถึง .68 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .868

เกณฑ์การให้คะแนนข้อความในแบบวัดความไว้วางใจรัฐ คือ ข้อความทางบวกและข้อความทางลบ ดังนั้นการให้คะแนนจึงมี 2 กรณี คือ กรณีข้อความทางบวกให้คะแนนจาก 6, 5, 4, 3, 2, และ 1 ตามลำดับ คือ จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง และไม่จริงเลย มีค่าพิสัยคะแนนรวมอยู่ระหว่าง 15 ถึง 77 ดังนั้นนักเรียนที่ได้คะแนนมากในแบบวัดนี้ เป็นนักเรียนผู้ซึ่งมีความไว้วางใจรัฐ เพราะว่ารรัฐได้ดำเนินนโยบายและปฏิบัติตรงกับความต้องการของนักเรียน ซึ่งแสดงออกได้ว่ารัฐได้ทำงานเพื่อประชาชนโดยรวมอย่างแท้จริง

ตัวอย่าง แบบวัดความไว้วางใจรัฐ (รายละเอียดในภาคผนวก ก. แบบวัดชุดที่ 1 ฉันทับรัฐ)

(0) ฉันรู้สึกไว้วางใจรัฐบาลให้เป็นผู้รับผิดชอบโครงการสาธารณูปโภคต่างๆ เช่น รถไฟฟ้า การประปา โทรศัพท์ ไฟฟ้า

 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

แบบวัดกลุ่มจิตลักษณะ ประกอบด้วย 2 ตัวแปร คือ การสร้างเอกลักษณ์แห่งตน การเปิดรับประสบการณ์ใหม่

2.2.2 แบบวัดการสร้างเอกลักษณ์แห่งตน (แบบวัดชุดที่ 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง ในภาคผนวก ก) เป็นการปรับตัวของวัยรุ่นเป็นพัฒนาการต่อจากวัยเด็ก แต่วัยรุ่นจะต้องเผชิญกับความคาดหวังของผู้อื่นมากกว่าสมัยเมื่อเขายังเด็ก การเปลี่ยนแปลงจากเด็กที่พึ่งพาอาศัยพ่อแม่ไปเป็นคนที่กำลังจะเริ่มเป็นผู้ใหญ่ จะเริ่มรับผิดชอบตัวเองทำให้วัยรุ่นต้องมีการปรับตัวทางอารมณ์และสังคมอย่างมาก มีการสร้างเอกลักษณ์ของตนเอง สร้างทัศนคติ และค่านิยมแห่งชีวิต เมื่อเริ่มห่างจากพ่อแม่มิตรภาพระหว่างเพื่อนฝูงก็กลายเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของวัยรุ่น เป็นแบบวัดของ อูยา ศรีจินดารัตน์ (2533) มีจำนวนทั้งหมด 20 ข้อ มีข้อความทางบวก 10 ข้อ และมีข้อความทางลบ 10 ข้อ เมื่อนำมาหาคุณภาพของแบบวัดแล้วคัดเลือกข้อที่ผ่านเกณฑ์รวม 20 ข้อ มีค่าพิสัยจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง 2.15 ถึง 6.02 และพิสัยความสัมพันธ์ภายในระหว่าง รายข้อกับแบบวัด อยู่ระหว่าง .12 ถึง .42 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .740

เกณฑ์การให้คะแนนข้อความในแบบวัดการสร้างเอกลักษณ์แห่งตน คือ ข้อความทางบวก และข้อความทางลบ ดังนั้นการให้คะแนนจึงมี 2 กรณี คือ กรณีข้อความทางบวกให้คะแนนจาก 6, 5, 4, 3, 2, และ 1 ตามลำดับ คือ จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง และไม่จริงเลย สำหรับข้อความทางลบเกณฑ์การให้คะแนนจะให้ในทิศทางกลับกัน มีค่าพิสัยคะแนนรวมอยู่ระหว่าง 57 ถึง 100 ดังนั้นนักเรียนที่ได้คะแนนมากในแบบวัดนี้ จะเป็นนักเรียนที่มีการพัฒนาความสามารถในการเข้าใจตนเอง เป้าหมายในชีวิตของตนเอง เห็นคุณค่าในตนเอง มีความคิดความเชื่อ และตระหนักรู้ในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตนอย่างมีเหตุมีผล

ตัวอย่าง แบบวัดการสร้างเอกลักษณ์แห่งตน (รายละเอียดในภาคผนวก ก ชุดที่ 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง)

(0) ฉันรู้สึกเลว ที่จะทดลองทำบางอย่างด้วยวิธีการใหม่ ๆ

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

2.2.3 แบบวัดการเปิดรับประสบการณ์ใหม่ (แบบวัดชุดที่ 2 ฉันกับสิ่งใหม่ ในภาคผนวก ก) เป็นการที่มนุษย์เราขอรับการเรียนรู้อันเกิดมาจาก ความชัดเจนที่เกิดจากการกระทำ หรือ ได้พบเห็นมา และประสบการณ์ก็เป็นสิ่งที่มีคุณค่าในการเรียนรู้ทุก ๆ ด้านซึ่งประสบการณ์มีผลต่อความคิดสร้างสรรค์และการดำรงชีวิต เป็นแบบวัดของ นัยนา เพ็ชรอินทร์ (2555) มีจำนวนทั้งหมด 20 ข้อ มีข้อความทางบวก 12 ข้อ และมีข้อความทางลบ 8 ข้อ เมื่อนำมาหาคุณภาพของแบบวัดแล้วคัดเลือกข้อที่ผ่านเกณฑ์รวม 20 ข้อ โดยเป็นข้อความทางบวก 12 ข้อ และข้อความทางลบ 8

ข้อ มีค่าพิสัยจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง 2.11 ถึง 6.63 และพิสัยของความสัมพันธ์ภายในระหว่างรายข้อกับแบบวัด อยู่ระหว่าง .08 ถึง .51 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .753

เกณฑ์การให้คะแนนข้อความในแบบวัดการเปิดรับประสบการณ์ใหม่ คือ ข้อความทางบวก และข้อความทางลบ ดังนั้นการให้คะแนนจึงมี 2 กรณี คือ กรณีข้อความทางบวก ให้คะแนนจาก 6, 5, 4, 3, 2, และ 1 ตามลำดับ คือ จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง และไม่จริงเลย สำหรับข้อความทางลบเกณฑ์การให้คะแนนจะให้ในทิศทางกลับกัน มีค่าพิสัยคะแนนรวมอยู่ระหว่าง 50 ถึง 114 ดังนั้นนักเรียนที่ได้คะแนนมากในแบบวัดนี้ เป็นนักเรียนที่แสดงถึงความสามารถในการปรับความคิด ความเชื่อและการปฏิบัติตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงทางความคิดและสถานการณ์ ซึ่งทำให้นักเรียนสามารถยอมรับที่จะเปลี่ยนแปลงพร้อมทั้งปรับตัวเข้าสู่ความสอดคล้องของพัฒนาและทำให้นักศึกษาที่มีความโดดเด่น

ตัวอย่าง แบบวัดการเปิดรับประสบการณ์ใหม่ (รายละเอียดในภาคผนวก ก. ชุดที่ 2 ฉบับกับสิ่งใหม่)

(0) งานที่จะต้องไปประจำการต่างประเทศ ฉันจะไม่สมัครไปทำ

จริงที่สุด	จริง	ก่อนข้างจริง	ก่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

แบบวัดกลุ่มสถานการณ์ ประกอบด้วย 2 ตัวแปร คือ อบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน และใช้เหตุผล ปทัสถานทางสังคม

2.2.4 แบบวัดอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล (แบบวัดชุดที่ 4 ประสบการณ์ทางบ้าน ในภาคผนวก ก) เป็นการเลี้ยงดูและกระทำหรือการแสดงออกของบิดามารดาว่าให้ลูกรู้ว่า ตนรัก ห่วงใย ให้การสนับสนุน ตลอดจนแสดงความใกล้ชิด สนับสนุน (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจักษ์จณี, 2520) รวมทั้งใช้เวลาแก่ลูก และปฏิบัติต่อลูกด้วยความอ่อนโยน เอื้ออาทร เมื่อลูกผิดก็ว่ากล่าวตักเตือนโดยการใช้เหตุผล แต่เมื่อลูกถูกก็ชื่นชมลูกแต่พอควร เป็นแบบวัดของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจักษ์จณี (2520) มีจำนวนทั้งหมด 12 ข้อ มีข้อความทางบวก 5 ข้อ และมีข้อความทางลบ 7 ข้อ เมื่อนำมาหาคุณภาพของแบบวัดแล้วคัดเลือกข้อที่ผ่านเกณฑ์รวม 12 ข้อ โดยเป็นข้อความทางบวก 5 ข้อ และข้อความทางลบ 7 ข้อ มีค่าพิสัยจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง 2.90 ถึง 14.44 และพิสัยของความสัมพันธ์ภายในระหว่างรายข้อกับแบบวัด อยู่ระหว่าง .21 ถึง .73 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .868

เกณฑ์การให้คะแนนข้อความในแบบวัดอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน คือ ข้อความทางบวก และข้อความทางลบ ดังนั้นการให้คะแนนจึงมี 2 กรณี คือ กรณีข้อความทางบวก ให้คะแนนจาก 6, 5, 4, 3, 2, และ 1 ตามลำดับ คือ จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง และไม่จริงเลย สำหรับข้อความทางลบเกณฑ์การให้คะแนนจะให้ในทิศทางกลับกัน มีค่าพิสัยคะแนนรวมอยู่ระหว่าง 24 ถึง 72 ดังนั้นนักเรียนที่ได้คะแนนมากในแบบวัดนี้ เป็นนักเรียนที่ได้รับการเลี้ยงดูที่บิดามารดาปฏิบัติต่อบุตร ด้วยความรักใคร่ เอาใจใส่ทุกข์ สุขของบุตรมาก มีความใกล้ชิดกับบุตร โดยตนได้กระทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับบุตร การอบรมเลี้ยงดูแบบนี้ เป็นการให้ในสิ่งที่เด็กต้องการและการที่บิดามารดาได้อธิบายเหตุผล ให้แก่บุตร ในขณะที่มีการส่งเสริม หรือขัดขวางการกระทำของบุตร มีการให้รางวัล และ ลงโทษอย่างเหมาะสมมากกว่าการใช้อารมณ์ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูแบบนี้จะทำให้บุตร ทราบถึงสิ่งใดควรทำสิ่งใดไม่ควรทำ

ตัวอย่าง แบบวัดอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล (รายละเอียดในภาคผนวก ก. ชุดที่ 4 แบบวัดประสิทธิภาพทางบ้าน)

(0) แม่จะอธิบายเหตุผลด้วย เมื่อท่านจะสนับสนุนให้ฉันทำสิ่งใดๆ

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ก่อนข้างจริง	ก่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2.2.5 แบบวัดประสิทธิภาพทางสังคม (แบบวัดชุดที่ 6 คนรอบตัวของฉัน ในภาคผนวก ก) เป็นการรับรู้ความคาดหวัง ความคิดเห็น หรือความรู้สึกของบุคคลรอบข้างเกี่ยวกับการสร้างโรงไฟฟ้านิวเคลียร์แบบวัดของ Bhanthumnavin and Bhanthumnavin (2011) มีจำนวนทั้งหมด 14 ข้อ มีข้อความทางบวก 7 ข้อ และมีข้อความทางลบ 7 ข้อ เมื่อนำมาหาคุณภาพของแบบวัดแล้วคัดเลือกข้อที่ผ่านเกณฑ์รวม 14 ข้อ โดยเป็นข้อความทางบวก 7 ข้อ และข้อความทางลบ 7 ข้อ มีค่าพิสัยจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง 2.17 ถึง 10.36 และพิสัยของความสัมพันธ์ภายในระหว่างรายข้อกับแบบวัด อยู่ระหว่าง .12 ถึง .55 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .859

เกณฑ์การให้คะแนนข้อความในแบบวัดประสิทธิภาพทางสังคม คือ ข้อความทางบวก และข้อความทางลบ ดังนั้นการให้คะแนนจึงมี 2 กรณี คือ กรณีข้อความทางบวก ให้คะแนนจาก 6, 5, 4, 3, 2, และ 1 ตามลำดับ คือ จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง และไม่จริงเลย สำหรับข้อความทางลบเกณฑ์การให้คะแนนจะให้ในทิศทางกลับกัน มีค่าพิสัยคะแนนรวมอยู่ระหว่าง 19 ถึง 69 ดังนั้น นักเรียนที่ได้คะแนนมากในแบบวัดนี้ จะเป็นนักเรียนที่มีการรับรู้ของบุคคลว่า ผู้ที่มีความสำคัญต่อเขาคิดว่าเขาควรกระทำพฤติกรรมหรือไม่ควรกระทำพฤติกรรมนั้น

หากบุคคลรับรู้ว่ามีผู้ที่เขาให้ความสำคัญคิดว่าเขาควรกระทำมากเท่าใด เขาก็จะมีแรงจูงใจที่จะกระทำพฤติกรรมนั้น ในทางกลับกันหากบุคคลรับรู้ว่ามีผู้ที่เขาให้ความสำคัญคิดว่า เขาไม่ควรกระทำพฤติกรรมนั้น ก็จะกดดันให้เขาหลีกเลี่ยงที่จะทำพฤติกรรมนั้น

ตัวอย่าง แบบวัดปทัสถานทางสังคม (รายละเอียดในภาคผนวก ก. ชุดที่ 6 แบบวัดคนรอบตัวของฉัน)

(0) บ่อยครั้งที่ครูของฉันมักตั้งข้อสงสัยเกี่ยวกับความโปร่งใสในการดำเนินงานของรัฐ

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

2.2.6 แบบวัดลักษณะทางชีวสังคมภูมิหลัง (แบบวัดชุดที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับฉัน รายละเอียดในภาคผนวก ก. แบบวัดข้อมูลเกี่ยวกับฉัน) ประกอบด้วย คำถามเกี่ยวกับลักษณะของนักเรียน เช่น เพศ ฉันเป็นลูกคนที่ ฉันเรียนในสายการเรียน อายุ เกรดเฉลี่ย ฉันมีพี่น้องที่เกิดจากพ่อแม่เดียวกันจำนวน การศึกษาสูงสุดของบิดา – มารดา อาชีพของบิดา – มารดา ในแต่ละเดือนฉันได้รับเงินมาเท่าไร

ตัวอย่าง แบบสอบถามชุดที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับฉัน

1. เพศ ชาย หญิง
2. ฉันเป็นลูกคนที่ .....
3. ฉันเรียนในสายการเรียน วิทยาศาสตร์ ศิลป์ – คำนวณ ศิลป์ – ภาษา ศิลป์ – สังคม
3. ขณะนี้ฉันอายุ.....ปี
4. เกรดเฉลี่ยของฉัน คือ .....
5. ฉันมีพี่น้องที่เกิดจากพ่อแม่เดียวกันจำนวน.....คน เป็นชาย.....คน เป็นหญิง.....คน
6. การศึกษาสูงสุดของพ่อ ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก
อาชีพของพ่อของฉัน คือ .....
7. การศึกษาสูงสุดของแม่ ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก
อาชีพของแม่ของฉัน คือ.....
8. ในแต่ละเดือนฉันได้เงินมาโรงเรียน ประมาณ.....บาท/เดือน

ตารางที่ 2.1 คุณภาพของเครื่องมือวัดตัวแปรในงานวิจัย

ชุด	ชื่อแบบวัด	จำนวนข้อ	พิสัยค่า t	พิสัยค่า r	ค่าความเชื่อมั่น
1.	ฉันกับรัฐ	15	2.91 - 9.99	.24 - .68	.868
2.	ฉันกับสิ่งใหม่	20	2.11 - 6.63	.08 - .51	.753
3.	ข้อมูลเกี่ยวกับฉัน	-	-	-	-
4.	ประสบการณ์ทางบ้าน	12	2.90 - 14.44	.21 - .73	.868
5.	ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง	20	2.15 - 6.02	.12 - .42	.740
6.	คนรอบตัวของฉัน	14	2.17 - 10.36	.12 - .55	.859

2.3 การหาคุณภาพเครื่องมือ

ในการวิจัยครั้งนี้มีแบบวัด 2 ประเภท คือ 1) แบบวัดที่มีมาตรฐานสูงจากงานวิจัยอื่นที่ผู้วิจัยได้นำมาใช้ 5 แบบวัด ได้แก่ แบบวัดฉันกับรัฐ (คุณเดือน พันธมนาวิน) แบบฉันกับสิ่งใหม่ (นัยนา เพ็ชรอินทร์) แบบวัดประสบการณ์ทาง (ดวงเดือน พันธมนาวิน) แบบวัดความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง (อุษา ศรีจินดารัตน์) แบบวัดคนรอบตัวของฉัน (คุณเดือน พันธมนาวิน) โดยแบบวัดทุกชุดได้ถูกทำการวิเคราะห์ เพื่อหาคุณภาพรายข้อและหาคุณภาพแบบวัดแต่ละแบบวัดทั้งชุดซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1

1. หาความเที่ยงตรงของแบบวัดที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งเป็นการหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยการนำแบบวัดที่สร้างขึ้นตามนิยามปฏิบัติการในแต่ละตัวแปร โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิหรืออาจารย์ที่ควบคุมการทำสารนิพนธ์ พิจารณาให้มีเนื้อหาครอบคลุมสิ่งที่ต้องการศึกษาว่ามีความเหมาะสมกับ กลุ่มประชากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างหรือไม่เพียงใด แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้แบบวัดที่สมบูรณ์ แล้วนำไปทดลองใช้

2. นำแบบวัดไปทดสอบกับกลุ่มเป้าหมายที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 100 คน

ขั้นตอนที่ 2

3. นำแบบวัดมาวิเคราะห์คุณภาพรายข้อ โดยการวิเคราะห์ด้วยสถิติ 2 ประเภท ได้แก่ 1) การวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Item Discrimination) หรือ การหาค่า t-ratio ในการหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบวัดทุกข้อที่สร้างขึ้นใหม่ โดยใช้สถิติ t-ratio ซึ่งใช้เทคนิค 30 % โดยมีเกณฑ์ว่า ค่า t ที่มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยจำนวนคนเท่ากับ 500 คือ ค่า t ที่มากกว่าหรือเท่ากับ 1.97 ขึ้นไป 2) การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อและคะแนนรวมของแบบวัดที่ไม่มีข้อนั้นรวมอยู่ (Item total Correlation) หรือค่า r โดยมีเกณฑ์ว่าค่า r จะต้องมามีค่ามากกว่า 0.20 ขึ้นไป โดยจะคัดเลือกข้อที่ผ่านเกณฑ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกณฑ์ค่า t เป็นหลัก และข้อความเหล่านี้จะต้องครอบคลุมเนื้อหาของตัวแปรตามแผนผังของนิยามปฏิบัติการของตัวแปรนั้นๆ

ขั้นตอนที่ 3

นำแบบวัดทั้งหมดที่ได้ผ่านการพิสูจน์แล้ว นำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) แบบสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient)

2.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการติดต่ออาจารย์ในแต่ละโรงเรียน เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความไว้วางใจต่อรัฐของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและศึกษาชีวสังคมภูมิหลังของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง พร้อมคำอธิบาย และทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียน ซึ่งสามารถเก็บข้อมูลได้ทั้งหมด 600 ชุด และจึงนำมาตรวจสอบคุณภาพของข้อมูลที่เก็บได้

2.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยในครั้งนี้ ได้ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS for Windows โดยมีสถิติที่ใช้ดังนี้

1. สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อใช้ในการวิเคราะห์เบื้องต้นและใช้ประกอบการพิจารณาแยกกลุ่มย่อย

2. สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อทำการทดลองสมมติฐาน ดังนี้

2.1 การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson's Product Moment Correlation) เพื่อหาค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

2.2 การวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis : MRA) แบบ Enter และ Stepwise โดยใช้ตัวทำนายหลายตัวในการทำนายตัวถูกทำนายทีละตัว (Cohen, 1977: 413-414)

2.3 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง (Three way Anova) เป็นวิธีการที่แบ่งความแปรปรวนของข้อมูลออกเป็นส่วนๆ ตามสาเหตุที่ทำให้เกิดความแปรปรวน โดยแยกความแปรปรวนออกเป็น 3 กลุ่มคือ ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม ความแปรปรวนภายในกลุ่ม และ ความแปรปรวนของปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะพิจารณาอัตราส่วนของความแปรปรวนระหว่างกลุ่มและความแปรปรวนภายในกลุ่มกันว่ามีความแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด

บทที่ 3

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยเรื่อง “ ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับความไว้วางใจต่อรัฐของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ” ซึ่งศึกษาในกลุ่มที่เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย รวม 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการรัชดา และโรงเรียนสวนกุหลาบ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการวิจัยความสัมพันธ์เปรียบเทียบ (Correlation Study) ซึ่งศึกษาปัจจัยเชิงเหตุด้านจิตลักษณะและสถานการณ์ที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับความไว้วางใจต่อรัฐของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลในบทนี้ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบข้อสมมติฐาน โดยนำเสนอได้ 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ลักษณะเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง 2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบสมมติฐาน และ 3) การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหากลุ่มนักเรียนที่เป็นกลุ่มเสี่ยง และในส่วนต่อไปนี้จะเริ่มจากการนำเสนอลักษณะเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งมีรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 ลักษณะเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย รวม 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการรัชดา และโรงเรียนสวนกุหลาบ การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) โดยมีตัวแปรในการสุ่มตัวอย่าง คือ 1) โรงเรียนในกรุงเทพมหานคร จำนวน 3 โรงเรียน 2) นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย 3) แผนการเรียน 4 แผน ได้แก่ วิทยาศาสตร์ - คณิต , ศิลป์ - คำนวณ , ศิลป์ - ภาษา และศิลป์ - สังคม 4) แผนการเรียนละ 1 ห้อง และ 5) จำนวนนักเรียนโดยเฉลี่ยต่อห้อง เท่ากับ 45 คน รวมเป็นจำนวน 540 คน สำหรับการเก็บตัวอย่างในครั้งนี้ เก็บได้ทั้งหมด 600 คน เมื่อนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องแล้วมีจำนวนข้อมูลที่ใช้ได้จริงในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 551 คน

เมื่อพิจารณาตามลักษณะทางชีวสังคมภูมิหลัง (ตาราง 3.1) ได้ดังนี้ 1) เพศ แบ่งออกเป็น นักเรียนเพศชาย จำนวน 184 คน (ร้อยละ 33.4) และนักเรียนเพศหญิง จำนวน 367 คน (ร้อยละ 66.6) 2) อายุนักเรียน มีพิสัยอยู่ระหว่าง 17 ปี ถึง 18 ปี มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 17.16 ปี ค่ามัธยฐาน 17 ปี และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .485 ปี เมื่อใช้ค่า 17 ปีและ 18 ปี เป็นเกณฑ์ในการแบ่งอายุนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม ทำให้แบ่งออกเป็น นักเรียนที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับค่า 17 ปี เป็นนักเรียนที่มีอายุน้อย มีจำนวน 434 คน (ร้อยละ 78.8) และนักเรียนที่มีอายุมากกว่าค่า 18 ปี เป็นนักเรียนที่มีอายุมาก มีจำนวน 117 คน (ร้อยละ 21.2) 3) ผลการเรียน โดยเฉลี่ย (GPA) มีพิสัยอยู่ระหว่าง 2.01 ถึง 3.98 มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.06 ค่ามัธยฐาน 3.12 และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.45 เมื่อใช้ค่า 2.00 – 3.00 และ 3.01 – 4.00 เป็นเกณฑ์ ในการแบ่งเกรดเฉลี่ยของนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม ทำให้แบ่งออกเป็น นักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยน้อยกว่า หรือเท่ากับค่า 3.00 เป็นนักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยน้อย มีจำนวน 229 คน (ร้อยละ 41.6) และนักเรียนที่มี เกรดเฉลี่ยมากกว่าค่า 3.01 เป็นนักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยมาก มีจำนวน 322 คน (ร้อยละ 58.4) และ 4) รายรับที่ได้รับจากผู้ปกครอง โดยเฉลี่ยต่อเดือน มีพิสัยอยู่ระหว่าง 1000 บาท ถึง 7500 บาท มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3544.43 บาท ค่ามัธยฐาน 3000 บาท และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1739.66 บาท เมื่อใช้ค่า 1 - 3,750 บาท และ 3,751 - 7,500 บาท เป็นเกณฑ์ในการรายรับที่ได้รับจากผู้ปกครองโดยเฉลี่ยต่อเดือน ออกเป็น 2 กลุ่ม ทำให้แบ่งออกเป็น นักเรียนที่มีรายรับที่ได้รับจากผู้ปกครองโดยเฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า หรือเท่ากับค่า 3,750 เป็นนักเรียนที่มีรายรับที่ได้รับจากผู้ปกครองโดยเฉลี่ยต่อเดือนน้อย มีจำนวน 332 คน (ร้อยละ 63) และนักเรียนที่มีรายรับที่ได้รับจากผู้ปกครองโดยเฉลี่ยต่อเดือนมากกว่าค่า 3,751 เป็น นักเรียนที่มีรายรับที่ได้รับจากผู้ปกครองโดยเฉลี่ยต่อเดือนมาก มีจำนวน 195 คน (ร้อยละ 37)

ตารางที่ 3.1 จำนวนร้อยละและลักษณะเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง

รายการ		จำนวน	ร้อยละ*
เพศ (N = 551)	ชาย	184	33.4
	หญิง	367	66.6
อายุ (N = 551)	17 ปี	434	78.8
	18 ปี	117	21.2
ผลการเรียน โดยเฉลี่ย (GPA) (N = 551, $\bar{X} = 3.08$, S.D. = 0.455)	2.00 - 3.00	229	41.6
	3.01 - 4.00	322	58.4
รายรับที่ได้รับจากผู้ปกครองต่อเดือน (N = 527, $\bar{X} = 3,544.43$, S.D. = 1,739.661)	1 - 3,750 บาท	332	63.0
	3,751 - 7,500 บาท	195	37.0

หมายเหตุ * ไม่รวม Missing

3.2 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในงานวิจัย

จากตาราง 3.2 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ปรากฏว่า 1) กลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะเดิม แบ่งเป็น 2 ตัวแปร คือ การเปิดรับประสบการณ์ใหม่และการสร้างเอกลักษณ์แห่งตน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับความไว้วางใจต่อรัฐ ซึ่งมีค่าตามลำดับเท่ากับ .432 ($p < .01$) และ .623 ($p < .01$) 2) ในกลุ่มตัวแปรด้านสถานการณ์ แบ่งเป็น 2 ตัวแปร คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล และปทัสถานทางสังคม มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับความไว้วางใจต่อรัฐ ซึ่งมีค่าตามลำดับเท่ากับ .556 ($p < .01$) และ .589 ($p < .01$) และ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกันมีค่าสูงสุดระหว่าง การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล กับปทัสถานทางสังคม ซึ่งมีค่าเท่ากับ .356 ($p < .01$)

ตาราง 3.2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ ในกลุ่มรวม

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	SD.	1	2	3	4	5
1 ความไว้วางใจ	301.48	22.57	1				
2 การเปิดรับประสบการณ์ใหม่	45.20	9.44	.432**	1			
3 อบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล	82.19	10.11	.556**	-.170**	1		
4 การสร้างเอกลักษณ์แห่งตน	51.74	10.35	.623**	-.040	.217**	1	
5 ปทัสถานทางสังคม	75.15	7.24	.589**	-.073	.356**	.355**	1

หมายเหตุ : * $p < .05$, ** $p < .01$, $n = 551$

3.3 ผลการทำนายความไว้วางใจต่อรัฐ โดยใช้กลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะเดิม และกลุ่มตัวแปรด้านสถานการณ์ เป็นตัวทำนาย

ในส่วนนี้จะได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อแสวงหาเปอร์เซ็นต์การทำนาย ตัวทำนายที่สำคัญและลำดับการทำนายของความไว้วางใจต่อรัฐ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณแบบรวม และแบบเป็นขั้น (Enter และ Stepwise) โดยมีชุดตัวทำนายทั้งสิ้น 2 ชุด ได้แก่ **ตัวทำนายชุดที่ 1** คือ ชุดจิตลักษณะเดิม ประกอบด้วยตัวทำนาย 2 ตัวแปร ได้แก่ การเปิดรับประสบการณ์ใหม่ และการสร้างเอกลักษณ์แห่งตน **ตัวทำนายชุดที่ 2** คือ ชุดสถานการณ์ ประกอบด้วยตัวทำนาย 2 ตัวแปร ได้แก่ อบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล และปทัสถานทางสังคม โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อแสวงหาตัวทำนายที่สำคัญและปริมาณการทำนายโดยรวมเกิน 30%

เมื่อนำคะแนนความไว้วางใจต่อรัฐ มาทำการวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณแบบรวม และแบบเป็นขั้น โดยมีตัวทำนายชุดที่ 1 คือ จิตลักษณะเดิมและสถานการณ์ ประกอบด้วยตัวทำนาย 4 ตัวแปร ได้แก่ การเปิดรับประสบการณ์ใหม่ อบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล การสร้างเอกลักษณ์แห่งตน ปทัสถานทางสังคม ผลการวิเคราะห์ในกลุ่มรวม (ตาราง 3.3) พบว่าจิตลักษณะเดิมและสถานการณ์ ทั้ง 4 ตัวแปร สามารถทำนายความไว้วางใจต่อรัฐได้ 23.4% โดยมีลำดับตัวทำนายที่สำคัญเรียงจากมากไปน้อย คือ ปทัสถานทางสังคม และการเปิดรับประสบการณ์ใหม่ ซึ่งมีค่าเบต้า ตามลำดับ

คือ .455 และ -.112 ซึ่งหมายความว่า นักเรียนที่รับรู้ปทัสถานทางสังคมมาก มีความไว้วางใจต่อรัฐมาก ด้วย ส่วนนักเรียนที่มีการเปิดรับประสบการณ์ใหม่น้อยกลับมีความไว้วางใจต่อรัฐมาก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลใน 6 กลุ่มย่อย (ตาราง 3.3) พบว่า จิตลักษณะเดิมและสถานการณ์ทั้ง 4 ตัวแปร สามารถทำนายได้มากที่สุดคือ กลุ่มนักเรียนเพศชาย สามารถทำนายความไว้วางใจต่อรัฐได้ 30.2% โดยมีตัวทำนายสำคัญเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ปทัสถานทางสังคม และการสร้างเอกลักษณ์แห่งตน มีค่าเบต้า ตามลำดับ คือ .496 และ -.214 โดยพบผลเพิ่มเติมว่า นักเรียนชายที่มีเอกลักษณ์แห่งตนน้อย กลับเป็นผู้ที่มีความไว้วางใจรัฐมาก และกลุ่มที่มีเปอร์เซ็นต์การทำนายน้อยที่สุดคือ กลุ่มนักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยสูง สามารถทำนายความไว้วางใจต่อรัฐได้ 20.1 % โดยมีตัวทำนายสำคัญเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ปทัสถานทางสังคม และการเปิดรับประสบการณ์ใหม่ มีค่าเบต้าตามลำดับ คือ .421 , และ -.105 โดยมีพิสัยเปอร์เซ็นต์การทำนายในกลุ่มย่อยที่เหลือมีค่าระหว่าง 20.8% ถึง 27.2%

ตารางที่ 3.3 ผลการทำนายของความไว้วางใจต่อรัฐ โดยใช้กลุ่มตัวแปรทางด้านจิตลักษณะเดิมกับกลุ่มตัวแปรด้านสถานการณ์เป็นตัวทำนาย

กลุ่ม	จำนวน	ปริมาณการทำนาย	ตัวทำนายที่สำคัญ	ค่าเบต้า
รวม	550	23.4	4 , 1	.455 , - .112
ชาย	183	30.2	4 , 3	.496 , - .214
หญิง	367	22.6	1 , 4 , 3	.433 , .103 , -.129
เกรดเฉลี่ยต่ำ	229	27.2	4 , 1	.496 , -.120
เกรดเฉลี่ยสูง	322	20.1	4 , 1	.421 , -.105
รายรับต่ำ	332	20.8	4	.456
รายรับสูง	212	26.0	4 , 1	.463 , -.170

หมายเหตุ : ค่าเบต้าทุกตัวมีนัยสำคัญที่ .05

ตัวทำนายที่ 1 การเปิดรับประสบการณ์ใหม่

ตัวทำนายที่ 2 อบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล

ตัวทำนายที่ 3 การสร้างเอกลักษณ์แห่งตน

ตัวทำนายที่ 4 ปทัสถานทางสังคม

ดังนั้นแสดงว่ากลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่ตัวแปรในกลุ่มด้านจิตลักษณะเดิมและตัวแปรในกลุ่มด้านสถานการณ์ สามารถทำนายได้เกิน 30% คือ กลุ่มนักเรียนเพศชายเป็นที่มีผลการทำนายเท่ากับ 30.2%

3.4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนความไว้วางใจต่อรัฐ ตามการจำแนก เพศ เกรดเฉลี่ย และรายรับที่ได้รับจากผู้ปกครอง ที่แตกต่างกัน

จากผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง (ตารางที่ 3.4) โดยมีตัวแปรอิสระ 3 ตัวแปร ได้แก่ เพศ เกรดเฉลี่ย และรายรับที่ได้รับจากผู้ปกครอง ผลปรากฏว่า ความไว้วางใจต่อรัฐแปรปรวนไปตามระดับของตัวแปรอิสระเพียงตัวเดียว ที่ระดับนัยสำคัญ 0.10 คือ เกรดเฉลี่ย เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่แบ่งตามระดับของตัวแปรอิสระนี้ พบว่า นักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยต่ำ มีความไว้วางใจต่อรัฐมากกว่า นักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยสูง

นอกจากนี้ยังพบอีกว่า คะแนนความไว้วางใจต่อรัฐ แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสองทางระหว่างเพศและเกรดเฉลี่ยอีกด้วย เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการเชฟเฟ้ (ตาราง 3.6) ปรากฏว่ามีคู่ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเพียงคู่เดียว คือ ในหมู่นักเรียนหญิง นักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยต่ำ มีความไว้วางใจต่อรัฐมากกว่า นักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยสูง

ตารางที่ 3.4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนความไว้วางใจต่อรัฐ
จำแนกตาม เพศ เกรดเฉลี่ย และรายรับที่ได้รับจากผู้ปกครอง ที่แตกต่างกัน

(ตอน 1)

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	Partial Eta Squared	Noncent. Parameter	Observed Power ^b
Corrected Model	1427.365 ^a	7	203.909	2.326	.024	Corrected Model	1427.365 ^a	7
Intercept	941834.724	1	941834.724	10743.577	.000	Intercept	941834.724	1
เพศ (ก)	6.090	1	6.090	.069	.792	.000	.069	.058
เกรดเฉลี่ย (ข)	311.437	1	311.437	3.553	.060	.007	3.553	.469
รายรับ (ค)	233.623	1	233.623	2.665	.103	.005	2.665	.371
(ก) * (ข)	253.280	1	253.280	2.889	.090	.005	2.889	.396
(ก) * (ค)	26.424	1	26.424	.301	.583	.001	.301	.085
(ข) * (ค)	163.288	1	163.288	1.863	.173	.003	1.863	.275
(ก) * (ข) * (ค)	235.026	1	235.026	2.681	.102	.005	2.681	.373
Error	46988.392	536	87.665					
Total	#####	544						
Corrected Total	48415.757	543						

(ตอนที่ 2)

ตัวแปรตาม	คะแนนเฉลี่ยของความไว้วางใจต่อรัฐ	
	กลุ่มที่มีคะแนนสูง	กลุ่มที่มีคะแนนต่ำ
เกรดเฉลี่ย	ต่ำ = 46.361 (SD = .626)	สูง = 44.799 (SD = .588)

ตารางที่ 3.5 ตารางเปรียบเทียบระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของคะแนนความไว้วางใจต่อรัฐ
จำแนกตามเพศ และเกรดเฉลี่ย

เพศ	เกรดเฉลี่ย	CODE	N	MEAN	11	12	22
หญิง	ต่ำ	21	132	46.948	1.261	1.423	3.146*
ชาย	ต่ำ	11	97	45.687		0.162	1.885
ชาย	สูง	12	87	45.525			1.723
หญิง	สูง	22	235	43.802			

หมายเหตุ : * $p < 0.05$

บทที่ 4

การสรุป และอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง “ ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับความไว้วางใจต่อรัฐของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ” ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบศึกษาความสัมพันธ์เปรียบเทียบ โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาปัจจัยทางจิตลักษณะ 2 ด้าน คือ การสร้างเอกลักษณ์แห่งตน การเปิดรับประสบการณ์ใหม่ และปัจจัยด้านสถานการณ์ 2 ด้าน คือ อบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล ปทัสถานทางสังคม มีผลอย่างไรเกี่ยวกับความไว้วางใจต่อรัฐ โดยศึกษาในกลุ่มนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 600 คน โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) โดยทำการวิเคราะห์ผลทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย ซึ่งกลุ่มย่อยได้แบ่งตามลักษณะชีวสังคมภูมิหลังที่สำคัญ ได้แก่ เพศ เกรดเฉลี่ย รายได้ต่อเดือนที่ได้รับ จากการพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวนี้ ทำให้ได้ข้อสรุปผลในการวิจัยที่ทำให้เข้าใจถึงปัจจัยทางที่มีผลต่อความไว้วางใจต่อรัฐ ซึ่งจะนำไปสู่ข้อเสนอแนะในการหาวิธีการที่ทำให้ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่มีความไว้วางใจต่อรัฐน้อย ได้มีทัศนคติต่อความไว้วางใจต่อรัฐที่มากขึ้น

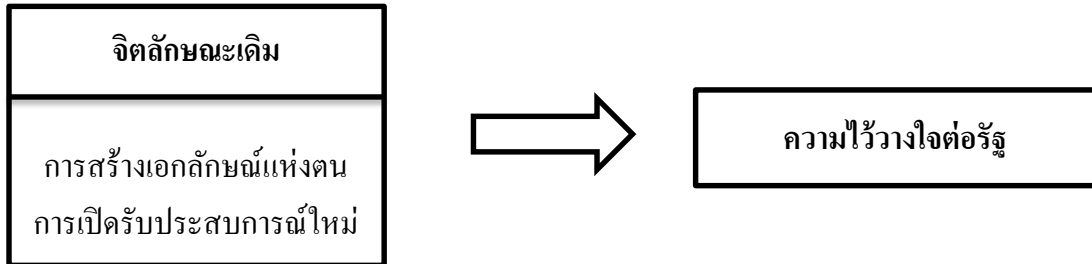
4.1 การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐาน

จากการประมวลเอกสารทางด้านทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้วิจัยสามารถคาดถึงผลการวิจัยหลายด้านที่อาจพบในนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยตั้งข้อสมมติฐานไว้รวม 3 ข้อ ซึ่งในส่วนนี้ได้สรุปและอภิปรายผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละสมมติฐาน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

4.1.1 การสรุปผลและอภิปรายผลตามสมมติฐานที่ 1

สมมติฐานที่ 1 กล่าวถึงการสร้างเอกลักษณ์แห่งตน หรือ การเปิดรับประสบการณ์ใหม่ มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความไว้วางใจต่อรัฐ

จากผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ปรากฏผลที่สนับสนุนสมมติฐานนี้ว่า ในตัวแปรของการสร้างเอกลักษณ์แห่งตนและการเปิดรับประสบการณ์ใหม่ (ตารางที่ 3.2 ในบทที่ 3) กล่าวคือ 1) การสร้างเอกลักษณ์แห่งตน หรือ การเปิดรับประสบการณ์ใหม่ มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความไว้วางใจต่อรัฐ

ภาพที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐานที่ 1

ผลที่พบในงานวิจัยนี้สอดคล้องกับ ฉัฐวดี ปัญญาสกุลวงศ์ (2555, 197) ศึกษาเรื่อง อิทธิพลของการอ่านและเขียนชกุงที่มีต่อการยอมรับโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยใช้รูปแบบการวิจัย Post Test Only With Control Group Design และทำการสุ่มโดยไม่ลำเอียง (Random Assignment) ในนักศึกษาปริญญาตรีชั้นปีที่ 2 และ 3 ของมหาวิทยาลัย 2 แห่ง จำนวนรวม 491 คน แบ่งเป็นเพศชาย 138 คน เพศหญิง 353 คน มีเกรดเฉลี่ย 2.76 สาขาวิทยาศาสตร์ 215 คน และสาขาสังคมศาสตร์ 276 คน ผลการศึกษาวิจัยสรุปได้ว่านักศึกษาที่มีการเปิดรับข่าวสารด้านนิวเคลียร์มาก เป็นผู้ที่มีความไว้วางใจต่อรัฐมาก ($r=.374$)

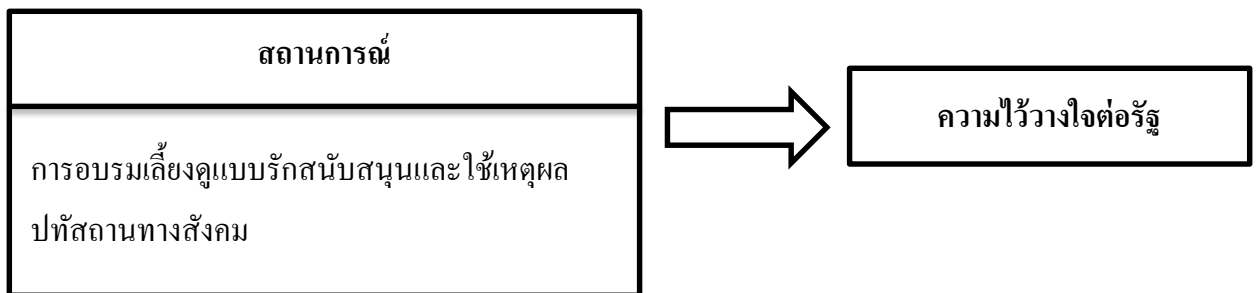
นอกจากนี้ยังพบผลที่ใกล้เคียงในงานวิจัยของ นัยนา เพ็ชรอินทร์ (2555, 176) ศึกษาเรื่อง สารชกุงและปัจจัยเชิงเหตุทางจิตสังคมที่ส่งผลต่อการยอมรับโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ และความเห็นด้วยในการตั้งโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ของนักเรียนระดับปริญญาตรี จำนวน 612 คน เป็นนักศึกษาปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 จากมหาวิทยาลัยในเขตภาคเหนือ 3 แห่ง แบ่งเป็นนักศึกษสาขาทางด้านวิทยาศาสตร์ 306 คน และกลุ่มนักศึกษาสาขาสังคมศาสตร์ จำนวน 306 คน มีเกรดเฉลี่ย 2.64 ค่ามัชยฐานของเกรดเฉลี่ยเท่ากับ 2.54 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของเกรดเฉลี่ยเท่ากับ 0.48

ผลการศึกษาสรุปได้ว่า นักศึกษาที่มีการเปิดรับประสบการณ์มาก เป็นผู้ที่มีความไว้วางใจต่อรัฐมาก ($r=.391$)

4.1.2 การสรุปผลและอภิปรายผลตามสมมติฐานที่ 2

สมมติฐานที่ 2 การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล หรือ ปทัสถานทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความไว้วางใจต่อรัฐ

จากผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ปรากฏผลที่สนับสนุนสมมติฐานนี้ว่า ในตัวแปรของการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล และปทัสถานทางสังคม (ตารางที่ 3.2 ในบทที่ 3) กล่าวคือ 1) การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล หรือ ปทัสถานทางสังคม มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความไว้วางใจต่อรัฐ (ภาพ 4.2)

ภาพที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐานที่ 2

พบผลสอดคล้องในงานวิจัยของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน, อรพันธ์ ชูชม และงามตา วณิชานนท์ (2528, 7) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กของมารดาไทย และได้กล่าวถึงผลกระทบที่เกิดจากการอบรมเลี้ยงดูว่า การได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน เป็นลักษณะการอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาปฏิบัติต่อเด็ก โดยการแสดงความรักใคร่ เอาใจใส่ สนใจทุกข์สุขเด็กมาก มีความใกล้ชิดกับเด็ก ทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับเด็ก มีความสนิทสนม สนับสนุนช่วยเหลือ ให้ความสำคัญต่อเด็กและ ให้ความสำคัญต่อความต้องการ เด็กจะเห็นความสำคัญของบิดามารดาและยอมรับเชื่อฟัง ผลกระทบที่เกิดจากการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนนั้น เป็นพื้นฐานสำคัญของเด็กเมื่อโตขึ้นจะเกิดความรักใคร่ไว้วางใจคนอื่น มีการปรับตัวได้ดี มีสุขภาพจิตดี เมื่อทำผิดจะยอมรับ สารภาพผิด และรู้สึกละอายในการทำผิด เด็กมีความก้าวร้าวน้อยและให้ความร่วมมือกับผู้อื่นมาก ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน จะพบได้ในบุคคลที่มีคุณธรรม และจริยธรรมสูง ไม่ทำผิดกฎระเบียบ หรือกฎหมายของบ้านเมือง

ซึ่งสอดคล้องกับ มุสเซน (Mussen 1963, 71-72) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูในระยะต้นของชีวิตควรมีพื้นฐานของความรักและความอบอุ่นเป็นสำคัญ โดยการเรียนทางสังคมครั้งแรกของเด็กจะเกิดขึ้นจากการมีความสัมพันธ์กับสมาชิกภายในครอบครัว ดังนั้น สภาพแวดล้อม วิธีการอบรมเลี้ยงดู ทัศนคติ และค่านิยมของพ่อแม่จึงมีผลโดยตรงต่อพัฒนาการด้านต่าง ๆ รวมทั้ง ลักษณะนิสัยของเด็กในอนาคตต่อไป

จากการผลการวิจัยพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล จะทำให้นักเรียนมีความสัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัวมีความเชื่อต่อผู้เลี้ยงดู และเมื่อนักเรียนโตขึ้นเขาก็จะไว้วางใจสังคม เพราะว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล จะทำให้นักเรียนเคารพคนรอบข้างและมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน

4.1.3 การสรุปผลและอภิปรายผลตามสมมติฐานที่ 3

สมมติฐานที่ 3 การสร้างเอกลักษณ์แห่งตน การเปิดรับประสบการณ์ใหม่ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล และปทัสถานทางสังคม ร่วมกันทำนายความไว้วางใจต่อรัฐได้อย่างน้อย 30 เปอร์เซนต์

จากผลการวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณที่ทำนายความไว้วางใจ ต่อรัฐปรากฏผลที่สนับสนุนสมมติฐานนี้ว่า (ตาราง 3.3 ในบทที่ 3) การวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้นปรากฏตัวทำนาย 4 ตัวแปร สามารถทำนายความไว้วางใจต่อรัฐได้เกิน 30% ผลเช่นนี้ปรากฏในกลุ่มเพศชาย (ภาพ 4.3)

ภาพที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐานที่ 3

ผลการวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณที่ทำนายความไว้วางใจต่อรัฐปรากฏผลที่สนับสนุนสมมติฐานนี้ว่า (ตาราง 3.2 และตาราง 3.3 ในบทที่ 3) การวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้นปรากฏตัวทำนายทั้ง 4 ตัวแปร สามารถทำนายความไว้วางใจต่อรัฐได้อย่างน้อย 30% ผลเช่นนี้ปรากฏในกลุ่มเพศชาย

ซึ่งสามารถทำนายได้ 30.2% มีตัวทำนายที่สำคัญคือ การสร้างเอกลักษณ์แห่งตนและปทัสถานทางสังคม

ผลที่พบในงานวิจัยสอดคล้องกับ จริยกุล ตริสุวรรณ (2542, 69-74) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเอกลักษณ์แห่งตนของนักเรียนวัยรุ่น ระดับมัธยม ม.4 - ม.6 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2542 เป็นนักเรียนได้ใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย จำนวน 892 คน เป็นนักเรียนชาย 445 คน นักเรียนหญิง 447 คน ผลการศึกษาพบว่านักเรียนวัยรุ่นตอนปลายในกรุงเทพมหานคร ที่มีเอกลักษณ์แห่งตนอยู่ในระดับดี เป็นผู้ซึ่งมีความไว้วางใจต่อรัฐมาก

นอกจากนี้ยังพบผลที่ใกล้เคียงในงานวิจัยของ นัยนา เพ็ชรอินทร์ (2555, 176) ศึกษาเรื่องสารชักจูงและปัจจัยเชิงเหตุทางจิตสังคมที่ส่งผลต่อการยอมรับโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ และความเห็นด้วยในการตั้งโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ของนักเรียนระดับปริญญาตรี จำนวน 612 คน เป็นนักศึกษาปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 จากมหาวิทยาลัยในเขตภาคเหนือ 3 แห่ง แบ่งเป็นนักศึกษาสาขาทางด้านวิทยาศาสตร์ 306 คน และกลุ่มนักศึกษาสาขาสังคมศาสตร์ จำนวน 306 คน มีเกรดเฉลี่ย 2.64 ค่ามัธยฐานของเกรดเฉลี่ยเท่ากับ 2.54 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของเกรดเฉลี่ยเท่ากับ 0.48 ผลการศึกษาสรุปได้ว่านักศึกษาที่มีปทัสถานทางสังคมมาก เป็นผู้ที่มีความไว้วางใจต่อรัฐมาก

($r=.358$)

ดังนั้นนักเรียนที่มีการสร้างเอกลักษณ์แห่งตนที่เหมาะสมจะทำให้เป็นนักเรียนที่มีการพัฒนาความสามารถในการเข้าใจตนเอง เป้าหมายในชีวิตของตนเอง เห็นคุณค่าในตนเอง มีความคิดความเชื่อ และตระหนักรู้ในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตนอย่างมีเหตุมีผล ซึ่งจะสอดคล้องกับความไว้วางใจต่อรัฐ ทำให้นักเรียนเข้าใจในบทบาทความรับผิดชอบของตนอย่างมีเหตุและมีผล และนักเรียนที่มีปทัสถานทางสังคมสูงจะเป็นนักเรียนที่มีการรับรู้ของบุคคลว่า ผู้ที่มีความสำคัญต่อเขาคิดว่าเขาควรกระทำพฤติกรรมหรือไม่ควรกระทำพฤติกรรมนั้น หากบุคคลรับรู้ว่าเขาให้ความสำคัญคิดว่าเขาควรกระทำมากเท่าใด เขาก็จะมีแรงจูงใจที่จะกระทำพฤติกรรมนั้น ในทางกลับกันหากบุคคลรับรู้ว่าเขาให้ความสำคัญคิดว่า เขาไม่ควรกระทำพฤติกรรมนั้น ก็จะกดดันให้เขาหลีกเลี่ยงที่จะทำพฤติกรรมนั้น

4.2 กลุ่มเสี่ยงและปัจจัยสนับสนุน

ในส่วนนี้จะได้สรุปผลจากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง โดยใช้ลักษณะทางชีวสังคมภูมิหลังเป็นตัวแปรอิสระ ซึ่งพบผลที่สำคัญบ่งชี้กลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายตามลักษณะชีวสังคมภูมิหลังที่มีจิตลักษณะและสถานการณ์ที่น่าปรารถนาในงานวิจัยน้อย คือ

นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่เป็นกลุ่มเสี่ยงได้แก่ ตัวแปรเพศ และตัวแปรเกรดเฉลี่ย ซึ่งควรที่จะได้รับการเรียนรู้ที่ถูกต้อง รวมทั้งได้เสนอแนะปัจจัยสนับสนุน ดังนี้

ประการแรก ในกลุ่มรวมควรพัฒนาปทัสถานทางสังคมและการเปิดรับประสบการณ์ใหม่ เพื่อเป็นการเสริมสร้างให้นักเรียนมีความไว้วางใจต่อรัฐมากยิ่งขึ้น

ประการที่สอง ในกลุ่มเสี่ยงที่เป็นนักเรียนเพศหญิง เกรดเฉลี่ยสูงที่ผลการวิจัยพบว่ามี ความไว้วางใจต่อรัฐน้อย ควรพัฒนาปทัสถานทางสังคมและการเปิดรับประสบการณ์ใหม่ ถ้าเป็นไปได้ ควรพัฒนาการสร้างเอกลักษณ์แห่งตน

4.3 ข้อดีและข้อจำกัดในการวิจัย

4.3.1 ข้อดีของงานวิจัย จากการศึกษาที่มีดังต่อไปนี้

ประการแรก เป็นการวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์เปรียบเทียบที่ส่งผลต่อความไว้วางใจต่อรัฐของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในประเทศไทย มีการศึกษาถึงปัญหาและสาเหตุที่นักเรียนมีความไว้วางใจต่อรัฐสูง และนักเรียนที่มีความไว้วางใจต่อรัฐต่ำ และยังทราบถึงกลุ่มเสี่ยงที่ควรได้รับความรู้ความเข้าใจใหม่ๆเกี่ยวกับรัฐเพิ่มเติม ตลอดจนได้แนวทางที่รัฐควรปรับปรุงวิธีการทำงานและการสื่อสารให้เข้าถึงนักเรียนมากขึ้น เพื่อเพิ่มความไว้วางใจต่อรัฐ

ประการที่สอง ได้มีการศึกษากลุ่มตัวอย่างจากนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นจำนวนมากพอสมควร (จำนวน 600 คน) เพื่อทำการวิเคราะห์ผลในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อยที่แบ่งตามลักษณะชีวสังคมภูมิหลัง ซึ่งการวิเคราะห์กลุ่มย่อยนี้ จะช่วยให้พบปัจจัยเชิงเหตุที่ต่างกัน ในนักเรียนต่างประเภทกัน ผลการศึกษาที่ปรากฏจึงมีความละเอียดและเจาะจงกลุ่มมากยิ่งขึ้น และสามารถนำผลการศึกษาครั้งนี้ไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดการ เพื่อปรับปรุงการทำงานของภาครัฐให้ตรงกับความต้องการของนักเรียนมากขึ้น และเหมาะสมกับนักเรียนได้

ประการที่สาม แบบวัดที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ส่วนหนึ่งเป็นการนำแบบวัดของผู้วิจัยท่านอื่นมาใช้ในการศึกษา ซึ่งเป็นแบบวัดที่มีคุณภาพสูงตามวัตถุประสงค์ และอีกส่วนหนึ่งเป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นใหม่โดยผ่านขั้นตอนการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ และได้มีการหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Item Discrimination) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Item Total Correlation)

และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ที่แสดงถึงคุณภาพของเครื่องมือวัดที่ทำให้ผลที่วัดน่าเชื่อถือ และอาจนำไปใช้ในการวัดและการพัฒนาต่อไป

ประการที่สี่ วิธีการดำเนินวิจัยได้ดำเนินการอย่างรัดกุม ดังนี้ 1) ดำเนินการสลับชุดคำถาม เป็น 2 รูปแบบ เพื่อลดผลเสียที่เกิดจากความเบื่อหน่ายในการตอบคำถามในชุดหลังๆ 2) ในการวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยนี้ได้ใช้สถิติ คือ การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson's Product Moment Correlation) การวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis : MRA) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง (Three way Anova) ทำให้เห็นผลที่แตกต่างกันในรายละเอียด และทำให้เห็นภาพรวมที่ชัดเจนยิ่งขึ้น จึงทำให้ทราบปัจจัยที่สำคัญอย่างชัดเจน ก่อให้เกิดข้อสรุปและนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิจัยและการพัฒนาต่อไป

ประการที่ห้า จากผลการศึกษาโดยใช้สถิติขั้นสูง คือ การวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง (Three way Anova) ทำให้ทราบถึงลักษณะทางจิตลักษณะและสถานการณ์ ที่มีผลต่อความไว้วางใจต่อรัฐ ในขณะที่เดียวกันก็ทำให้ทราบถึงกลุ่มเสี่ยงที่ควรเร่งการจัดการเพื่อเพิ่มความไว้วางใจต่อรัฐ และรัฐเองก็ต้องมุ่งมั่นทำงานเพื่อส่วนร่วมอย่างแท้จริงและดูปัจจัยใดบ้างที่สามารถจัดการความไว้วางใจรัฐที่ต่ำ และสูงเกินความเหมาะสมในกลุ่มเสี่ยงได้

ประการที่หก จากผลการศึกษาทำให้ทราบถึงปัจจัยของภาครัฐเองที่มีความล้มเหลวในบางกระบวนการ และฝั่งรากลึกจนปัญหายิ่งทวีคูณ เช่น การจัดการศึกษาของภาครัฐที่ไม่ทั่วถึงและไม่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำของโอกาสทางการศึกษา เป็นสาเหตุของความไม่เท่าเทียมของคนภายในสังคม

4.3.2 ข้อจำกัดของงานวิจัย

ประการแรก ในการศึกษาถึงสาเหตุของความไว้วางใจต่อรัฐของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในครั้งนี้พบว่า มีข้อมูลที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยมีการพิสูจน์เพื่อยืนยันความเป็นเหตุและผลที่เกี่ยวข้องกับความไว้วางใจ จึงควรมีการวิจัยเชิงทดลองแล้วนำมาสร้างสาเหตุตามที่พบข้างต้น เพื่อศึกษาถึงผลที่เกิดขึ้นว่าตรงกับงานวิจัยนี้หรือไม่ และมีปริมาณมากน้อยเพียงใด

ประการที่สอง ในการวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาและวัดผลของจิตลักษณะเดิม และสถานการณ์ ที่มีผลต่อความไว้วางใจ ซึ่งวัดจากข้อมูลเพียงแหล่งสามแหล่งคือ นักเรียนโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี นักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการรัชดา และนักเรียนโรงเรียนสวนกุหลาบ

ข้อมูลที่ได้ อาจมีความสัมพันธ์มากกว่าหรือน้อยกว่าความเป็นจริงได้ และการวัด โดยให้นักเรียนเป็นผู้ตอบ อาจส่งผลถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่มากกว่าหรือน้อยกว่า ความเป็นจริงได้ ดังนั้นในโอกาสต่อไป ควรมีการวัดผลตัวแปร ผลแบบการสังเกต และหรือ การรายงานจากผู้อื่นร่วมด้วย เช่น ผู้ปกครองของนักเรียน อาจารย์ เพื่อน หรือบุคคลรอบข้าง เป็นต้น

4.4 ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไข

4.4.1 ข้อเสนอแนะในการจัดการความไว้วางใจต่อรัฐของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายอย่างเหมาะสม

ประการแรก งานวิจัยนี้พบผลของความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับความไว้วางใจต่อรัฐของนักเรียน ได้แก่ การสร้างเอกลักษณ์แห่งตน เราจะเห็นได้ชัดว่าปัจจัยนี้ส่วนเกี่ยวข้องกับความคิดและพฤติกรรมของนักเรียนโดยตรง ดังนั้นผลในการวิจัยครั้งนี้จึงสนับสนุนให้นักเรียนเกิดการพัฒนาความสามารถ ในการเข้าใจตนเอง วางเป้าหมายในชีวิตของตนเอง เห็นคุณค่าในตนเอง มีความคิดความเชื่อ และตระหนักรู้ในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตนอย่างมีเหตุมีผล ซึ่งไม่เพียงแต่การสร้างเอกลักษณ์แห่งตนที่นักเรียนต้องคิดด้วยตนเองแล้ว ยังมีปัจจัยอื่นๆเช่น ที่มีผลต่อความไว้วางใจต่อรัฐของนักเรียน ได้แก่ ปทัสถานทางสังคมอีกด้วย เพราะนักเรียนที่มีการรับรู้ว่าคุณค่า ผู้ที่มีความสำคัญต่อเขาคิดว่าเขาควรกระทำพฤติกรรมหรือไม่ควรกระทำพฤติกรรมนั้น หากบุคคลรับรู้ว่าคุณค่าที่เขาให้ความสำคัญคิดว่าเขาควรกระทำมากเท่าใด เขาก็จะมีแรงจูงใจที่จะกระทำพฤติกรรมนั้น ในทางกลับกันหากบุคคลรับรู้ว่าคุณค่าที่เขาให้ความสำคัญคิดว่า เขาไม่ควรกระทำพฤติกรรมนั้น ก็จะกดดันให้เขาหลีกเลี่ยงที่จะทำพฤติกรรมนั้น แสดงให้เห็นชัดว่านักเรียนเองก็จำเป็นต้องมีแบบอย่างของคนในสังคมที่ประพฤติปฏิบัติตนอย่างดี มีคุณธรรมและจริยธรรมสูงเป็นบุคคลตัวอย่างให้แก่เด็ก

ประการที่สอง จากผลการวิจัยกลุ่มเสียงที่ควรได้รับการปรับทัศนคติกับความไว้วางใจต่อรัฐใหม่คือ กลุ่มเพศหญิงที่มีเกรดเฉลี่ยสูง ที่มีความไว้วางใจต่อรัฐน้อยกว่ากลุ่มเพศหญิงที่มีเกรดเฉลี่ยต่ำ แท้จริงแล้วความไว้วางใจต่อรัฐมากก็ไม่ได้เป็นผลดี และความไว้วางใจต่อรัฐน้อยก็ไม่ได้เป็นผลดี แต่นักเรียนต้องมีความไว้วางใจต่อรัฐในระดับที่เหมาะสม กล่าวคือ นักเรียนเองต้องช่วยกันสอดส่องการทำงานของภาครัฐให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ควรจะเป็น เพราะหน้าที่ของ

ประชาชนทุกคนคือ การตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ ติดตามและประเมินผลของนโยบาย ถึงแม้จะเป็นเรื่องไกลตัว แต่เป็นเรื่องที่เราควรให้ความสำคัญ กลุ่มเพศหญิงที่มีเกรดเฉลี่ยน้อย มีความไว้วางใจต่อรัฐมากกว่า เพราะสาเหตุหนึ่งคือ นักเรียนยอมรับการทำงานของรัฐ คิดว่ารัฐทำถูกต้องในหลายๆเรื่อง แต่ในขณะที่เดียวกันกลุ่มเพศหญิงที่มีเกรดเฉลี่ยมากกับพบการทำงานของภาครัฐที่เอื้อให้กับพวกพ้องของตัวเอง นั่นคือการโกง การทุจริตเชิงนโยบาย การซื้อความสะดวก ดังนั้นนักเรียนกลุ่มเพศหญิงที่มีเกรดเฉลี่ยน้อยควรได้รับความรู้ที่แท้จริง และหมั่นตรวจสอบข้อมูลของความถูกต้อง ส่วนผู้ปกครองควรปลูกฝังนักเรียนให้คิดแบบมีเหตุผล คิดแบบรอบครอบ และควรเรียนรู้การทำงานของรัฐบาลให้มาก ส่วนภาครัฐเองควรมีการเข้าถึงนักเรียนในเชิงลึกอย่างแท้จริง กล่าวคือ ควรให้นักเรียนร่วมกันออกนโยบายเพื่อนักเรียนเอง มีการแสดงความคิดเห็นในเชิงสร้างสรรค์ มีเวทีให้นักเรียนได้แสดงเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ร่วมกันอย่างเหมาะสม และควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีการสอบถาม การติดตาม การตรวจสอบ การทำงานของภาครัฐอย่างแท้จริง

4.4.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

ผลการวิจัยเรื่องนี้ ทำให้สามารถเสนอแนะการวิจัย ดังนี้ 1) ผลการวิจัยเรื่องนี้เป็นพื้นฐานในการสร้างชุดจิตลักษณะและชุดสถานการณ์ เพื่อพัฒนาให้เกิดความไว้วางใจต่อรัฐอย่างเหมาะสม จากนั้นดำเนินการทดลองและประเมินผลต่อไป 2) ควรศึกษาวิจัยเรื่องความไว้วางใจต่อรัฐ ของประเทศที่มีความเชื่อมั่นที่สูงในแง่ของจิตสังคม 3) ในงานวิจัยต่อไป ควรมีการเพิ่มตัวแปร เช่น ตัวแปรในกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ เพื่อให้ผลการวิจัยของความไว้วางใจต่อรัฐนั้น มีความเด่นชัดมากยิ่งขึ้น และ 4) การวิจัยในครั้งต่อไปควรนำเสนอข้อมูลนี้ให้กับหน่วยงานภาครัฐบ้างในประเด็นดังต่อไปนี้เช่น แง่มุมด้านการศึกษา ควรจัดหลักสูตรในโรงเรียนทั่วไปที่ควรจะสอดแทรกเนื้อหาทางด้านประวัติศาสตร์ การปกครอง กฎหมายรัฐธรรมนูญ สิทธิมนุษยชน คุณธรรม จริยธรรม และควรเป็นรายวิชาบังคับ เพราะจากการศึกษาพบว่าปัญหาหลักของสังคมไทยในปัจจุบันยังเกิดจากความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของประชาชน รัฐควรมีส่วนในการลดความเหลื่อมล้ำนี้ให้มากขึ้น วิธีหนึ่งในการลดความเหลื่อมล้ำและเพิ่มโอกาสทางสังคมให้มีความเท่าเทียมมากขึ้นนั่นคือ การศึกษานักเรียนควรได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและคุณภาพ เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน

บรรณานุกรม

- เฉลิมชัย กิตติศักดิ์นาวิน. (2552). ความไว้วางใจในองค์การของประเทศไทยศึกษาเปรียบเทียบ
องค์การภาครัฐ ภาครัฐวิสาหกิจและภาคเอกชน. (ปรัชญาคุณฐิบัณฑิต).
มหาวิทยาลัยรามคำแหง. คณะรัฐประศาสนศาสตร์.
- ชิตพล กาญจนกิจ. (2545). ความไว้วางใจทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเมือง
ท้องถิ่นไทย : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบล. (รัฐศาสตร์คุณฐิบัณฑิต).
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. คณะรัฐศาสตร์.
- ปิ่นกนก วงศ์ปิ่นเพชร. (กรกฎาคม-ธันวาคม 2552). ความเชื่อไว้วางใจภายในองค์การภาครัฐ.
วารสารวิชาการศิลปศาสตร์ประยุกต์. 63-69.
- วิภาวี เหมาะงาม. (2555). อิทธิพลของบุคลิกภาพ การขัดเกลาทางสังคม และความไว้วางใจที่มีผลต่อ
ความศรัทธาผู้นำทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (วิทยานิพนธ์
วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. คณะสังคมศาสตร์.
สาขาจิตวิทยาชุมชน.
- แสงรวี ไทยคำริ. (2550). ความไว้วางใจในการบริหารรัฐกิจกับความเป็นพลเมืองของประชาชน
ในกรุงเทพมหานคร. (ปรัชญาคุณฐิบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
คณะรัฐประศาสนศาสตร์.
- ลักขณา ประถมวงศ์. (2546). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสับสนุน
เอกลักษณ์แห่งตนและพฤติกรรมการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนวัยรุ่นใน
กรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2544). หลักและวิธีวิจัยทางสังคมพฤติกรรมศาสตร์. คณะพัฒนาสังคม
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2549). หลักและวิธีการประมวลเอกสารเพื่อความเป็นเลิศในการวิจัยทางจิต
พฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ บริษัท เอ.ที. พรินต์ติ้ง จำกัด
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2551). หลักและเทคนิคการหาคุณภาพของแบบวัดชนิดมาตราประเมินรวมค่า.
กรุงเทพมหานคร วารสารพัฒนาสังคม. คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม.
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- รัตนา ศิริพานิช. (2533). หลักการสร้างแบบสอบวัดทางจิตวิทยาและทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร:
สาขาวิชาจิตวิทยา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2533. (อัดสำเนา)

- วิทยา นาควัชระ. (2539). วิธีเลี้ยงลูกให้ เก่ง ดี และมีสุข IQ EQ MQ AQ. พิมพ์ครั้งที่ 3.
กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- สุพจน์ สิ้นสุวงศ์วัฒน์. (2547). การสร้างแบบทดสอบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ระดับชั้นมัธยมศึกษา
ตอนปลาย ในจังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- อบรม สันภิบาล. (2520). รวมทฤษฎีจิตวิทยา .กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ลิขิต กาญจนารมณ์. 2531. จิตวิทยาพื้นฐาน: พื้นฐานพฤติกรรมมนุษย์. นครปฐม.
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุชาดา ชลานุเคราะห์. 2552. ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมของ
หัวหน้าสถานีนอมาลัย. ภาคนิพนธ์. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุพัตรา ธรรมวงษ์. 2544. ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเคารพสิทธิ มนุษยชน
ในงานพยาบาลผู้ป่วยใน. ภาคนิพนธ์. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- กัลยากร คลังสมบัติ. 2553. องค์ประกอบการทำงานที่ส่งผลต่อความผาสุกทางจิตใจของ
พนักงานธนาคารออมสินภาค 8. วิทยานิพนธ์ . มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พิชิต ฤทธิ์จรูญ. (2544). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร:
คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏพระนคร.
- กันยา สุวรรณแสง. (2533). การพัฒนานาคลิกภาพและการปรับตัว. กรุงเทพฯ :
ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ณัฐวดี ปัญญาสกุลวงศ์. (2555). อิทธิพลของการอ่านและเขียนชั่งจูงที่มีต่อการยอมรับโรงไฟฟ้า
นิวเคลียร์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี. ภาคนิพนธ์. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- Jones, J. M. Trust in Government: Declining, Near Lows for the Past Decade; Less than Half
Express Trust and confidence in Executive Branch. The Gallup Poll News Service.
Princeton, New Jersey: September 26, 2006.
- Christensen, T. and P. Laegreid. Trust in Government: The Significance of Attitudes Towards
Democracy, Public Sector and Public Sector Reforms. Working Paper 7. Stein Rokkan
Center for Social Studies and Bergen University Research Foundation (April 2003): 1-30.
- Dalton, Russell J. The Social Transformation of Trust in Government. International Review of
Sociology 15, 1 (March 2005): 133-54.
- Mehrabian, A. (1968, July). Male and Female Scale of the Tendency of Achieve. Educational and
Psychological Measurement. 28 (1968), 493-502.

- Crooks, R.L. & J. Stein. (1991). *Psychology :Science, Behavior and Life*. (2nd ed.) Fort Worth : Holt, Rinehart and Winston, Inc.
- Alesina, A. and R. Vacziarg. The Economies of Civic Trust. in *Disaffected Democracies*. S. Pharr and R. Putnam (eds.) Princeton: Princeton University press, 2000: 149-173.
- Accenture. *Leadership in Customer Service: Building the Trust*. Minneapolis: Accenture, 2006.
- Adsett, Margaret. Change in Political Era and Demographic Weight as Explanations of Youth 'Disenfranchisement' in Federal Elections in Canada 1965-2000. *Journal of Youth Studies* 6, 3 (2003): 47-64.
- Alesina, A. and R. Vacziarg. The Economies of Civic Trust. in *Disaffected Democracies*. S. Pharr and R. Putnam (eds.) Princeton: Princeton University press, 2000: 149-173.
- Almond, G.A and S. Verba. *The Civic Culture: Political Attitudes and Democracy in Five Nations*. Princeton: Princeton University Press, 1963.
- Catterberg, G. and A. Moreno. The Individual Bases of Political Trust: Trends in New and Established Democracies. *International Journal of Public Opinion Research* 18, 1 (Spring 2006): 31-48.
- Christensen, T. and P. Laegreid. Trust in Government: The Significance of Attitudes Towards Democracy, Public Sector and Public Sector Reforms. Working Paper 7. Stein Rokkan Center for Social Studies and Bergen University Research Foundation (April 2003): 1-30.
- Bovaird, T. and E. Loeffler. Communities, Trust and Organizational Responses to Local Governance Failure. in *Trust, Risk and Uncertainty*. S. Watson and A. Watson (eds.) New York: Palgrave, 2005: 143-163.
- Braithwaite, V. A., & Levi, M. (1998). *Trust and governance*. New York: Russell Sage Foundation.
- Brewer, P. R., & Sigelman, L. (2002). Trust in Government: Personal Ties that Bind?. *Social Science Quarterly* (Wiley-Blackwell), 83(2), 624-631.
- Christensen, T., & Lægred, P. (2005). TRUST IN GOVERNMENT. *Public Performance & Management Review*, 28(4), 487-511.
- Colesca, S. (2009). Understanding Trust in e-Government. *Engineering Economics*, 63(3), 7-15.
- Cooper, C. A., Knotts, H., & Brennan, K. M. (2008). The Importance of Trust in Government for Public Administration: The Case of Zoning. *Public Administration Review*, 68(3), 459-468. doi:10.1111/j.1540-6210.2008.00882.x

- Grimmelikhuijsen, S., Porumbescu, G., Hong, B., & Im, T. (2013). The Effect of Transparency on Trust in Government: A Cross-National Comparative Experiment. *Public Administration Review*, 73(4), 575-586. doi:10.1111/puar.12047
- Hardin, R. (2006). *Trust*. Cambridge, U.K: Polity.
- Houston, D. J., & Harding, L. (2013). Public Trust in Government Administrators. *Public Integrity*, 16(1), 53-76. doi:10.2753/PIN1099-9922160103
- Kim, S. (2010). Public Trust in Government in Japan and South Korea: Does the Rise of Critical Citizens Matter?. *Public Administration Review*, 70(5), 801-810. doi:10.1111/j.1540-6210.2010.02207.x
- Nakayachi, K., & Cvetkovich, G. (2010). Public Trust in Government Concerning Tobacco Control in Japan. *Risk Analysis: An International Journal*, 30(1), 143-152. doi:10.1111/j.1539-6924.2009.01306.x
- Nye, J. S., Zelikow, P., & King, D. C. (1997). *Why people don't trust government*. Cambridge, Mass: Harvard University Press.
- Yamamura, E. (2012). Government Size and Trust. *Review Of Social Economy*, 70(1), 31-56. doi:10.1080/00346764.2011.592334
- Mansbridge, J. Social and Cultural Causes of Dissatisfaction with US Government. *Why People Don't Trust Government?* J. Nye, S. Joseph, P.D. Zelikow and DC King (eds.) Cambridge: Harvard University Press, 1997: 133-53.
- Norris, P. Institutional Explanations for Political Support in *Critical Citizens: Global Support for Democratic Government*. Oxford: Oxford University Press, 1999: 217-235.
- Ocampo, J. A. "Congratulatory Message," *The Regional Forum on Reinventing Government in Asia*. Seoul, Korea: United Nations Department of Economic and Social Affairs and the Ministry of Government Administration and Home Affairs, Republic of Korea, 6-8 September 2006.
- Rondinelli, D.A. "Promoting National Competitiveness in a Globalizing Economy," in *Reinventing Government for the Twenty-First Century; State Capacity in a Globalizing Society*. D.A. Rondinelli and S. Cheema (eds.) Bloomfield, Conn.: Kumarian Press, 2003: 33-61.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบวัด

ตาราง ชื่อตัวแปรทางวิชาการ – ชื่อตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ชุด	ชื่อทางวิชาการ	ชื่อที่ใช้ในการเก็บข้อมูล
1	ความไว้วางใจรัฐ	ฉันกับรัฐ
2	การเปิดรับประสบการณ์ใหม่	ฉันกับสิ่งใหม่
3	ชีวิตสังคมภูมิหลัง	ข้อมูลเกี่ยวกับฉัน
4	อบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล	ประสบการณ์ที่บ้าน
5	การสร้างเอกลักษณ์แห่งตน	ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง
6	ปทัสถานทางสังคม	คนรอบตัวของฉัน

ชุด	ข้อบวก	ข้อลบ
1	1,11,12,13,14,15	2,3,4,5,6,7,8,9,10
2	2,3,4,6,7,8,9,10,11,13,15,20	1,5,12,14,16,17,18,19
3	ข้อมูลทั่วไป	ข้อมูลทั่วไป
4	1,3,5,7,9	2,4,6,8,10,11,12
5	4,5,9,11,12,13,15,16,17,19	1,2,3,4,6,7,8,10,14,18,20
6	2,4,7,8,10,11,12	1,3,5,6,9,13,14

ข้อความทางบวก ทั้งหมด 39 ข้อ

ข้อความทางลบ ทั้งหมด 42 ข้อ

คำชี้แจงสำหรับนักเรียน

สวัสดิ์ครับนักเรียนทุกท่าน

ท่านได้รับการคัดเลือกเป็นตัวแทนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในการตอบแบบสอบถามนี้ เพื่อการวิจัยในหัวข้อ “ความคิดเห็นเกี่ยวกับความไว้วางใจต่อรัฐ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในประเทศไทย”

แบบสอบถามนี้มีทั้งหมด 6 ชุด นักเรียนสามารถเลือกตอบคำถามได้อย่างอิสระตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้นกับนักเรียนแต่ละท่าน และคำตอบของนักเรียนทุกท่านจะถือเป็นความลับ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้จะใช้เฉพาะคะแนนรวมของนักเรียนทั้งหมด ข้อมูลที่ได้รับจากนักเรียนจะนำไปใช้เป็นประโยชน์ได้ก็ต่อเมื่อคำตอบครบถ้วนสมบูรณ์ทุกข้อ ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านวิชาการ และเพื่อเป็นแนวทางในการสร้าง ปรับปรุงแผนและนโยบายของรัฐบาลทั้งทางด้านกลยุทธ์และวิธีการประชาสัมพันธ์ โดยเฉพาะทางด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับความไว้วางใจต่อรัฐ ดังนั้นจึงขอให้นักเรียนทุกท่านพิจารณาตอบคำถามให้ครบทุกข้อ และตอบด้วยความตั้งใจ โดยคำตอบของนักเรียนทุกท่านจะไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อคะแนนหรือผลการเรียนของนักเรียนทั้งสิ้น

ผู้วิจัยขอขอบคุณ โรงเรียน คณาจารย์ และนักเรียนทุกท่านเป็นอย่างมากที่ให้ความร่วมมือในการตอบคำถามครั้งนี้เป็นอย่างดียิ่ง

นักสิทธิ์ ศักดาพัฒน์

นักศึกษาปริญญาโท (การบริหารการพัฒนาลังคม)

คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) 2558

คำแนะนำในการตอบแบบสอบถาม

เพื่อเป็นการทำความเข้าใจในการตอบแบบสอบถามชุดนี้ ผู้วิจัยขอแนะนำวิธีตอบแบบสอบถาม ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 อ่านข้อความให้เข้าใจ

ขั้นที่ 2 ขอให้นักเรียนคิดว่าข้อความนี้เป็น “จริง” หรือ “ไม่จริง” สำหรับนักเรียน

ขั้นที่ 3 ถ้าข้อความนั้น “จริง” ให้คิดว่าจริงมากน้อยเพียงใด

1) จริงมาก	ขีดเครื่องหมาย	✓	ที่ช่อง “จริงที่สุด”
2) จริงปานกลาง	ขีดเครื่องหมาย	✓	ที่ช่อง “จริงปานกลาง”
3) จริงเล็กน้อย	ขีดเครื่องหมาย	✓	ที่ช่อง “ค่อนข้างจริง”

ถ้าข้อความนั้น “ไม่จริง” ให้คิดว่าเป็นจริงเพียงใด

- 1) ไม่จริงเล็กน้อย คิดเครื่องหมาย $\sqrt{\quad}$ ที่ช่อง “ค่อนข้างไม่จริง”
- 2) ไม่จริงปานกลาง คิดเครื่องหมาย $\sqrt{\quad}$ ที่ช่อง “ไม่จริง”
- 3) ไม่จริงมาก คิดเครื่องหมาย $\sqrt{\quad}$ ที่ช่อง “ไม่จริงเลย”

ตัวอย่างเช่น

ฉันขี้เกียจอาบน้ำ

		$\sqrt{\quad}$			
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

การตอบเช่นนี้แสดงว่า ผู้ตอบเห็นว่าข้อความดังกล่าว “จริง” ในระดับเล็กน้อย

ชุด 1 ฉันกับรัฐ

1. ฉันรู้สึกไว้วางใจรัฐบาลให้เป็นผู้รับผิดชอบโครงการสาธารณูปโภคต่างๆ เช่น รถไฟฟ้า การประปา โทรศัพท์ ไฟฟ้า ($t=5.16, r=0.48$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2. ฉันรู้สึกว่าการก่อสร้างต่างๆ ของรัฐบาลจะถูกกลุ่มธุรกิจครอบงำ ($t=2.91, r=0.24$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3. ฉันกลัวว่าจะเกิดการคอร์รัปชันในรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการต่างๆ ของรัฐ ($t=3.31, r=0.28$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4. ฉันเห็นว่ารัฐไม่ควรจะเป็นผู้รับผิดชอบการก่อสร้างโครงการที่เกี่ยวกับความสะดวกสบายของประชาชน เช่น รถไฟฟ้า ทางด่วน ($t=5.13, r=0.35$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

5. ฉันคิดว่าการก่อสร้างที่รัฐริเริ่มไม่ได้ทำไปเพื่อประเทศชาติ ($t=7.54, r=0.57$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

6. นโยบายโครงการก่อสร้างขนาดใหญ่ต่างๆ เป็นโครงการที่นักการเมืองผู้เข้ามาบริหารประเทศ คิดขึ้นเพื่อเอาประโยชน์เข้าตัว ($t=7.35, r=0.60$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

7. ฉันไม่ค่อยเชื่อว่า รัฐจะมีประสิทธิภาพเพียงพอในการควบคุมการก่อสร้างและดำเนินการโครงการก่อสร้างขนาดใหญ่
ได้ (t=8.47, r=0.61)

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

8. ถ้ารัฐควบคุมการดำเนินการของโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ ฉันคิดว่ามีโอกาที่จะเกิดการระเบิดได้มากกว่าการให้เอกชน
ควบคุม (t=7.15, r=0.55)

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

9. ไม่ว่าจะเป็นโครงการประเภทไหน ถ้าเป็นการดำเนินงานของรัฐ ก็จะมีการโกงกินกันในช่วงการก่อสร้างมากขึ้นทุกที (t=9.99, r=0.61)

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

10. อาจมีแนวโน้มว่า โครงการที่ดำเนินการโดยรัฐ อาจเปิดดำเนินการไม่ได้ เพราะมีการโกงกินจนเสียหาย (t=6.95, r=0.53)

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

11. ฉันจะรู้สึกสบายใจ ถ้ารัฐจะเข้ามาดำเนินการในโครงการก่อสร้างขนาดใหญ่ต่างๆ (t=9.32, r=0.68)

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

12. ฉันเชื่อมั่นระบบความปลอดภัยโครงการต่างๆ ภายใต้การควบคุมของรัฐ (t=7.76, r=0.66)

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

13. ฉันเชื่อมั่นในความสามารถของรัฐบาลในการป้องกันการทุจริตเกี่ยวกับโครงการก่อสร้างขนาดใหญ่ต่างๆ ที่จะมีใน
อนาคต (t=6.75, r=0.49)

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

14. รัฐบาลจะให้ความมั่นใจในการดูแลความปลอดภัยของประชาชนได้มากกว่าใครๆ (t=6.91, r=0.61)

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

15. ข้าราชการไทยที่ทำงานเพื่อชาติและประชาชนยังมีอยู่มาก จึงควรไว้วางใจการทำงานของเขา (t=4.93, r=0.49)

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

แผนผังแบบวัด ชุดที่ 1 ความไว้วางใจรัฐ

ข้อบวก	ข้อลบ
1,11,12,13,14,15	2,3,4,5,6,7,8,9,10

ชุด 2 ฉันกับสิ่งใหม่

1. งานที่จะต้องไปประจำการต่างประเทศ ฉันจะไม่สมัครไปทำ (t=4.19, r=0.32)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

2. ฉันถ้าฉันเลือกได้ ฉันจะไปทำงานในที่ที่มีชาวต่างประเทศทำงานอยู่ด้วย (t=2.96, r=0.31)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

3. ถ้าเลือกวิชาเรียนได้ ฉันจะเลือกเรียนวิชาภาษาต่างประเทศที่เป็นภาษาใหม่ๆ (t=3.73 r=0.32)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

4. ฉันสนใจติดตามข่าวสารของประเทศอื่นๆ (t=6.63, r=0.51)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

5. ฉันสนใจเลือกรับรู้ข่าวสารในประเทศ มากกว่าข่าวจากต่างประเทศ (t=2.88, r=0.16)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

6. ฉันมักเป็นคน que เลือกใช้โปรแกรมใหม่ๆ อยู่เสมอ (t=3.91, r=0.31)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

7. ฉันสนใจแสวงหาข้อมูลทาง Internet (t=4.07, r=0.30)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

8. ฉันชอบทำความรู้จักกับคนอื่น และมีเพื่อนใหม่ๆ เพิ่มขึ้น (t=5.27, r=0.33)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

9. ฉันอยากไปท่องเที่ยวในต่างประเทศ (t=5.29, r=0.49)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

10. ฉันมักจะเป็นผู้ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับเทคโนโลยีหรือสิ่งใหม่ๆ ให้กับเพื่อน ($t=2.21, r=0.24$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

11. ฉันเคยช่วยคนในครอบครัวตัดสินใจซื้อโปรโมชั่นใหม่ๆ ของโทรศัพท์มือถือ ($t=3.64, r=0.28$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

12. เมื่อฉันไปต่างถิ่น ฉันมักหลีกเลี่ยงเราจะกินอาหารพื้นบ้าน ($t=4.01, r=0.34$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

13. ฉันอยากไปเข้าค่ายหรือเข้าฝึกอบรมเกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ๆ ($t=3.83, r=0.29$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

14. ฉันจะไม่สะดวกใจ ถ้ามีเพื่อนชาวต่างชาติมาเรียนด้วย ($t=6.59, r=0.47$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

15. ถ้าองค์กรเยาวชนประกาศให้ทุน เพื่อไปทัศนศึกษาในต่างประเทศ ฉันจะรีบสมัคร ($t=4.17, r=0.35$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

16. ฉันมีเพื่อนที่มาจากภาคอื่นของประเทศเป็นจำนวนน้อย ($t=2.11, r=0.08$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

17. ฉันมักจะมีควมวิตกกังวลเมื่อจะไปเที่ยวต่างถิ่น ($t=4.24, r=0.38$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

18. ฉันจะรู้สึกอึดอัด เมื่ออยู่ในกลุ่มคนที่พูดแต่ภาษาถิ่นของเขา ($t=6.11, r=0.39$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

19. ฉันเลือกที่จะไปเที่ยวในที่ๆ เคยไปแล้วมากกว่าไปที่ใหม่ๆ ($t=4.04, r=0.32$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

20. ฉันชอบลองกินอาหารแปลกๆ ($t=3.78, r=0.27$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

แผนผังแบบวัด ชุดที่ 2 การเปิดรับประสบการณ์ใหม่

ข้อบก	ข้อลบ
2,3,4,6,7,8,9,10,11,13,15,20	1,5,12,14,16,17,18,19

ชุด 3 ข้อมูลเกี่ยวกับฉัน

- เพศ ชาย หญิง 2. ฉันเป็นลูกคนที่ .....
- ฉันเรียนในสายการเรียน วิทยาศาสตร์-คณิต ศิลป์-คำนวณ ศิลป์-ภาษา ศิลป์-สังคม
- ขณะนี้ฉันอายุ.....ปี 4. เกรดเฉลี่ยของฉัน คือ .....
- ฉันมีพี่น้องที่เกิดจากพ่อแม่เดียวกันจำนวน.....คน เป็นชาย.....คน เป็นหญิง.....คน
- การศึกษาสูงสุดของพ่อ ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก
อาชีพของพ่อของฉัน คือ .....
- การศึกษาสูงสุดของแม่ ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก
อาชีพของแม่ของฉัน คือ .....
- ในแต่ละเดือนฉันได้เงินมาโรงเรียน ประมาณ.....บาท/เดือน

ชุด 4 ประสบการณ์ที่บ้าน

- แม่แสดงให้ฉันรู้ว่า ท่านรักฉัน ($t=4.57, r=0.32$)

 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

- แม่ไม่ค่อยพูดหยอกล้อฉันที่เพื่อนกับฉัน ($t=4.58, r=0.33$)

 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

- ไม่ว่าแม่จะทำอะไร แม่ก็ให้ฉันเข้าไปมีส่วนร่วมด้วย ($t=2.90, r=0.21$)

 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

- ฉันรู้สึกว่ แม่ไม่ค่อยสนใจทุกข์สุขของฉัน ($t=7.89, r=0.58$)

 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

- แม่สามารถช่วยให้ฉันหายกลัวใจและคลายทุกข์ได้ ($t=6.65, r=0.54$)

 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

6. ฉันรู้สึกว่ แม่ไม่พยายามเข้าใจในตัวของฉัน ($t=10.98, r=0.66$)

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

7. เมื่อฉันทำผิด แม่มักอธิบายเหตุผล ก่อนจะลงโทษ ($t=8.94, r=0.65$)

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

8. แม่จะลงโทษฉันมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับอารมณ์ของท่าน ($t=10.58, r=0.62$)

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

9. แม่จะอธิบายเหตุผลด้วย เมื่อท่านจะสนับสนุนให้ฉันทำสิ่งใดๆ ($t=8.05, r=0.57$)

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

10. เป็นการยากที่ฉันจะเข้าใจแม่ เพราะทุกอย่างขึ้นอยู่กับอารมณ์ของท่าน ($t=8.36, r=0.65$)

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

11. แม่มักไม่ค่อยฟังเหตุผลของฉัน ($t=11.00, r=0.73$)

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

12. เมื่อแม่อารมณ์ไม่ดี ท่านมักจะพาลมาลงที่ฉันด้วยเสมอ ($t=14.44, r=0.73$)

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

แผนผังแบบวัด ชุดที่ 4 อบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล

ข้อบวก	ข้อลบ
1,3,5,7,9	2,4,6,8,10,11,12

ชุด 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง

1. ฉันรู้สึกกังวล ที่จะทดลองทำบางอย่างด้วยวิธีการใหม่ๆ ($t=3.36, r=0.12$)

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2. ฉันรู้สึกผิด เมื่อกำลังมีความสุขสนุกสนาน ($t=5.76, r=0.32$)

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3. เมื่อผู้อื่นพิจารณาสิ่งที่ฉันทำ ฉันมักรู้สึกขัดใจเพราะคิดว่า เขาคงจะทำได้ดีกว่าฉัน ($t=3.42, r=0.38$)
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
4. ฉันมีความมั่นใจ ที่จะดำเนินการตามแผนการที่วางไว้ให้เกิดผลสำเร็จในที่สุด ($t=4.87, r=0.39$)
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
5. หลังจากที่ฉันได้ตัดสินใจไปแล้ว ฉันมีความรู้สึกว่าได้ทำสิ่งที่ผิดพลาดไปแล้ว ($t=2.34, r=0.44$)
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
6. ฉันรู้สึกว่ามียางบางอย่างขาดหายไปในชีวิตของฉัน ($t=4.41, r=0.29$)
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
7. เมื่อฉันไม่เห็นด้วยกับผู้อื่น ฉันก็จะบอกให้เขาทราบ ($t=6.02, r=0.42$)
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
8. ใครๆ คิดว่าฉันเป็นคนขี้เกียจ ($t=3.25, r=0.23$)
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
9. ฉันจะไม่ขอโทษใคร เมื่อคิดว่าตัวเองไม่ผิด ($t=2.15, r=0.41$)
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
10. ฉันรู้สึกว่าไม่สามารถจะทำ ในสิ่งที่ฉันอยากจะทำมากในชีวิต ($t=6.02, r=0.42$)
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
11. เมื่อมีผู้อื่นชักชวนให้ฉันทำบางอย่างที่ฉันไม่ต้องการทำ ฉันก็ปฏิเสธไป ($t=1.98, r=0.32$)
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
12. ฉันรู้สึกพอใจมากที่ได้รับมอบหมายให้ทำงานบางอย่าง ($t=3.67, r=0.33$)
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
13. ฉันรู้สึกว่าฉันจะประสบความสำเร็จในสิ่งที่ฉันต้องการในชีวิต ($t=5.76, r=0.32$)
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

14. ฉันคาดว่าอนาคตของมนุษยชาติ อาจมีปัญหาที่เลวร้ายได้ ($t=2.57, r=0.42$)

 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

15. ฉันใช้ความสามารถของตัวเองอย่างเต็มที่ในการทำสิ่งต่างๆ ($t=5.37, r=0.46$)

 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

16. เมื่อเป็นการยากที่จะทำบางอย่างให้ถูกต้อง ฉันจะยอมแพ้ ($t=2.19, r=0.40$)

 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

17. ฉันคิดว่าปัญหาส่วนใหญ่ในโลกที่เกิดขึ้น สามารถแก้ไขได้ ($t=2.33, r=0.19$)

 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

18. ฉันพยายามหลีกเลี่ยงการกระทำบางสิ่งที่ยาก เพราะกลัวความล้มเหลว ($t=3.67, r=0.33$)

 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

19. ฉันรู้สึกว่าคุณเองเป็นคนมีความสามารถ ($t=5.19, r=0.41$)

 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

20. ฉันรู้สึกว่าคนอื่นไม่ไว้วางใจในตัวของฉัน ($t=5.76, r=0.32$)

 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

แผนผังแบบวัด ชุดที่ 5 การสร้างเอกลักษณ์แห่งตน

ข้อบวก	ข้อลบ
4,5,9,11,12,13,15,16,17,19	1,2,3,6,7,8,10,14,18,20

ชุด 6 คนรอบตัวของฉัน

1. ถึงแม้จะทราบข้อดีของโครงการก่อสร้างขนาดใหญ่ต่างๆ อยู่บ้าง เช่น โครงการก่อสร้างรถไฟ แต่พ่อแม่ของฉันก็คง

จะไม่เห็นด้วยกับการให้รัฐดำเนินการดูแลการก่อสร้างอยู่ดี ($t=3.79, r=0.26$)

 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

2. พ่อแม่ของฉันคงจะให้ความไว้วางใจในสิ่งที่รัฐดำเนินการ ($t=4.71, r=0.34$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

3. พ่อแม่ของฉันคงจะไม่เห็นด้วย ถ้ารัฐบาลจะลงทุนก่อสร้างหรือดำเนินการโครงการใหญ่ๆ เช่น โครงการจำหน่ายโครงการรถไฟฟ้าความเร็วสูง เป็นต้น ($t=10.36, r=0.55$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

4. พ่อแม่ของฉันมักชื่นชมผลการดำเนินงานของรัฐ ($t=2.17, r=0.55$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

5. พ่อแม่ของฉันมักเลือกบริการจากเอกชนมากกว่าบริการจากรัฐบาล ($t=5.19, r=0.38$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

6. ฉันเคยได้ยินพ่อแม่วิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล ($t=2.48, r=0.12$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

7. บ่อยครั้งที่พ่อแม่ของฉันมักตั้งข้อสงสัยเกี่ยวกับความโปร่งใสในการดำเนินงานของรัฐ ($t=2.82, r=0.55$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

8. ครูของฉันก็คงจะเห็นด้วยกับการให้รัฐดำเนินการดูแลโครงการก่อสร้างขนาดใหญ่ต่างๆ เช่น โครงการสร้างโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ โครงการก่อสร้างรถไฟ เป็นต้น ($t=4.13, r=0.12$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

9. ฉันคิดว่า ครูของฉันคงจะไม่เชื่อใจในข้อมูลต่างๆ ที่รัฐชี้แจงประชาชน ($t=1.57, r=0.55$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

10. ครูของฉันคงจะเห็นด้วย ถ้ารัฐบาลจะลงทุนก่อสร้างหรือดำเนินการโครงการใหญ่ๆ เช่น โครงการจำหน่ายโครงการรถไฟฟ้าความเร็วสูง เป็นต้น ($t=4.79, r=0.46$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

11. ครูของฉันคงจะชื่นชมผลการดำเนินงานของรัฐ ($t=4.14, r=0.46$)

 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

12. ฉันคิดว่า ครูคงจะเลือกไปโรงพยาบาลของรัฐมากกว่าโรงพยาบาลของเอกชน ($t=2.17, r=0.13$)

 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

13. ฉันคิดว่า ครูคงจะไม่พอใจกับนโยบายและการดำเนินการหลายอย่างของรัฐ ($t=4.45, r=0.34$)

 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

14. บ่อยครั้งที่ครูของฉันมักตั้งข้อสงสัยเกี่ยวกับความโปร่งใสในการดำเนินงานของรัฐ ($t=2.76, r=0.22$)

 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

แผนผังแบบวัด ชุดที่ 6 ปทัสถานทางสังคม

ข้อบวก	ข้อลบ
2,4,7,8,10,11,12	1,3,5,6,9,13,14

ขอขอบคุณนักเรียนทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบคำถามครั้งนี้อย่างยิ่ง

กรุณาตรวจสอบว่า นักเรียนทำครบทุกข้อ ทุกหน้าหรือไม่

๖ ขอขอบคุณครับ ๖

ภาคผนวก ข

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆในกลุ่มรวม

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	SD.	1	2	3	4	5
1 ความไว้วางใจ	301.48	22.57	1				
2 การเปิดรับประสบการณ์ใหม่	45.20	9.44	.432**	1			
3 อบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน และใช้เหตุผล	82.19	10.11	.556**	-.170**	1		
4 การสร้างเอกลักษณ์แห่งตน	51.74	10.35	.623**	-.040	.217**	1	
5 ปทัสถานทางสังคม	75.15	7.24	.589**	-.073	.356**	.355**	1

หมายเหตุ * P < .05 , ** P < .01 , N = 551

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ ในกลุ่มเพศชาย

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	SD.	1	2	3	4	5
1 ความไว้วางใจ	45.56	9.95	1				
2 การเปิดรับประสบการณ์ใหม่	81.22	10.46	-.088	1			
3 อบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน และใช้เหตุผล	51.45	9.71	-.087	.196**	1		
4 การสร้างเอกลักษณ์แห่งตน	74.64	7.20	-.129*	.372**	.387**	1	
5 ปทัสถานทางสังคม	47.42	6.18	.454**	.000	-.118*	-.099	1

หมายเหตุ * P < .05 , ** P < .01 , N = 286

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆในกลุ่มเพศหญิง

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	SD.	1	2	3	4	5
1 ความไว้วางใจ	44.70	8.99	1				
2 การเปิดรับประสบการณ์ใหม่	82.27	10.34	-.146*	1			
3 อบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน และใช้เหตุผล	52.80	10.06	.105	.235**	1		
4 การสร้างเอกลักษณ์แห่งตน	75.22	7.07	.031	.380**	.339**	1	
5 ปทัสถานทางสังคม	47.13	6.85	.511**	-.089	-.113	.002	1

หมายเหตุ * $P < .05$, ** $P < .01$, $N = 271$

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ ในกลุ่มเกรดเฉลี่ย 2.00 – 3.00

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	SD.	1	2	3	4	5
1 ความไว้วางใจ	46.47	8.94	1				
2 การเปิดรับประสบการณ์ใหม่	81.46	10.27	-.165*	1			
3 อบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน และใช้เหตุผล	49.41	10.10	.052	-.007	1		
4 การสร้างเอกลักษณ์แห่งตน	73.73	6.70	-.072	.434**	.207**	1	
5 ปทัสถานทางสังคม	48.03	5.89	.507**	-.091	-.076	-.185**	1

หมายเหตุ * P < .05 , ** P < .01 , N = 229

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ ในกลุ่มเกรดเฉลี่ย 3.01 – 4.00

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	SD.	1	2	3	4	5
1 ความไว้วางใจ	44.30	9.70	1				
2 การเปิดรับประสบการณ์ใหม่	82.70	9.98	-.164**	1			
3 อบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน และใช้เหตุผล	53.39	10.23	-.064	.365**	1		
4 การสร้างเอกลักษณ์แห่งตน	76.16	7.45	-.046	.299**	.415**	1	
5 ปทัสถานทางสังคม	46.63	6.54	.436**	-.140*	-.100	-.003	1

หมายเหตุ * $P < .05$, ** $P < .01$, $N = 322$

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ ในกลุ่มเงินเดือน 1 – 3750 บาท

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	SD.	1	2	3	4	5
1 ความไว้วางใจ	45.73	9.11	1				
2 การเปิดรับประสบการณ์ใหม่	81.46	9.87	-.108	1			
3 อบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน และใช้เหตุผล	50.63	10.08	-.019	.228**	1		
4 การสร้างเอกลักษณ์แห่งตน	74.25	6.83	-.006	.248**	.283**	1	
5 ปทัสถานทางสังคม	47.70	5.68	.456**	-.113*	-.097	-.093	1

หมายเหตุ * $P < .05$, ** $P < .01$, $N = 332$

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ ในกลุ่มเงินเดือน 3751 - 7500 บาท

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	SD.	1	2	3	4	5
1 ความไว้วางใจ	44.92	9.83	1				
2 การเปิดรับประสบการณ์ใหม่	83.31	10.67	-.241**	1			
3 อบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน และใช้เหตุผล	53.26	10.89	-.046	.160*	1		
4 การสร้างเอกลักษณ์แห่งตน	76.63	7.79	-.135	.483**	.434**	1	
5 ปทัสถานทางสังคม	46.69	6.87	.448**	-.121	-.115	-.095	1

หมายเหตุ * $P < .05$, ** $P < .01$, $N = 195$

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล

นักสิทธิ์ ศักดาพัฒน์

ประวัติการศึกษา

วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต คณะวิศวกรรมศาสตร์

สาขาวิชาวิศวกรรมอุตสาหการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, 2555

ตำแหน่ง

ผู้ช่วยดำเนินงานสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

สถานที่ทำงาน

ห้องทำงานรองหัวหน้าพรรค พรรคประชาธิปัตย์

ที่อยู่ปัจจุบัน

512 ซอย 7 ถนน ประชาราษฎร์บำเพ็ญ ห้วยขวาง กทม 10310